

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

ІСТОРИКО-БІОГРАФІЧНИЙ ДОВІДНИК

ВІДДІЛЕННЯ
ЕКОНОМІКИ
НАН
УКРАЇНИ

ВИДАВНИЧИЙ ДІМ АКАДЕМ ПЕРІОДИКА

КИЇВ • 2014

УДК [061.12:001]:33(477)
ББК 65г(4Укр)
В42

*Рекомендовано до друку рішенням
Бюро Відділення економіки НАН України
(протокол від 20.09.2013 № 8)*

*Видання здійснено за державним замовленням
на підготовку та випуск видавничої продукції*

**Відділення економіки НАН України. Історико-біографічний
В42 довідник / НАН України. — К. : Академперіодика, 2014. — 244 с.
ISBN 978-966-360-247-9**

У довідковому історико-біографічному виданні коротко викладено історію становлення економічної науки в Національній академії наук України від часів її заснування та історію Відділення економіки НАН України. Наведено біографічну інформацію про дійсних членів та членів-кореспондентів, які працювали у Відділенні та його установах від 1918 року до сьогодні. Описано історію та основні напрями роботи наукових установ, їхній чисельний склад (станом на 01.01.2014), наукові періодичні видання, державні та академічні нагороди і премії науковців Відділення.

**УДК [061.12:001]:33(477)
ББК 65г(4Укр)**

ISBN 978-966-360-247-9

© НАН України, 2014
© Академперіодика, оформлення, 2014

ВСТУП

Розвиток вітчизняної економічної науки нерозривно пов'язаний зі становленням та розвитком Національної академії наук України. 14 листопада 1918 року гетьманом П. Скоропадським був підписаний Закон про заснування Української Академії наук у Києві і наказ про призначення першого її складу. Згідно із цим Законом, серед перших п'яти інститутів Академії засновано Демографічний інститут та Інститут для виучування економічної кон'юнктури та народного господарства. У складі Академії було сформовано три відділи: історично-філологічний, фізико-математичний, соціально-економічний. Серед перших дійсних членів Академії до соціально-економічного відділу увійшли видатні українські науковці:

Михайло Іванович Туган-Барановський — відомий учений, економіст, історик, професор Українського державного університету;

Федір Васильович Тарановський — теоретик права, історик;

Володимир Андрійович Косинський — економіст, теоретик у галузі політекономії, фінансів і економіки сільського господарства, професор Київського політехнічного інституту;

Орест Іванович Левицький — один із президентів Академії, історик, правознавець, археограф, архівіст, етнограф і белетрист, професор університету Святого Володимира.

За структурою відділ був широкою науковою асоціацією. Він поділявся на два розряди (класи): економічний і юридичний, у структурі яких діяли кафедри та комісії. За статутом економічний розряд охоплював 11 кафедр, шість з яких працювали у царині прикладної економіки, а саме економіки сільського господарства; торгу та промисловості; кредиту, банків та грошового обігу; науки про фінанси; соціальної політики; теорії кооперації; три кафедри —

теорії: соціології; статистики; теоретичної економії; ще дві мали досліджувати економічну історію України — історію господарства та історію географії України.

1919 р. академіками стали Б.О. Кістяківський (кафедра соціології), К.Г. Воблий (кафедра торгу і промисловості), Р.М. Орженський (кафедра статистики). У 1920 р. академіком по кафедрі статистики обрано М.В. Птуху, а у 1925 р. по кафедрі фінансів та фінансового права — Л.М. Яснопольського. Виникнення і діяльність різних інститутів Соціально-економічного відділу значною мірою пов'язана з іменами цих учених.

Інститут для виучування економічної кон'юнктури та народного господарства було створено 5 грудня 1918 р. на кафедрі теоретичної економіки за ініціативою М.І. Туган-Барановського, який став його першим директором. Інститут досліджував кон'юнктури довоєнних часів, зокрема, розвиток вугільної промисловості Донецького басейну, збирав статистичні матеріали щодо функціонування різних галузей: сільського господарства, цукрової, залізнорудної та соляної промисловості; вчені працювали над економічним районуванням України. За браком коштів розгорнути подальшу роботу не вдалось.

Такою самою була і доля Комісії для виучування соціального руху, створеної 1919 р. при кафедрі соціальної політики, яку очолив академік Б.О. Кістяківський.

Єдиною установою Соціально-економічного відділу, що протягом першого десятиліття працювала стабільно, був Демографічний інститут, заснований за ініціативи М.І. Туган-Барановського 7 грудня 1918 р. Очолив його М.В. Птуха — вчений, роботи якого присвячені загальним проблемам статистики, теорії та прикладної демографії, історії статистики і демографії. Ним були також побудовані індекси і таблиці шлюбності, що характеризували частоту шлюбів між різними соціальними і віковими групами населення. Але найбільшу увагу він приділяв проблемам смертності населення. Під керівництвом і за методиками М.В. Птухи в Демографічному інституті обчислено повні таблиці смертності на основі перепису 1897 р. і статистичних відомостей 1897—1898 рр. Однак, у 1930-х рр., коли роботи М.В. Птухи з питань смертності населення набули надзвичайної актуальності, розпочалася звинувачувальна кампанія проти демографів. Учений на підставі виконаних досліджень уклав та опублікував прогнози приросту населення в Україні у найближчі

роки і на дальшу перспективу, однак внаслідок голодомору 1932—1933 рр., що призвів до загибелі мільйонів осіб, ці прогнози не могли справдитися. Після цього, з 1933 по 1945 рр., М.В. Птуха не публікував робіт з проблем смерності та інших демографічних питань. 1938 р. його було заарештовано, а Демографічний інститут припинив існування. На щастя, трагічна доля інших вчених, репресованих у 1930-ті рр., М.В. Птуху оминула: 1940 року його реабілітовано, 1943 обрано членом-кореспондентом АН СРСР, наступні роки він керував Відділенням суспільних наук АН УРСР.

У березні 1919 р. почала працювати Комісія для вивчення природних багатств та продуктивних сил України, на чолі якої став президент Академії академік В.І. Вернадський. У 1934 р. Комісію було трансформовано у Раду по вивченню продуктивних сил України, а від 1959 р. перетворено на науково-дослідну установу інститутського типу.

1926 р. при Соціально-економічному відділі було створено Комісію для вивчення фінансових справ, яку очолив відомий вчений-економіст Л.М. Яснопольський.

1936 р. організовано Інститут економіки.

Провідну роль у становленні і розвитку академічної економічної науки також відіграли академіки О.В. Корчак-Чепурківський, К.Г. Воблій, В.Г. Шапошников, П.М. Першин, П.І. Лященко.

До створення у 1976 році Відділення економіки АН УРСР, протягом 60—70-х років ХХ сторіччя питання економіки розробляли співробітники семи наукових установ. До Інституту економіки і Ради по вивченню продуктивних сил Української РСР, що були утворені раніше, долучилися: Львівське (1964 р.), Харківське (1965 р.) та Одеське (1970 р.) відділення Інституту економіки, Інститут економіки промисловості (1969 р.) та Ворошиловградський філіал Інституту економіки промисловості (1970 р.).

У складі Відділення економіки НАН України від часів створення до сьогодні працювали 22 академіки і 34 члени-кореспонденти. Зараз до складу Відділення входять 12 академіків та 20 членів-кореспондентів НАН України, які працюють на благо вітчизняної науки та заради розвитку і процвітання нашої держави.

*Е.М. ЛІБАНОВА,
С.І. КНЯЗЄВ*

**СТАНОВЛЕННЯ
ТА РОЗВИТОК
ВІДДІЛЕННЯ
ЕКОНОМІКИ
ЯК СКЛАДОВОЇ
ЧАСТИНИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ
АКАДЕМІЇ НАУК
УКРАЇНИ**

Знаковою подією розвитку академічної економічної науки стало утворення у складі АН УРСР Відділення економіки (постанова Президії АН УРСР від 15.07.1976 № 254). Згідно з цією постановою, до складу Відділення увійшли академіки: О.М. Алимов, П.І. Багрій, І.І. Лукінов, М.М. Паламарчук, С.М. Ямпольський, а також члени-кореспонденти: П.І. Верба, О.С. Коройд, В.К. Мамутов, М.Т. Мелешкін, О.О. Нестеренко, П.О. Хромов, М.Г. Чумаченко, А.А. Чухно.

На Відділення економіки було покладене науково-методичне керівництво такими науковими установами: Інститут економіки, Львівське відділення Інституту економіки, Одеське відділення Інституту економіки, Харківське відділення Інституту економіки, Інститут економіки промисловості, Ворошиловградський філіал Інституту економіки промисловості, Дніпропетровський відділ Інституту економіки промисловості, Рада по вивченню продуктивних сил Української РСР.

Очолив Відділення видатний учений-економіст, академік Іван Ляріонович Лукінов.

З жовтня 1978 р. по червень 1991 р. у складі Відділення функціонував Інститут соціальних і економічних проблем зарубіжних країн під керівництвом А.М. Шлепакова (з 1982 р. — академік АН УРСР).

Вчені-економісти новоствореного відділення працювали над багатьма актуальними проблемами, зокрема над удосконаленням механізму господарювання у країні. Зрозуміло, що в ті часи можливість обстоювати необхідність переходу до ринкових відносин, застосування випробуваних світовою практикою принципів матеріальної оцінки результатів праці людини та госпрозрахунку, була жорстко

обмеженою. Попри це, в згаданий період (1978—1991) академіком П.І. Багрієм були побудовані оригінальні моделі причино-наслідкових зв'язків товарного виробництва та взаємозв'язку чинників, що визначають зміну вартості продукту. Ним вперше в аналіз схем відтворення було введено поняття «капіталомісткість». У роботах академіка П.М. Першина значну увагу приділено проблемам економіки сільського господарства, землевпорядкування, районного планування, земельної ренти, власності, розвитку продуктивних сил.

Академіком І.І. Лукіновим детально досліджені суперечливі процеси структурних змін та факторів, що визначають формування витрат і рентабельності сільськогосподарського виробництва. У той самий час він розвивав теорію земельної ренти, розробляв проблеми відносин власності, розподілу, ціноутворення в системі відтворювальних процесів, дії закону вартості, еквівалентності обміну, обчислення й аналізу ефективності виробництва, визначення величини чистого доходу та оптимальної рентабельності. Результати досліджень І.І. Лукінова знайшли своє відображення у «проривних» для того часу монографіях «Відтворення і ціни» (відзначена в 1979 р. Державною премією УРСР у галузі науки і техніки), «Ціноутворення і рентабельність виробництва сільськогосподарських продуктів» та ін.

В установах відділення виконували обґрунтовані аналітичні дослідження проблеми народонаселення, демографічних аспектів відтворення трудових ресурсів, професійної орієнтації та профвідбору. У працях науковців з цієї тематики ще у 1970-х рр. відмічено, що у демографічному розвитку України склалася несприятлива ситуація: зниження народжуваності не забезпечувало навіть простого відтворення населення, натомість зростала смертність у працездатному віці. Чимало реальних оцінок викладено у працях, присвячених соціально-економічним проблемам села, використанню морських ресурсів, охороні навколишнього середовища. Було проведено економічну оцінку збитків, яких завдає народному господарству промислове забруднення, через що, наприклад, знижується врожайність сільськогосподарських культур.

Велике значення для вирішення народногосподарських завдань мала проблематика розвитку і розміщення продуктивних сил України, комплексного використання природних і трудових ресурсів, економічного районування. Вчені, які займалися цими питаннями, поглиблювали дослідження раціонального розміщення виробництва

з урахуванням екологічних аспектів, аналізували можливості використання мінерально-сировинних ресурсів і відходів виробництва.

Значним був внесок фахівців Відділення у дослідження соціально-психологічних та соціально-економічних наслідків катастрофи на Чорнобильській атомній електростанції, виконані науковими колективами учених Академії під керівництвом академіка Ю.М. Пахомова та члена-кореспондента С.І. Дорогунцова.

З метою розширення фундаментальних та прикладних досліджень у галузі економіко-екологічних проблем приморських регіонів, морегосподарських комплексів і морського природокористування постановою Президії АН УРСР від 08.05.1991 № 127 на базі Одеського відділення Інституту економіки АН УРСР було утворено Інститут проблем ринку і економіко-екологічних досліджень АН УРСР. Окремими прикладами вагомих розробок установи в останні роки є: «Морська доктрина України на період до 2035 р.» (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 07.10.2009 № 1307) та «Стратегія транспортної безпеки» (розглянута на засіданні Ради національної безпеки і оборони України 01.12.2009 р.).

Для забезпечення науково-аналітичного супроводу зовнішньоекономічних зв'язків, розвитку взаємовигідних відносин і економічної інтеграції України постановою Президії АН УРСР від 11.07.1991 № 221 було створено Інститут світової економіки і міжнародних відносин АН УРСР (ліквідований на підставі постанови Президії НАН України від 30.10.2013 № 142).

Із набуттям Україною незалежності 24.08.1991 р. відбулися значні зміни як у структурі й напрямках досліджень, так і в структурі самого Відділення. Було створено ряд нових установ, проведено реорганізацію та перейменування інших.

Так, 22 січня 1992 р. постановою Президії НАН України № 16 на базі Відділення економіко-правових досліджень Інституту економіки промисловості НАН України з метою вирішення актуальних проблем правового забезпечення розвитку економіки на загальнодержавному і регіональному рівнях було створено Інститут економіко-правових досліджень НАН України. Це було обумовлено необхідністю розвитку теоретичних і прикладних досліджень на стику економіки і права, науковою та практичною важливістю таких досліджень для суверенної держави. Інститут став базовою організацією для підготовки Господарського Кодексу України, який набув чинності 2004 р.

Зважаючи на високу актуальність досліджень з теоретичних і прикладних проблем соціально-економічного розвитку регіонів України, раціонального використання їх виробничого, трудового, природно-ресурсного та інтелектуального потенціалу, Президія НАН України постановою від 19.10.1994 № 233 перетворила Львівське відділення Інституту економіки НАН України на Інститут регіональних досліджень НАН України. Він мав виконувати завдання з комплексного дослідження проблем управління соціально-економічним розвитком регіонів України. Інститут виступив головною науковою установою у процесі підготовки Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2006 № 1001, проекту Закону України «Про розвиток гірських територій», брав участь у підготовці інших документів загальнодержавного значення.

Задля виконання соціальних і гуманітарних досліджень, спрямованих на прискорення соціально-економічного і культурного розвитку Закарпатського регіону, осмислення історичних та етнокультурних проблем, забезпечення глибшої інтеграції регіону в загальнонаціональні процеси, постановою Президії НАН України від 24.05.1995 № 149 було створено Закарпатський регіональний центр соціально-економічних і гуманітарних досліджень НАН України. У 2004 р. він увійшов до складу Відділення економіки НАН України відповідно до постанови Президії НАН України від 06.10.2004 № 250.

З березня 1995 р. по травень 1997 р. у складі Відділення економіки НАН України функціонував Інститут Росії НАН України (ліквідований на підставі постанови Президії НАН України від 27.05.1997 № 847).

Державна установа «Інститут економіки та прогнозування НАН України» працює відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 19.07.1997 № 772 «Про створення Інституту економічного прогнозування НАН України» та постанови Президії НАН України від 06.07.2005 № 139 «Про перейменування Інституту економічного прогнозування НАН України» з метою забезпечення розробки стратегічних прогнозів і програм соціально-економічного розвитку країни. Головним завданням Інституту є виконання фундаментальних і прикладних робіт, спрямованих на підвищення теоретичного і практичного рівня досліджень, та розробці на цій основі напрямів і методів розвитку господарської системи, стратегічних прогнозів і програм розвитку економіки України.

Восени 2002 р. за розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26.09.2002 № 556-р та постановою Президії Національної академії наук України від 09.10.2002 № 246 у системі НАН України було відроджено Інститут демографії та соціальних досліджень. Постановою Президії НАН України від 11.11.2009 № 298 Інститут названо ім'ям видатного вченого-демографа, засновника та першого директора Демографічного інституту академіка М.В. Птухи. Інститут став загальнонавчаним в Україні і за кордоном центром наукової думки і координації досліджень у галузі демографії та соціальної економіки, значно розширивши наукові горизонти й тематику досліджень. Нині він є єдиною профільною науково-дослідною установою НАН України, яка спеціалізується на системних дослідженнях проблем демографічного і соціального розвитку, проводить фундаментальні та прикладні дослідження, моделює новітні тенденції, розробляє комплексні демографічні прогнози та концептуальні засади державної соціально-демографічної політики.

Постановою Президії Національної академії наук України від 08.10.2003 № 242 у складі Відділення економіки створено Об'єднаний інститут економіки НАН України, що був правонаступником Інституту економіки НАН України, але вже у 2005 р. його діяльність було припинено (постанова Президії НАН України від 06.07.2005 № 139).

З метою вдосконалення мережі установ НАН України та необхідністю активізації досліджень з проблем інноваційного розвитку регіонів, їх конкурентоспроможності, проблем машинобудівного комплексу, територіально-виробничої та кластерної побудови регіональної економіки, постановою Президії НАН України від 14.12.2005 № 275 Харківське відділення Інституту економіки НАН України було перейменоване у Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України. Центр став головною установою для підготовки Стратегії сталого розвитку Харківської області до 2020 року.

Постановою Президії НАН України від 01.11.2010 № 309 у межах організаційних заходів, спрямованих на оптимізацію досліджень, з метою підвищення наукового рівня їх результатів та удосконалення форм і методів управління, а також відповідно до завдань, визначених протоколом засідання Президії НАН України від 21.04.2010 № 12 щодо впорядкування мережі наукових установ, припинено діяльність Ради по вивченню продуктивних сил

України НАН України та створено Державну установу «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку» НАН України. Його головним завданням є фундаментальні і прикладні дослідження проблем сталого розвитку з метою одержання нових знань для формування стратегії сталого розвитку, ефективного використання природних ресурсів, покращення стану навколишнього природного середовища, екологічної безпеки держави.

До складу Відділення входять дві установи подвійного підпорядкування. Науково-дослідний інститут праці і зайнятості населення Міністерства соціальної політики України і НАН України, створений відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 04.03.1997 № 202 з метою обґрунтування та наукового забезпечення державної політики у сфері праці, зайнятості населення, заробітної плати, соціального захисту і рівня життя, пенсійного та соціального страхування населення.

Діяльність створеного відповідно до спільного наказу Міністерства праці та соціальної політики України і НАН України від 05.06.2002 № 258/187 Центру перспективних соціальних досліджень спрямована на отримання нових та узагальнених знань про суспільство та соціальну політику України, створення наукових основ соціально-економічного розвитку країни.

Сьогодні роботу дев'яти установ, що перебувають у віданні Національної академії наук України та входять до складу Відділення економіки, спрямовано на вирішення найактуальніших наукових проблем фундаментального та прикладного характеру, пов'язаних із розробкою науково обґрунтованих моделей, алгоритмів і управлінських технологій, здатних забезпечити формування та реалізацію політики модернізації як способу опанування просторового різноманіття, механізмів взаємодії та розвитку економіки, суспільства та держави.

Станом на 01.11.2013 р. персональний склад Відділення це 12 академіків та 20 членів-кореспондентів НАН України. Середньо-спискова чисельність працівників установ Відділення — близько 1,2 тисяч.

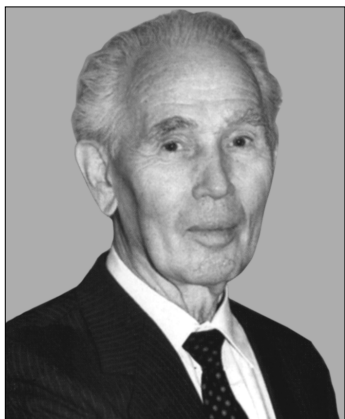
*Е.М. ЛІБАНОВА,
С.І. КНЯЗЄВ
Н.В. КОВАЛЬ*

ПЕРСОНАЛЬНИЙ
СКЛАД
ВІДДІЛЕННЯ
ЕКОНОМІКИ
НАН УКРАЇНИ

АКАДЕМІКИ
(БІОГРАФІЧНІ ДАНІ)

Укладачі:

Е.М. Лібанова, Н.В. Коваль

АЛИМОВ
Олександр
Миколайович

Видатний український вчений-економіст, ветеран Великої Вітчизняної війни, доктор економічних наук і професор (1966), академік НАН України (1973, чл.-кор. 1965 р.), Заслужений діяч науки й техніки України (1998), директор Інституту економіки промисловості АН України (1969—1972 рр.), голова Ради по вивченню продуктивних сил України НАН України (1973—1984 рр.) та радник при її дирекції (2005—2010 рр.), радник директора Державної установи «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України» (з 2010 р.).

Народився 30 вересня 1923 р. у м. Донецьк у родині шахтаря. Після закінчення Лепельського артилерійсько-мінометного училища пройшов складний бойовий шлях під час Великої Вітчизняної війни: командир взводу, батареї, дивізіону, заступник командира полку, командир 118 мінометного полку 43-ої армії.

Закінчив Всесоюзний заочний фінансовий інститут Міністерства вищої освіти СРСР у Москві (1952 р.), тоді ж працював начальником відділу кадрів «Облтрудрезервів», інженером виробничо-технічного відділу, старшим економістом, начальником сектора комбінату «Сталіншахтстрой».

У 1953 році зарахований до аспірантури Московського гірничого інституту, де й захистив кандидатську дисертацію (1957 р.).

З 1957 р. почалася його науково-організаторська й дослідницька діяльність у Донецькому науково-дослідному вугільному інституті

на посадах начальника сектора, а пізніше — відділу. У квітні 1966 р. О.М. Алімову присуджений науковий ступінь доктора економічних наук, а у вересні того ж року — вчене звання професора.

У 1965 р. О.М. Алімов став директором-організатором Інституту економіко-промислових досліджень у складі Донецького наукового центру Академії наук УРСР. Там він створив наукову школу, що підготувала нове покоління вчених-економістів для Донбасу, Придніпров'я й інших регіонів південно-східної частини України. Під його керівництвом Донецьке відділення Інституту економіки за короткий час стало осередком економічної думки Донбасу і в 1967 році було перетворено на Інститут економіки промисловості АН УРСР.

У 1973 році Президія АН України призначила О.М. Алімова головою Ради по вивченню продуктивних сил Української РСР АН УРСР (1973—1984 рр.). Одночасно він очолював Наукову раду проблем науково-технічного й соціально-економічного прогнозування при Президії АН УРСР і Держплані УРСР.

З 1984 р. завідував відділом промислового потенціалу Інституту економіки АН УРСР.

З 2010 року О.М. Алімов працював у Державній установі «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України» радником директора інституту і завідувачем відділу стратегічного потенціалу сталого розвитку.

Під його науковим керівництвом і за особистої участі опубліковано близько 580 робіт, серед них 12 індивідуальних та 45 колективних монографій.

Наукові праці присвячено теорії та практиці розвитку і розміщення продуктивних сил, оцінці та прогнозуванню темпів і пропорцій розвитку й розміщення продуктивних сил на території країни у зв'язку з охороною навколишнього середовища, створенню автоматизованих систем управління, госпрозрахунку, науковій організації праці та управління.

Паралельно з науково-дослідною діяльністю Олександр Миколайович провадив і науково-організаційну. Він очолював і входив до складу багатьох наукових та спеціалізованих рад та комісій, зокрема був членом Експертної ради Вищої атестаційної комісії (ВАК) СРСР, Експертної ради ВАК при Раді Міністрів СРСР, Комітету з Державних премій Української РСР в галузі науки і техніки при Раді Міністрів УРСР, Експертної ради з проблем охорони навколишнього середовища Державного комітету з науки і техніки СРСР та ін.

Олександр Миколайович успішно поєднує науково-організаційну роботу з підготовкою висококваліфікованих наукових кадрів. До наукової школи О.М. Алімова належать його учні — 30 кандидатів і 13 докторів економічних наук.

Заслуги Олександра Миколайовича у Великій Вітчизняній війні та в розвитку економічної науки й виробництва відзначені багатьма нагородами. Він нагороджений двома орденами Червоного Прапора, двома Орденами Великої Вітчизняної війни I ступеня, Орденом Олександра Невського, Орденом «Знак пошани», медалями «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні», «За взяття Кенігсберга», «За відновлення вугільних шахт Донбасу», «Ветеран праці», знаками «Шахтерская слава» I, II та III ступенів та іншими нагородами СРСР і України.

**АМОША
Олександр
Іванович**

Видатний учений-економіст, доктор економічних наук (1985), професор (1991), академік НАН України (2003, чл.-кор. 1997 р.), Заслужений діяч науки і техніки України (1998), лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2003), директор Інституту економіки промисловості (ІЕП) НАН України (з 1996 р.).

Народився 4 серпня 1937 р. у м. Горлівка Донецької області. Закінчив Донецький політехнічний інститут у 1960 р., працював на вугільних шахтах. З 1960 по 1963 р. — в Інституті гірничої справи ім. М.М. Федорова АН УРСР. Потім, внаслідок реформування Академії наук, був переведений у Донецький науково-дослідний вугільний інститут. Від 1970 р. працює в ІЕП НАН України та обіймає посаду вченого секретаря Донецького наукового центру АН УРСР. З 1975 р. він організатор-завідувач унікального наукового відділу економічних проблем охорони праці в ІЕП НАН України, з 1985 р. — заступник директора цього ж інституту з наукової роботи, з 1995 р. — директор інституту.

О.І. Амоша у 1966 році захистив кандидатську, а в 1985 — докторську дисертації, з 1997 р. — член-кореспондент, а з 2003 р. — академік НАН України.

Він — відомий вчений з економічних та соціальних проблем промислового виробництва, економіки та охорони праці, науково-технічного та інноваційного розвитку.

О.І. Амоша бере активну участь у роботі вищої школи. Він очолює кафедру в Донецькому національному технічному університеті. Також О.І. Амоша очолює Навчально-науковий інститут економіки промислового розвитку МОН України і НАН України, створений за їхнім спільним наказом.

Він є автором понад 600 наукових праць, в яких досліджені методологічні, теоретичні та методичні проблеми економіки промисловості, розроблені практичні рекомендації, узагальнені підсумки їх апробації та використання у виробництві, впливу на підвищення його ефективності. Серед них: «Экономическое обоснование мероприятий по охране труда» (1979), «Планирование условий труда» (1982), «Экономическая эффективность улучшений условий труда (предпосылки, анализ, прогнозирование)» (1998), «Концепція державної промислової політики України» (2000), «Людина та навколишнє середовище: економічні проблеми екологічної безпеки виробництва», (2002), «Активізація інноваційної діяльності: організаційно-правове та соціально-економічне забезпечення» (2007), «Людський капітал регіонів України в контексті інноваційного розвитку» (2011).

Під керівництвом О.І. Амоши інститут постійно надає центральним і регіональним органам влади науково-методичну допомогу у вирішенні найважливіших економічних питань державотворення, проблем економічного і соціального розвитку промисловості, окремих галузей і регіонів країни. Протягом останніх років інститут виконав низку наукових розробок, зокрема брав участь у розробці значної кількості проектів законів, програмних документів з питань вирішення конкретних проблем стабілізації та збалансованого розвитку базових галузей економіки, комплексної реструктуризації промисловості України, інвестиційно-інноваційного забезпечення реформ у промисловості, економічного механізму стратегії розвитку паливно-енергетичного комплексу, гуманізації соціальних наслідків реструктуризації підприємств. Підготовлено і передано до вищих державних і регіональних органів управління, громадських організацій, підприємств понад 500 наукових розробок. Ці дослідження забезпечують реальну участь Національної академії наук у проведенні особливо важливих для економіки України прогнозно-аналітичних досліджень, розробки механізмів вирішення сучасних економічних та соціальних проблем розвитку країни.

За результатами досліджень інституту тільки за останні 10 років підготовлено і опубліковано 60 монографій, декілька десятків збірників наукових праць, матеріалів міжнародних та всеукраїнських конференцій. Інститут видає всеукраїнський науковий журнал «Економіка промисловості», головним редактором якого є О.І. Амоша.

Учений плідно працює з науковою молоддю, бере активну участь у підготовці кандидатів і докторів наук, атестації кадрів вищої кваліфікації. Серед його учнів більше 60 докторів і кандидатів наук.

За вагомі наукові результати нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня (2009), Почесними грамотами Верховної Ради України, неодноразово — грамотами Президії Національної академії наук, Донецької обласної ради і державної адміністрації, відзнаками міністерств та відомств України.

О.І. Амоша є Президентом Академії економічних наук України, Заслуженим діячем науки і техніки України (1998), лауреатом Державної премії України в галузі науки і техніки (2003), премії ім. О.Г. Шліхтера АН УРСР (1987), премій НАН України ім. М.І. Туган-Барановського (2002), ім. М.В. Птухи (2007 р.), Відмінником освіти України.

**БАГРІЙ
Петро
Ларіонович**

Видатний учений-економіст, доктор економічних наук (1970), професор (1971), академік АН України (1973, чл.-кор. 1972 р.), директор Інституту економіки АН України (1971—1976 рр.).

Народився 5 листопада 1925 року в с. Тополівка Вінницької області. Закінчив у 1954 році Одеський кредитно-економічний інститут (нині — Одеський національний економічний університет), в 1957 — аспірантуру при Інституті економіки АН України.

1958 року йому присвоєно учений ступінь кандидата, а 1970 — доктора економічних наук.

Після закінчення аспірантури працював в Інституті економіки АН УРСР на посадах молодшого (1957—1960 рр.) і старшого наукового співробітника (1960—1961 рр.). З 1961 по 1965 рр. працював у Статистичному бюро Організації Об'єднаних націй (США).

З вересня 1965 р., після повернення з США, і до 1971 р. працював на посаді заступника директора з наукової роботи, а у 1971—1976 рр. очолював Інститут економіки АН УРСР. З 1976 р. завідував відділом міжгалузевих комплексних проблем соціалістичного відтворення Інституту економіки АН УРСР.

Петро Ларіонович Багрій зробив значний внесок у розвиток категорій продуктивної та непродуктивної праці соціалізму й визначення на цій основі чинників та меж сфери матеріального виробництва; у вивчення динаміки, структури та ефективності виробництва.

Він вперше в аналіз схем відтворення увів поняття «капітало-місткість», сформулював основне правило пропорційності розширеного репродукування, збудував систему рівностей, а також модель взаємозв'язку чинників, що визначають зміну вартості продукту двох підрозділів суспільного виробництва.

Слід відмітити його досягнення у розробці проблем економічної статистики, в тому числі деяких її міжнародних аспектів. Вони висвітлені в основних працях: «Исчисление и анализ производительности труда в совхозах» (1959), «Об измерении влияния структурных сдвигов на динамику производительности труда» (1962) «К вопросу о методике международных сопоставлений» (1964), «Индексы валового мирового продукта» (1966), «Об опыте включения социалистических стран в мировые экономические индексы» (1968), «Методологические проблемы измерения экономического роста» (1968), «Экономические проблемы развитого социалистического общества» (1977) та ін.

Як вчений-економіст Петро Іларіонович збагатив економічну науку видатними працями, його науковий доробок складає близько 80 значних публікацій, присвячених економічній теорії, економіці соціалізму, економічній статистиці. Значна кількість робіт опубліковані у видавництвах ООН. Він був науковим редактором багатьох робіт з питань економіки, статистики та демографії, зокрема вперше виданого в Україні «Економічного словника» (1973).

У 1973 році за монографію «Динамика и структура общественного производства при социализме (вопросы методологии и анализа)» йому присуджено премію НАН України ім. О.Г. Шліхтера.

П.І. Багрій вів активну науково-організаційну роботу, був членом редколегії наукових журналів «Економіка Радянської України» та «Известия Академии наук СССР, серия экономическая».

Мав нагороди як учасник Великої Вітчизняної війни.

Помер 21 березня 1981 року.

БАКАЄВ
Олександр
Олександрович

Видатний учений-економіст, академік НАН України (1990, чл.-кор. 1978 р.), лауреат Державної премії УРСР (1973), Державної премії СРСР (1981), Державної премії України в галузі науки і техніки (1998), Заслужений діяч науки і техніки України (2001).

Народився 11 квітня 1927 року у м. Миколаїв. Здобув освіту спочатку в Челябінському технікумі залізничного транспорту, а потім — у Всесоюзному заочному інституті інженерів залізничного транспорту. Упродовж 1962—1963 рр. навчався в аспірантурі Інституту кібернетики АН УРСР. Понад 30 років Олександр Олександрович був завідувачем відділу цього інституту. Від 1997 року очолював відділ Міжнародного науково-навчального центру інформаційних технологій та систем НАН України та МОН України.

Основні напрями наукової діяльності О.О. Бакаєва — розробка методологічних засад та створення економіко-математичних моделей розвитку і функціонування складних систем різного рівня ієрархії та призначення; визначення методологічних підходів до моделювання економіки України з урахуванням чинників, що сприяють економічному зростанню; створення інформаційних технологій оцінки структурних змін у різних галузях економіки.

На основі результатів системного дослідження макроекономічних показників розвитку України Олександр Олександрович теоретично обґрунтував підходи до створення системи економіко-

математичних моделей розвитку економіки України УКРМАКРО, УКРМАКРО-2, УКРМАКРО-3, на базі яких виконані детальні дослідження та побудова моделі прогнозування розвитку вітчизняного виробництва, здійснюється моніторинг економічного розвитку країни. На основі Національних рахунків створено систему галузевих рахунків для промисловості нашої держави. На засадах системного підходу до сучасних проблем управління розроблені методологічні основи дослідження економіки України як складної, неоднозначної, динамічної системи, що функціонує за умов становлення ринкових відносин. Учений дослідив вплив іноземного капіталу на розвиток країни з перехідною економікою, теоретично обґрунтував підходи до створення системи економіко-математичних моделей розвитку транспортного комплексу України за технічним станом, організаційними формами і якість освоєння транспортних потоків, що набуває особливого значення на стадії розширення міжнародних форм виробничого кооперування. Поглиблено відомі та напрацьовано нові теоретичні положення щодо підвищення ефективності прийняття рішень за умов автоматизованого управління господарською діяльністю транспортних комплексів на основі застосування аналітичних та імітаційних математичних моделей. Створено математичні моделі транспортних процесів як інструментальні засоби прийняття рішень в автоматизованих логістичних системах управління великими транспортними комплексами.

О.О. Бакаєв обґрунтував систему натуральних показників моделі для прогнозування матеріального виробництва через сукупність основних продуктів, що виробляються. Він запропонував методику оцінки обсягу тіньової економічної діяльності в Україні, що надає можливість прогнозувати ВВП і питому вагу тіньової економічної діяльності відносно ВВП. Розроблено сценарії економічного розвитку нашої держави і виконано відповідні прогнозні імітаційні розрахунки.

Олександр Олександрович — автор понад 250 наукових праць, у тому числі 23 монографії, серед яких «Мікроекономічне моделювання та інформаційні технології», «Международные транспортные коридоры Украины: сети и моделирование», «Макроеконометричне моделювання економічного розвитку України», «Теоретичні засади логістики», «Економіко-математичні моделі економічного зростання», написані у співавторстві. О.О. Бакаєв підготував 22 доктора та майже 90 кандидатів наук.

Учений входив до складу редколегій багатьох фахових наукових періодичних видань: «Економіка і прогнозування», «Економіка промисловості», «Регіональна економіка», «Управляющие машины и системы», «Залізничний транспорт України», «Судоходство», «Економічна кібернетика». Під керівництвом Олександра Олександровича тривала координаційна робота з впровадження економіко-математичних методів, моделей та інформаційних технологій у розвиток та функціонування окремих складових економіки України, результати якої викладено у збірниках наукових праць «Економіко-математичне моделювання соціально-економічних систем» та «Автоматизовані системи управління і нові інформаційні технології».

Майже 30 років О.О. Бакаєв був заступником голови вчених рад із захисту докторських дисертацій з економічних наук в Інституті кібернетики ім. В.М. Глушкова НАН України, головою Спеціалізованої вченої ради із захисту на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук у Міжнародному науково-навчальному центрі інформаційних технологій та систем НАН України та МОН України і членом аналогічної спеціалізованої вченої ради у Київському університеті економіки та технологій транспорту.

Наукові здобутки Олександра Олександровича відзначені численними медалями, Орденом Трудового Червоного Прапора, Почесною грамотою Президії ВР УРСР. Він — лауреат премії АН УРСР ім. О.Г. Шліхтера (1986), премії НАН України ім. В.М. Михайлича (2006).

Помер 28 листопада 2009 року.

БІЛОРУС
Олег
Григорович

Відомий учений-економіст, політик, дипломат, доктор економічних наук (1981), професор (1980), академік НАН України (2012, чл.-кор. 1990 р.), дійсний член Міжнародної Академії бізнесу (1992), Заслужений діяч науки і техніки України (1992), директор Інституту світової економіки і міжнародних відносин НАН України (1991—1992), Надзвичайний і Повноважний Посол України у США (1992—1994).

Народився 14 жовтня 1939 року в с. Червона Фастівського району Київської області.

У 1960 р. закінчив факультет Київського інституту народного господарства ім. Д.С. Коротченка (нині — ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»), де працював з 1962 по 1972 рр.: аспірантом, старшим викладачем, деканом, від 1969 р. — проректором з навчальної та наукової роботи та першим проректором.

У 1966 році захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата, в 1981 р. — доктора економічних наук.

Протягом 1979—1986 рр. був директором Департаменту промисловості, науки й техніки Секретаріату Європейської економічної комісії ООН (Швейцарія), з 1986 по 1989 рр. — заступником директора і завідувачем відділу управління економічного науково-дослідного інституту Держплану УРСР, у 1989—1991 рр. — заступником директора і завідувачем відділу теоретичних і прикладних проблем

управління Інституту економіки АН УРСР. У 1989—1992 роках він — генеральний директор-засновник Міжнародного інституту менеджменту (м. Київ), у 1991—1992 рр. — директор Інституту світової економіки і міжнародних відносин (ІСЕМВ) НАН України, у 1992—1994 рр. — Надзвичайний і Повноважний Посол України у США.

З 1994 р. — завідувач, головний науковий співробітник відділу глобалістики, геополітики і геоекономіки ІСЕМВ НАН України, президент Міжнародного інституту глобалістики і Міжнародної асоціації глобалістики.

О.Г. Білорус заснував нові напрями наукових досліджень у системі НАН України: міжнародний та стратегічний менеджмент і державний менеджмент. Він є засновником наукової школи глобалістики, а також розробником оригінальної теорії глобалізму і політекономії глобалізму.

У 1960—1980-х роках ним започаткований науковий напрямок економічних досліджень у галузі теорії та практики управління великими виробничими економічними системами, який значно поглибив методологічне забезпечення системи управління транзитивною економікою країни. З 1990 р. розробляє та всебічно обґрунтовує підходи до проблематики ефективного та безпечного економічного й структурно-інноваційного розвитку з позицій політичної, економічної та соціальної глобалістики. Особливу увагу приділяє розробці методологічних проблем політичної й економічної трансформації, у т. ч. генезису та еволюції міжнародних стратегій індустріального та постіндустріального розвитку, є одним з ініціаторів досліджень проблем сталого розвитку на глобальному рівні і в Україні. Учений визначив принципи структурної організації міжнародної та національної безпеки і перспективну роль України в глобальних і регіональних системах безпеки. У руслі імперативів сучасності та останніх рішень світової спільноти в рамках Конференцій ООН розробляє методологію та стратегію загальносистемної інтеграції економіки, екології й соціального розвитку.

О.Г. Білорус підготував 37 кандидатів та 12 докторів економічних наук, є автором понад 500 наукових праць, зокрема 23 монографій. Серед них: «Глобалізація і сталий розвиток» (2005 р., у співавт.), «Економічна система глобалізму» (2003 р.), «Глобализация и безопасность развития» (2002 р.), «Глобалізація і національна стратегія розвитку України» (2001), «Global Transition: Visions and Reality?» (Варшава, 2000 р., кол. моногр.), «Глобальні трансформації і стратегії

розвитку» (1998 р., кол. моногр.), «Плановий механізм госпрозрахунку» (1989 р., у співавт.), «Регіональна економіка» (1989 р., у співавт.), «Радикальна реформа управління економікою» (1989), «Механізм народногосподарської інтеграції» (1989), «Економіка і організація промислових об'єдинень і комплексів» (1972).

Олег Григорович є також активним громадським діячем. З 1998 р. і до 2012 року — народний депутат України, голова Комітету Верховної Ради України у закордонних справах. Бере активну участь у міжнародному співробітництві як представник держави по лінії ООН, ЮНЕСКО, ЮНІДО (Організація об'єднаних націй з промислового розвитку (англ. *United Nations Industrial Development Organization — UNIDO*)), МОП (Міжнародна організація праці), ОБСЕ (Організація з безпеки і співробітництва в Європі (англ. *Organization for Security and Co-operation in Europe — OSCE*)). Ініціатор створення і Президент Міжнародної асоціації «Україна—Римський клуб».

Має державні нагороди: медалі «За доблесний труд», «Ветеран праці», Почесна грамота Верховної Ради України «За заслуги перед Українським народом» та ін.

О.Г. Білорус — лауреат наукових премій ім. О.Г. Шліхтера АН УРСР (1990), ім. М.В. Птухи НАН України (2001), Заслужений працівник вищої школи СРСР.

БУРКИНСЬКИЙ
Борис
Володимирович

Видатний учений-економіст, доктор економічних наук (1989), професор (1992), академік НАН України (2003 чл.-кор. 1995 р.), Заслужений діяч науки і техніки України (1997), лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2003), директор Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень (ІПРЕЕД) НАН України (з 1991 р.).

Народився 3 листопада 1942 року в м. Вознесенськ, Миколаївської області. У 1965 р. закінчив Одеський технологічний інститут ім. М.В. Ломоносова (нині Одеська Національна академія харчових технологій (ОНАХТ)) за спеціальністю інженер-механік-конструктор. У 1975 р. захистив кандидатську дисертацію, в 1989 р. — докторську.

З 1970 р. Борис Володимирович працює в системі Національної академії наук України (старший інженер, керівник групи, старший науковий співробітник, завідувач відділом, учений секретар), з 1980 р. — керівник Одеського відділення Інституту економіки Академії наук УРСР, а з 1991 р. — директор створеного на базі цього відділення Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України.

За участю та під керівництвом Б.В. Буркинського в Інституті створено наукові школи, які провадять фундаментальні та прикладні дослідження з проблем регіональної економіки та економіки природокористування, зокрема структурних зрушень у промисловості та

морегосподарському комплексі регіону, формування національних транспортно-технологічних систем, розвитку підприємництва та механізмів його підтримки, екологізації сталого соціально-економічного розвитку Українського Причорномор'я.

Фундаментальні наукові дослідження Б.В. Буркинського в період формування національної ринкової економіки присвячені розвитку теорії й методології реструктуризації господарських комплексів, формуванню механізмів інституційних трансформацій в економіці, інноваційно-інвестиційній політиці в регіоні та ефективності інноваційних процесів, формуванню морської політики України, теорії та методології розвитку конкуренції та підприємництва, стратегії та механізмів зміцнення потенціалу Українського Причорномор'я.

Борис Володимирович одним із перших розпочав дослідження інтеграційних форм відкритої економіки, створення спеціальних економічних зон як стратегічних напрямів розвитку держави. Під його керівництвом було розроблено та запропоновано уряду низку законопроектів щодо створення вільних економічних зон із врахуванням специфіки соціально-економічних умов України.

Б.В. Буркинським зроблено вагомий внесок у забезпечення економічного зростання Українського Причорномор'я. Він очолював розробку багатьох державних документів: «Концепція формування підприємництва», «Концепція Державної морської політики України», «Морська доктрина України», «Національні правила перевезення зовнішньоторговельних та транзитних вантажів в змішаному наземно-водному сполученні», «Стратегія сталого розвитку України», «Національна концепція впровадження та розвитку екологічно чистого виробництва в Україні» та інших. Він є одним із авторів «Стратегії економічного та соціального розвитку України на 2004—2015 рр. шляхом європейської інтеграції» та «Програми комплексного розвитку Українського Придунав'я на 2004—2011 рр.», проекту Національної програми досліджень і використання ресурсів Азово-Чорноморського басейну, інших районів Світового океану на 2009—2034 рр.

Результати наукових досліджень академіка НАН України Б.В. Буркинського опубліковано в більш ніж 250 наукових працях, серед яких 35 особистих та колективних монографій і підручників.

Учений є головним редактором журналу «Економіка харчової промисловості» (ОНАХТ, м. Одеса) та збірника наукових праць

«Економічні інновації» (ІПРЕЕД НАН України, м. Одеса). Є членом редакційних колегій журналу «Економіка промисловості» (Інститут економіки промисловості НАН України, м. Донецьк) і журналу «Регіональна економіка» (Інститут регіональних досліджень НАН України, м. Львів).

Вагомим є внесок Бориса Володимировича у підготовку фахівців вищої економічної кваліфікації для вищої школи та науково-дослідних інститутів регіону: його учні успішно захистили 38 докторських та кандидатських дисертацій. З 2005 року він очолює кафедру економіки природокористування Одеського державного екологічного університету. Під його керівництвом в Інституті створено п'ять навчально-наукових комплексів та дев'ять філій кафедр, які плідно співпрацюють з вищими навчальними закладами регіону.

Б.В. Буркинський бере участь у громадській роботі: є першим заступником голови Південного наукового центру НАН України і МОН України, членом Президії Республіканської ради наукових товариств, головою обласної спілки економістів України.

Серед державних нагород Б.В. Буркинського — орден «За заслуги» III (2002) та II ступеня (2008). У 2007 році нагороджений Нагрудним знаком «Петро Могила» Міністерства освіти і науки України, у 2010 р. — Подякою Кабінету Міністрів України, нагрудним знаком Міністерства економіки України «За сумлінну працю» I ступеня, Відзнакою НАН України «За підготовку наукової зміни», є лауреатом премії ім. М.І. Туган-Барановського НАН України (2005). Нагороджений двома медалями СРСР та багатьма почесними грамотами, відзнаками та дипломами.

ВИШНЕВСЬКИЙ
Валентин
Павлович

Відомий учений-економіст, доктор економічних наук (1998), професор (2005), академік НАН України (2012, чл.-кор. 2006 р.).

Народився 8 червня 1958 р. у місті Суми у сім'ї службовця. У 1975 р. закінчив Сумську середню школу № 3. У тому ж році вступив до Харківського інженерно-економічного інституту на хімічний факультет. Закінчивши інститут з відзнакою у 1980 р., отримав кваліфікацію інженера-економіста.

У серпні 1980 р. за розподілом влаштувався в Інститут економіки промисловості (ІЕП) АН УРСР на посаду економіста. У листопаді 1980 р. був призваний на службу до лав Радянської Армії. Службу проходив у військовій частині на території РРФСР, в залізничних військах на посадах рядового, молодшого сержанта, сержанта. Після демобілізації в 1982 р. повернувся на роботу в ІЕП АН УРСР.

Восени 1984 р. вступив до аспірантури при цьому ж інституті. 1987 року успішно закінчив її та захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук на тему: «Економічні методи використання резервів прискорення технічного переозброєння виробництва (на прикладі металургійних підприємств УРСР)», а 1998 року — докторську дисертацію: «Методологічні основи вдосконалення оподаткування підприємств».

З 2002 р. обіймає посаду завідувача відділу фінансово-економічних проблем ефективного використання виробничого по-

тенціалу, з 2006 р. — керівника Відділення проблем розвитку і фінансового регулювання промисловості, з серпня 2008 р. — заступника директора ІЕП НАН України з наукової роботи.

В.П. Вишневський є визнаним в Україні вченим і засновником школи у сфері оподаткування і фінансів підприємств. Починаючи з 1991 року був керівником семи науково-дослідних тем з проблем оподаткування, місцевих фінансів, фінансового регулювання виробничого потенціалу, управління розвитком промисловості в умовах системних дисбалансів.

За результатами наукових досліджень В.П. Вишневським розроблено наукову концепцію фінансового механізму регулювання виробничого потенціалу і концепцію оподаткування підприємств, які створюють передумови для формування податкового режиму, сприятливого по відношенню до вітчизняного товаровиробника. Ним обґрунтовано систему принципів оподаткування, що відповідає інституційним особливостям етапу ринкової трансформації економіки, запропоновано науково-методичні рекомендації щодо вдосконалення складу, структури і механізму обчислення податків, сплачуваних підприємствами, бухгалтерського обліку фінансових результатів господарської діяльності.

Результати наукових досліджень В.П. Вишневського були використані у законотворчій діяльності: розробці Податкового кодексу України, Законів України «Про систему оподаткування», «Про оподаткування прибутку підприємств», «Про податок на додану вартість», «Про місцеві податки і збори» та ін., у ході розробки Концепції державної промислової політики України, Концепції організаційно-економічного механізму стабілізації промислового виробництва, Програми науково-технічного розвитку Донецької області до 2020 р., вони застосовуються у практичній діяльності промислових підприємств.

За результатами досліджень ним опубліковано понад 90 наукових робіт, у тому числі три особисті монографії та сім у співавторстві, статті у відомих українських та зарубіжних журналах.

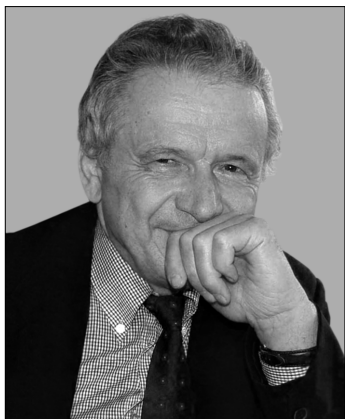
Валентин Павлович є членом редколегій журналів «Економіка промисловості», «Економічний вісник Національного гірничого університету», членом спеціалізованих вчених рад в ІЕП НАН України і в Інституті економіко-правових досліджень НАН України для захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук.

В.П. Вишневський веде плідну роботу з підготовки наукових кадрів. Під його керівництвом захищено вісім кандидатських дисертацій з проблем оподаткування. Він виступав офіційним опонентом ряду докторських і кандидатських дисертацій з фінансових і податкових питань.

Бере активну участь у роботі вищої школи, є завідувачем кафедри фінансів і банківської справи Донецького національного технічного і професором Донецького національного університетів. Підтримує тісні наукові зв'язки з фахівцями-фінансистами установ НАН України, МОН України, Міністерства фінансів України, Державної податкової адміністрації України.

За цикл робіт «Теоретичні основи і методичне забезпечення формування ефективного механізму розподілу прибутку» нагороджений медаллю НАН України з премією для молодих учених (1991), за монографію «Уход от уплаты налогов: теория и практика» (у співавторстві з А. Веткіним) — дипломом III ступеня всеукраїнського конкурсу наукових монографій, присвяченого пам'яті М.І. Туган-Барановського (2004).

Плідна наукова діяльність В.П. Вишневського забезпечила йому високий авторитет серед науковців, фахівців з фінансів, грошового обігу і кредиту, працівників податкової адміністрації, комерційних банків і промислових підприємств.

**ГЕЄЦЬ
Валерій
Михайлович**

Видатний учений-економіст, доктор економічних наук (1988), професор (1991), академік НАН України (1995, чл.-кор. 1992 р.), лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2002), директор Державної установи «Інститут економіки та прогнозування НАН України» (з 1997), академік-секретар Відділення економіки НАН України (1998—2009), віце-президент НАН України (з 2009).

Валерій Михайлович Геєць народився 20 квітня 1945 року в с. Сезьки Ічнянського району Чернігівської області. Здобувши у 1968 році вищу освіту на механіко-математичному факультеті Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка, він отримав направлення на роботу до Інституту економіки АН УРСР. Уся його трудова діяльність пов'язана з Національною академією наук України, де він пройшов шлях від інженера до віце-президента НАН України. За вагомий внесок у розвиток вітчизняної науки в 1992 р. В.М. Геєць був обраний членом-кореспондентом НАН України, а в 1995 р. — академіком НАН України.

Після закінчення аспірантури Валерій Михайлович підготував і в 1974 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата, а в 1988 р. — доктора економічних наук.

За ініціативою Кабінету Міністрів України В.М. Геєць у 1997 р. створив Інститут економічного прогнозування НАН України, який

в 2005 р. перейменовано в Державну установу «Інститут економіки та прогнозування НАН України» (ІЕПрогноз НАН України). Від часу створення і донині В.М. Геєць обіймає посаду директора цієї установи. Плідну наукову роботу він поєднує з напруженою науково-організаційною в Президії Національної академії наук України. Працюючи на посаді академіка-секретаря Відділення економіки, а нині — віце-президента НАН України, він істотно удосконалив організацію та координацію фундаментальних досліджень, сприяв популяризації сучасних економічних знань, забезпеченню ефективної діяльності НАН України та посиленню її ролі як вищої наукової організації держави.

Основні напрями наукової діяльності В.М. Гейця пов'язані з макроекономікою, економіко-математичним моделюванням і прогнозуванням економічного розвитку. В ІЕПрогноз НАН України під його керівництвом виконуються фундаментальні і прикладні дослідження, спрямовані на розробку проблемних питань розвитку економіки та соціо-гуманітарної сфери України.

В.М. Геєць успішно розвиває наукову школу з макроекономіки (теорія і моделі економічного прогнозування), фінансів (фінансова безпека, бюджетна і боргова політика), суспільних і соціально-економічних трансформацій.

За безпосереднього керівництва В.М. Гейця підготовлені національні доповіді: «Соціально-економічне положення України: наслідки для народу та держави» (2009), «Новий курс: реформи в Україні 2010—2015 рр.» (2010). Ним обґрунтовано стратегію розвитку економіки України на довгострокову перспективу, а також деталізовані складові змісту державної політики щодо шляхів, джерел і механізмів забезпечення інноваційної моделі розвитку економіки України; обґрунтовано ендогенно орієнтовану модель розвитку, згідно з якою в Україні є можливість забезпечити перехід до пост-індустріального суспільства й економіки знань.

На сьогодні наукові інтереси академіка В.М. Гейця сконцентровані на розв'язанні проблем взаємодії суспільства, держави та бізнесу стосовно створення ефективних механізмів їхнього впливу на подальшу капіталізацію економіки України і забезпечення її самодостатності як суб'єкта міжнародної діяльності. Результати проведених викладені у фундаментальній монографії «Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку» (2009), де проаналізовано і розкрито зміст того, що відбувається в суспільстві,

державі, економіці, та відповідно до цього визначено роль особистісно-людського фактора в їхній трансформації.

В.М. Геєць — автор понад 400 праць, серед яких 35 монографій (шість індивідуальних), у тому числі: «Нестабільність та економічне зростання» (2000); «Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку» (2003); «Україна у вимірі економіки знань» (2006); «Моделі ендогенного зростання економіки України» (2007); «Стратегічні виклики ХХІ століття суспільству та економіці України»: в 3 т. (2007), «Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку» (2009).

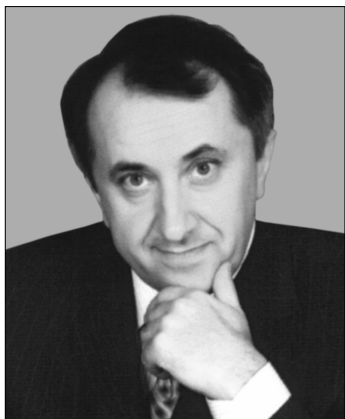
Своїм учителем називають В.М. Гейця близько 20 докторів і 20 кандидатів економічних наук.

Свою наукову діяльність В.М. Геєць успішно поєднує із суспільно-науковою та громадською. Зокрема, представляє Україну в Міжнародному проекті ЛІНК-ООН, є членом Національного антикорупційного комітету і Ради Національного банку України, членом наукової ради апарату Ради національної безпеки і оборони України та комітету з економічних реформ при Президентові України, комітету з економічних реформ виконавчого органу Київської міської ради; бере участь у роботі колегії Міністерства економіки України і робочої групи Міністерства аграрної політики України з питань удосконалення засад агротехнологічної політики в сільському господарстві України, а також входить до складу Консультативної ради з питань розвитку сільського господарства та сільських територій при Президентові України, Ради інвесторів при Кабінеті Міністрів України, науково-експертної колегії з проблем соціально-економічного розвитку при Кабінеті Міністрів України, є віце-президентом Співки економістів України.

Багато енергії вчений віддає науковій періодиці як головний редактор наукових журналів «Економіка України», «Економіка і прогнозування» та як член наукових рад і редколегій науково-аналітичних журналів «Економічна теорія», «Банківська справа», «Вісник Національної академії наук України», «Вісник економічної науки України», «Журнал Європейської економіки», «Наука і правоохорона», «Інтелектуальна власність», «Економічна кібернетика», «Вісник НБУ», «Вісник Інституту економіки та прогнозування» тощо.

Держава гідно поцінувала вагомий внесок Валерія Михайловича в розбудову незалежної України. В.М. Гейця відзначено державними

нагородами та відзнаками: орденом «За заслуги» III (2004), II (2008) і I (2011) ступенів, Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2004), Почесною відзнакою Спілки економістів України (2010). Він став переможцем щорічного конкурсу «Людина року» в номінації «Вчений року» (2005), лауреатом премії ім. О.Г. Шліхтера АН УРСР (1991), лауреатом Державної премії України в галузі науки і техніки (2002), лауреатом премії НАН України ім. В.С. Михалевича (2006).

ДАНИЛИШИН
Богдан
Михайлович

Видатний учений-економіст, доктор економічних наук (1997), професор (2002), академік НАН України (2009, чл.-кор. 2003 р.), Заслужений діяч науки і техніки України (2007), лауреат Державної премії в галузі науки техніки України (2003), голова Ради по вивченню продуктивних сил України НАН України (2006—2009, 2011 рр.), Міністр економіки України (2009—2011).

Народився 6 червня 1965 р. у с. Церківна Долинського району Івано-Франківської області. У 1987 р. закінчив з відзнакою Тернопільський державний педагогічний інститут ім. Я. Галана. У 1991 році захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата, у 1997 році — доктора економічних наук.

З 1988 року працював у Раді по вивченню продуктивних сил України НАН України, де пройшов науковий і трудовий шлях від аспіранта до завідувача відділу, заступника голови Ради з наукової роботи і голови Ради. З 2003 р. — заступник академіка-секретаря та член Бюро Відділення економіки НАН України.

Під науковим керівництвом Б.М. Данилишина розроблені концептуальні засади сталого розвитку України, «Загальнодержавна програма розвитку малих міст України». Учений безпосередньо брав участь у розробці «Концепції та стратегії державної регіональної політики», «Генеральної схеми планування території України», низки нормативно-правових та законодавчих актів з питань

розвитку регіонів і територіальних громад, місцевого самоврядування, екологічної політики та природно-техногенної безпеки.

Богдан Михайлович досліджує шляхи вирішення актуальних структурно-динамічних проблем економіки на сучасному етапі, плідно працює у сфері комплексного еколого-економічного, соціально-економічного і науково-технічного прогнозування розвитку національної економіки. Ним науково обґрунтовані шляхи формування цілісної регіональної економічної політики держави, в тому числі — вирівнювання диспропорцій соціально-економічного розвитку регіонів, розвитку депресивних територій, малих монофункціональних міст тощо.

Під керівництвом Б.М. Данилишина активізувались дослідження щодо формування сталого еколого-економічного розвитку та підвищення ролі регіонів у структурі господарського комплексу держави. Ці результати одержали визнання наукової громадськості, знайшли відображення у рішеннях Верховної Ради України (брав участь у розробці п'яти законодавчих актів), Кабінету Міністрів України, Міністерства економіки України, Міністерства охорони навколишнього природного середовища України, Міністерства надзвичайних ситуацій, Національної академії наук України, а також використовуються в процесі підготовки і підвищення кваліфікації кадрів у галузі економіки природокористування, територіального управління і регіональної економіки.

Учений неодноразово був затверджений членом Національних комісій і експертних груп з розробки актуальних проблем розвитку народного господарства України.

Б.М. Данилишин є експертом з питань регіональної політики і навколишнього середовища Програми розвитку ООН, експертом програми Міжнародної асоціації для підтримки співробітництва з науковцями країн СНД колишнього Радянського Союзу (*The International Association for the Promotion of Co-operation with Scientists from the New Independent States of the Former Soviet Union — INTAS*) та ряду інших організацій.

Б.М. Данилишин — автор і співавтор більш як 200 наукових праць (у тому числі — 20 монографій, одного підручника), в яких досліджені, узагальнені і обґрунтовані шляхи вирішення актуальних проблем формування сучасної державної регіональної політики, економіки природокористування та розвитку продуктивних сил України в контексті нових економічних і політичних реалій.

Член редколегії журналу «Економіка України». У 2004—2010 рр. був головою експертної ради ВАК України з економічних наук.

Нагороджений Почесною грамотою Верховної Ради України «За особливі заслуги перед Українським народом» (2003), Почесними грамотами Кабінету Міністрів України (2003, 2007), відзнаками міністерств і відомств України.

ДОЛІШНІЙ
Мар'ян
Іванович

Видатний вчений у галузі регіональної економіки, доктор економічних наук (1980), професор (1982), академік НАН України (1997, чл.-кор. 1990 р.), Заслужений діяч науки і техніки України (1991), лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2003), голова Західного наукового центру НАН України і МОН України (з 1998 р.), керівник Львівського відділення Інституту економіки АН України (1975—1994), директор Інституту регіональних досліджень НАН України (з 1994).

Народився 1 травня 1936 р. у сім'ї службовців у м. Львів. Після закінчення у 1958 р. Львівського політехнічного інституту був скерований на роботу до Бібрського райпромкомбінату, а в 1968 р. призначений начальником виробничо-технічного відділу Львівського облмісцевпрому.

У 1968 р. закінчив аспірантуру Львівського лісотехнічного інституту. 1969 року захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата, 1979 — доктора економічних наук. У 1982 р. йому присвоєно вчене звання професора.

1970 р. Мар'яна Івановича Долішнього обрали головою планової комісії Львівського облвиконкому, 1975 р. — призначили керівником Львівського відділення Інституту економіки АН УРСР. Під його керівництвом Відділення розвинулось у потужну наукову установу і, враховуючи науковий доробок та наявний науковий потенціал, у 1994 р. було перетворено в Інститут регіональних

досліджень НАН України, який згодом став провідною академічною установою в Україні з проблем регіональної політики та транскордонного співробітництва.

Мар'ян Іванович працював над вирішенням фундаментальних та прикладних проблем розвитку регіонів України, формуванням теоретико-методичних основ регіональної політики в державі. Ним розроблено механізми, визначено форми та окреслено методи територіального управління в багатьох галузях і сферах національної економіки в умовах її ринкової трансформації з особливим акцентом на забезпеченні цілісності та унітарності держави, визначено механізми регулювання регіонального розвитку, реалізації науково-технічної, гуманітарної, фінансово-кредитної та податкової політики, а також зовнішньоекономічних зв'язків та транскордонного співробітництва регіонів України.

За ініціативою та безпосереднім науковим керівництвом М.І. Долішнього розроблено Державні програми соціально-економічного розвитку Карпатського регіону та Поділля. Він — один із авторів «Концепції державної регіональної політики України», автор низки аналітичних матеріалів та наукових рекомендацій, що стали основою деяких рішень Уряду України. Про високий авторитет львівської школи регіоналістики, яку очолював М.І. Долішній, її внесок у вирішення проблем соціально-економічного розвитку регіонів свідчить присудження йому в складі групи науковців Державної премії України в галузі науки і техніки за 2003 р. за цикл робіт з проблем регіональної соціально-економічної політики.

М.І. Долішній багато уваги приділяв підготовці наукових кадрів в Україні та за кордоном і створенню наукової школи регіоналістики. Під його науковим керівництвом захищено 20 докторських і понад 100 кандидатських дисертацій, серед авторів яких — науковці Польщі, Угорщини, Словаччини.

М.І. Долішній опублікував понад 500 наукових праць, у т. ч. 20 монографій, серед яких: «Трудові ресурси промисловості» (1975), «Формирование и использование трудовых ресурсов» (1978), «Социально-экономические проблемы непродовственной сферы» (1984), «Трудовые ресурсы производственных систем» (1990), «Соціально-трудовий потенціал: теорія і практика» (1994), «Регіональна політика: методологія, методи, практика» (2001), «Регіональна політика і механізми її реалізації» (2003), «Регіональна

політика: теорія, методологія, практика на рубежі століть (погляд у XXI століття)» (2006). Багато наукових праць видано за кордоном, у тому числі у Польщі, Словаччині, Росії, Білорусі, Федеративній Республіці Німеччині та Китаї.

Академік М.І. Долішній був головою Наукової ради з соціально-економічних проблем регіональної політики НАН України, дійсним членом Наукового товариства імені Шевченка, членом багатьох громадських академій України, головним редактором науково-практичного журналу «Регіональна економіка», членом редколегій журналів «Економіка України», «Економіка промисловості», «Статистика України», «Экономический бюллетень» (Білорусь) та ін.

Як голова Західного наукового центру НАН України і МОН України вчений виконував значну науково-організаційну роботу щодо інтеграції зусиль наукових установ, вищих навчальних закладів та органів управління для розв'язання невідкладних завдань соціально-економічного розвитку регіону. Під його орудою при Західному науковому центрі створено Інститут соціогуманітарних проблем людини, перший в Україні науково-навчальний комплекс економічного профілю «Економосвіта», Інститут транскордонного співробітництва та європейської інтеграції.

М.І. Долішній — лауреат премії ім. О.Г. Шліхтера АН УРСР (1983), премії ім. М.І. Туган-Барановського НАН України (1996), нагороджений орденами і медалями, в т. ч. орденом «За заслуги» II (2001) та I ступенів (2004), Почесною відзнакою Президента України (1996).

Помер 22 серпня 2006 року.

ЛІБАНОВА
Елла
Марленівна

Видатний економіст, демограф, доктор економічних наук (1992), професор (2000), академік НАН України (2009, чл.-кор. 2002 р.), директор Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України (з 2007), академік-секретар Відділення економіки НАН України (з 2009).

Народилася 12 лютого 1950 року у місті Києві. У 1971 р. закінчила Київський інститут народного господарства ім. Д.С. Коротченка (нині — ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»). У 1977 році захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата, у 1992 році — доктора економічних наук.

З ім'ям Е.М. Лібанової пов'язане становлення в Україні такого важливого наукового напрямку як дослідження людського розвитку, насамперед соціально-демографічних аспектів цього явища. Вона була керівником робочих груп з підготовки тематичних доповідей «Проблема бідності в контексті політики соціально-економічних перетворень та стратегії реформ», «Становлення середнього класу в Україні», «Демографічна ситуація в Україні: проблеми та перспективи», «Становлення та розвиток ринку праці в Україні: проблеми та перспективи розв'язання», щорічних Послань Президента України до Верховної Ради України.

Діяльність Е.М. Лібанової забезпечила вагомий внесок у створення офіційно затверджених Верховною Радою, Президентом та

Кабінетом Міністрів України Концепції демографічного розвитку України до 2015 року (2004) та відповідної Стратегії (2006), Концепції загальнодержавної цільової соціальної програми «Здорова нація» на 2009—2013 рр. (2008), Стратегії і комплексної програми подолання бідності (2001), «Методики комплексної оцінки бідності» (2002), «Концепції загальнодержавної цільової соціальної програми збереження і розвитку трудового потенціалу України на період до 2017 р.» (2009), «Концепції подальшого проведення пенсійної реформи» (2009), «Стратегії розвитку державної статистики на період до 2012 р.» (2009), Програми економічних реформ на 2010—2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» (2010) — вона була керівником робочої групи та співавтором цих документів. Поряд з цим, під її керівництвом та за безпосередньої участі створена оригінальна методика вимірювання людського розвитку регіонів України (2001), яка нині має статус офіційної та використовується Держкомстатом України для щорічних розрахунків. Багато авторських розробок Е.М. Лібанової пов'язані із розвитком концепції проведення пенсійної реформи в Україні, зокрема — оригінальна модель пенсійної системи України, підтримана і схвалена не лише вітчизняними, а й профільними міжнародними структурами, які спеціалізуються на дослідженні проблем пенсійного моделювання.

Е.М. Лібанова — автор понад 200 праць, у тому числі 35 монографій. Дев'ять монографій підготовлено за її науковим редагуванням, а після обрання членом-кореспондентом, а згодом і академіком НАН України більше 80 наукових праць Е.М. Лібанової опубліковано в українських та міжнародних наукових виданнях, в т.ч. понад 40 наукових публікацій у міжнародних виданнях, зокрема ООН, Світового банку, Міжнародного надзвичайного фонду допомоги дітям (*UNICEF*), Програми розвитку ООН, Міжнародної організації праці (МОП), Міжнародної організації міграції (МОМ), Фонду народонаселення ООН тощо. Вона є постійним співавтором доповідей про людський розвиток в Україні, які починаючи із 1995 року випускає Представництво ООН в Україні. Результати досліджень Е.М. Лібанової в сфері ринку праці опубліковані під егідою МОП та МОМ. Вона обрана членом Міжнародного союзу демографів.

З 2007 року Елла Марленівна очолює Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України — провідну

установу економічного профілю в НАН України, в якій здійснюються фундаментальні та прикладні дослідження з проблем народонаселення, науково обґрунтовані прогнози соціально-демографічного розвитку країни та її окремих регіонів, розробка концепції соціальної політики, спрямованої на забезпечення пріоритетності людського розвитку.

Велику увагу Е.М. Лібанова приділяє підготовці кваліфікованих кадрів. Під її керівництвом захищено дві дисертації на здобуття наукового ступеня доктора і 17 — кандидата економічних наук за спеціальністю «демографія, економіка праці, соціальна економіка та соціальна політика».

Е.М. Лібанова веде значну науково-експертну роботу. Вона є членом Державної комісії з питань стратегії економічного та соціального розвитку, головою Координаційної ради з проблем розвитку людського потенціалу, членом Комітету з державних премій України в галузі науки і техніки та заступником голови відповідної секції, бере участь у роботі Координаційного центру з питань здійснення пенсійної реформи, входить до складу редколегій авторитетних журналів: «Україна: аспекти праці», «Економічне прогнозування», «Економіка України», «Статистика України», «Людина і політика», «Соціальний захист» та ін., науково-методичних Рад Міністерства праці і соціальної політики України, Держкомстату України тощо.

Упродовж багатьох років Е.М. Лібанова плідно суміщає наукову діяльність із викладанням у вищих навчальних закладах, де здобула репутацію блискучого непересічного викладача. Нею підготовлено та опубліковано низку навчальних посібників з економіки ринку праці та соціальної політики, зокрема перший в Україні підручник зі статистики ринку праці.

ЛУКІНОВ
Іван
Гларіонович

Видатний учений-економіст, доктор економічних наук (1965), професор (1968), академік НАН України (1976), лауреат Державної премії у галузі науки і техніки України (1979), Заслужений діяч науки і техніки України (1997), віце-президент НАН України (1979—1993), академік-секретар Відділення економіки НАН України (1976—1980, 1993—1998 рр.).

Іван Гларіонович Лукін народився 5 жовтня 1927 р. у с. Попівка Корочанського району Белгородської області (Росія). У 1941 р. закінчив вісім класів Корочанської середньої школи; з 1943 по 1946 рр. навчався в Корочанському сільськогосподарському технікумі. Після закінчення з відзнакою технікуму вступив на економічний факультет Харківського сільськогосподарського інституту, який закінчив у 1951 році також з відзнакою. Дипломний проект про господарське освоєння яружно-балкових систем був його першим економічним дослідженням, за який на конкурсі студентських наукових робіт Харкова він одержав першу премію.

Курс аспірантської підготовки (1951—1954 рр.) І.І. Лукін проходив під науковим керівництвом видатного вченого-аграрника академіка АН УРСР П.М. Першина. Після закінчення аспірантури у 1954 році захистив кандидатську дисертацію і продовжив працювати в Інституті економіки АН УРСР молодшим науковим співробітником.

У 1967—1976 рр. І.І. Лукінов очолював Український науково-дослідний інститут економіки і організації сільського господарства ім. О.Г. Шліхтера Всесоюзної академії сільськогосподарських наук імені Леніна (ВАСГНІЛ), а з 1976 по 2003 р. — Інститут економіки НАН України. З 2003 р. був почесним директором Об'єднаного інституту економіки НАН України.

Йому належить близько 550 наукових праць, серед яких п'ять індивідуальних і 25 колективних монографій, присвячених проблемам економічної теорії, інтенсифікації, аграрно-промислової інтеграції, відтворення, ціноутворення та рентабельності суспільного виробництва тощо. До числа найважливіших наукових праць І.І. Лукінова слід віднести індивідуальні монографії «Воспроизводство и цены» (1977), «Економічні трансформації» (1997), відзначену премією НАН України ім. М.В. Птухи (1998) та «Эволюция экономических систем» (2002). Ряд книг ученого перевидано іноземними мовами.

Під науковим керівництвом І.І. Лукінова і за його безпосередньої участі розроблено теорію створювальної моделі ринкової економіки, обґрунтовано стратегічні пріоритети економічного розвитку на основі досягнення грошової, фінансової та кредитно-банківської стабілізації, підвищення ефективності функціонування національного АПК, відтворення та ефективного використання його земельних, трудових і матеріально-технічних ресурсів. Багато уваги він приділяв науковій розробці проблем соціального захисту населення, дослідженню особливостей демографічної ситуації та еволюції економічних систем під впливом сучасних глобалізаційних процесів.

І.І. Лукінову як людині потужного інтелекту, багатогранному вченому й неординарній особистості були властиві глибоке розуміння суті нинішніх соціально-економічних явищ, унікальне вміння творчо осмислювати та узагальнювати фундаментальні здобутки економічної науки, гостре відчуття актуальних проблем соціально-економічного життя і розвитку народного господарства України. Саме це й принесло йому світове визнання. Він — академік Російської академії наук (1984), Української академії аграрних наук (УААН) (1991) і Російської академії сільськогосподарських наук (1973) та іноземний член Шведської Королівської академії сільсько-го і лісового господарства (1975), член Міжнародної асоціації економістів-аграрників (1970).

Надзвичайно вагомим є внесок І.І. Лукінова у підготовку наукових кадрів. Під його науковим керівництвом підготовлено і захищено вісім докторських і 21 кандидатська дисертації. Серед його учнів відомі вчені-економісти: академік НАН України С.І. Пирожков, академік УААН П.Т. Саблук, академік ВАСГНІЛ О.О. Сторожук та академік Аграрної академії Болгарії Т. Пандов.

Плідну науково-дослідну роботу він органічно поєднував з великою науково-організаційною діяльністю, керуючи науковими колективами, науковими і спеціалізованим радами й комісіями. У 1976—1980 і 1993—1997 рр. був членом Президії та академіком-секретарем Відділення економіки НАН України, а в 1979—1993 рр. — віце-президентом НАН України. Входив до складу Експертної ради ВАК СРСР (1968—1985 рр., Москва), Пленуму ВАК СРСР (1985—1990), був головним редактором політико-економічного журналу «Економіка України» (1977—2004), відповідальним редактором міжвідомчого тематичного збірника «Економіка і організація сільського господарства» (1968—1977).

І.І. Лукінов був нагороджений орденами Леніна (1986), Трудового Червоного Прапора (1971, 1977), «Знак Пошани» (1966) та медалями. Він був відзначений також міжнародними нагородами, зокрема Золотою медаллю Асоціації сприяння національній промисловості Франції (1999), Золотою медаллю Європейського співтовариства «Керівник Європейського співтовариства XXI століття» (2001), Золотою медаллю М.Д. Кондратьєва (2001 р., Росія) та ін.

Помер 4 грудня 2004 року.

МАМУТОВ
Валентин
Карлович

Видатний вчений у сфері економіко-правових досліджень, доктор юридичних наук (1965), професор (1976), академік НАН України (1988, чл.-кор. 1972 р.), Заслужений діяч науки і техніки України (1998), лауреат Державної премії України (2003), директор Інституту економіко-правових досліджень НАН України (1992—2013), з 2013 почесний директор інституту.

Народився 30 січня 1928 р. у м. Одеса. У 1949 р. закінчив Свердловський юридичний інститут. Уся трудова діяльність академіка НАН України В.К. Мамутова пов'язана з практикою та науковою роботою в галузі правового регулювання економіки. З 1950 р. він працював державним арбітром у Державному арбітражі при Виконкомі Свердловської обласної Ради народних депутатів. З 1956 р. очолював юридичні служби в Міністерстві будівництва підприємств вугільної промисловості, Донецькій раді народного господарства, Міністерстві вугільної промисловості УРСР. Брав активну участь у створенні в 1965 р. Донецького наукового центру, в 1969 р. — Інституту економіки промисловості НАН України, заступником директора якого академік В.К. Мамутов був понад 20 років. Тут він організував відділ економіко-правових досліджень — міждисциплінарного наукового напрямку на стику економіки і права.

1992 року В.К. Мамутов організував та очолив Інститут економіко-правових досліджень НАН України, який визнано провідним науковим закладом з проблем господарського права та економіки міст.

Ще за радянських часів В.К. Мамутов став відомим як один з видатних вчених у царині господарського права. Його і тепер визнано в Україні авторитетом у цій сфері, провідним лідером української школи господарського права, засновником її Донецької платформи, фундамент якої було закладено в 1958 р. Після набуття Україною державної незалежності він продовжує розвивати господарсько-правові ідеї вже за нових соціально-економічних умов, разом зі своїми численними учнями-однодумцями впроваджувати ці ідеї в практику законотворчості, правозастосування і господарювання.

Академік В.К. Мамутов — автор більш як 630 наукових праць. Основну увагу в його наукових роботах приділено актуальним проблемам управління та регулювання господарської діяльності, систематизації та кодифікації господарського законодавства. Фундаментальні дослідження та прикладні розробки В.К. Мамутова широко відомі у вітчизняних та зарубіжних наукових колах. Він підготував понад 30 докторів і кандидатів наук, бере активну участь у міжнародних наукових форумах, міжнародних та регіональних науково-практичних конференціях, постійно виступає у центральних та регіональних газетах і журналах зі статтями, в яких розглядає актуальні питання щодо державного регулювання економіки, забезпечення державного економічного суверенітету, укріплення законодавчих основ економічної системи, удосконалення законодавства, гармонізації господарського права ЄС та України, соціально-економічного розвитку територіальних систем, правового забезпечення регіонального управління, розмежування компетенції між центром та регіонами, запобігання господарським злочинам та іншим правопорушенням у сфері економіки.

Вагомий внесок у розвиток державності вніс В.К. Мамутов зі своїми колегами, виконавши державне замовлення щодо підготовки проекту Господарського кодексу України, ухваленого Верховною Радою України у 2003 р. та введеного в дію з 1 січня 2004 р.

За високі досягнення у науковій роботі та активну участь у громадській діяльності академіка В.К. Мамутова було нагороджено Орденом дружби народів (1981), орденами Князя Ярослава Мудрого V (2003), IV (2008) та III (2012) ступенів, іншими державними нагородами, а також Почесною відзнакою Міністерства вугільної промисловості України «Шахтерская слава» (2003) та Почесною відзнакою Асоціації працівників України «За честь та професійну гідність» (2009).

Академік В.К. Мамутов є членом Бюро Відділення економіки НАН України, членом Президії та головою Координаційного бюро з господарського права Національної академії правових наук України, заступником голови Донецького наукового центру НАН України та МОН України, Головою Донецького регіонального наукового центру Національної академії правових наук України, Почесним доктором Ужгородського національного університету, Почесним працівником Арбітражного суду України (1993), Почесним головою Донецької обласної організації Союзу юристів України (1998), Почесним громадянином міста Донецьк (2002) і Донецької області (2008). Він є головним редактором наукових журналів «Економіка та право» та «Вісник Інституту економіко-правових досліджень НАН України», членом редколегії журналів «Вісник господарського судочинства», «Підприємництво, господарство і право», «Право України», «Вісник Національної академії правових наук України» та ін.

Активна наукова і практична діяльність академіка В.К. Мамутова сприяє підвищенню значущості та престижу юридичної науки, поєднанню економічної та правової проблематики у наукових дослідженнях.

ОНИЩЕНКО
Олексій
Мусійович

Видатний учений-економіст, доктор економічних наук (1973), професор (1974), академік НАН України (1990, чл.-кор. 1985 р.).

Народився 30 вересня 1928 року у с. Телятники Козельщинського району Полтавської області. Закінчив Харківський сільськогосподарський інститут ім. В.В. Докучаєва (нині — Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва) з відзнакою.

У 1952—1955 рр. навчався і працював в Інституті економіки АН УРСР; 1956—1962 рр. — в Українському науково-дослідному інституті економіки і організації сільського господарства (нині — ННЦ «Інститут аграрної економіки» НААН України); з 1963 р. — знову в Інституті економіки АН УРСР (пізніше — Інститут економіки НАН України, нині Державна установа «Інститут економіки та прогнозування НАН України»): завідував відділами економічної кібернетики, економічних відносин в АПК та керував відділенням аграрних проблем.

О.М. Онищенко зробив вагомий внесок у розробку теоретико-методологічних проблем вимірювання ефективності сільськогосподарського виробництва, визначення рівнів спеціалізації, методів і способів виробничого кооперування, формування аграрних і агропромислових виробничо-господарських систем. Йому належить пріоритет у дослідженні низки важливих методологічних проблем економіко-математичного моделювання й оптимізації економіч-

них процесів в аграрному виробництві, обґрунтуванні напрямів удосконалення спеціалізації та галузевої структури відносно однорідних за природно-економічними умовами і виробничою діяльністю сільськогосподарських підприємств, удосконалення методології багатокритеріальної оптимізації та проведення оптимізаційних розрахунків за кількома критеріями за допомогою методів параметричного програмування.

Беззаперечним є внесок Олексія Мусяйовича у теорію й практику формування та ефективного функціонування агропромислового комплексу України, дослідження його функціональної структури, визначення аграрного ресурсного потенціалу, потенціалу інших сфер та АПК в цілому. Він започаткував теоретико-методологічні та методичні розробки щодо персоніфікації майнової власності колгоспів, концептуальних основ роздержавлення і приватизації землі, які були використані для підготовки Земельного кодексу України, а також всебічно обґрунтував доцільність застосування у земельних відносинах права спільної часткової та спільної сумісної власності на землю. Піонерськими є дослідження вченого з розробки наукових основ сучасної аграрної політики в умовах ринкових трансформацій в Україні, методологічних засад реструктуризації сільськогосподарських підприємств суспільного сектора в підприємницькій структурі, аналізу результатів здійснених трансформацій, оцінки продуктивності, ефективності та перспектив господарств населення у процесі формування організаційної структури аграрного сектора ринкового зразка.

Перелік основних наукових праць О.М. Онищенко — це понад 400 найменувань, серед яких п'ять індивідуальних і 20 колективних монографій. Зокрема, фундаментальними є монографії: «Критерии оптимизации сельскохозяйственного производства и методы нахождения наиболее эффективных планов по нескольким критериям» (1970), «Оптимізація галузевої структури сільськогосподарських підприємств» (1972), «Специализация сельскохозяйственного производства (методологические проблемы оптимизации)» (1973), «Аграрно-промышленные комплексы (проблемы развития и оптимального функционирования)» (1976), «Межхозяйственная кооперация и агропромышленная интеграция» (1980), «Агропромышленный комплекс республики: проблемы организации и оптимизации производства» (1982), «Организационная структура и экономические отношения» (1985), «Интенсивное развитие агропромышленно-

го комплексу» (1990), «Власність у сільському господарстві» (1993), «Сучасна аграрна політика України: проблеми становлення» (1996), «Реорганізація колективних сільськогосподарських підприємств» (1999), «Господарський механізм агропромислового комплексу кризового періоду» (2001), «Господарства населення: продуктивність, ефективність, перспективи» (2003).

О.М. Онищенко провадив значну науково-організаційну, педагогічну та громадську діяльність. Упродовж 1985—1991 рр. він виконував функції заступника голови Наукової ради АН СРСР із соціально-економічних та правових проблем розвитку АПК, в 1993 р. був обраний членом Бюро і заступником академіка-секретаря Відділення економіки НАН України; з 1976 р. очолював редакцію з проблем економіки АПК журналу «Економіка України», з 1999 р. входив до складу редколегії «Міжнародного сільськогосподарського журналу» (Москва).

Протягом 1994—1997 рр. за сумісництвом виконував функції національного координатора проекту *TACIS-93* з проблем аграрної політики в Україні, а в 1996—1999 рр. — наукового консультанта проекту Міжнародної фінансової корпорації з приватизації землі та реорганізації колективних сільськогосподарських підприємств. У 1982—1985 рр. за сумісництвом працював на посаді професора кафедри економіки й організації сільського господарства Київського інституту народного господарства ім. Д.С. Коротченка (нині ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»), у 1988 та 1990—1994 рр. — професора кафедри організації управління Київського технологічного інституту харчової промисловості (нині Національний університет харчових технологій).

О.М. Онищенко створив наукову школу економістів-аграрників: керував підготовкою дев'яти докторів і 39 кандидатів економічних наук, серед яких ряд відомих нині вчених-економістів.

Помер 23 лютого 2006 року.

ПАЛАМАРЧУК
Максим
Мартинович

Видатний український економіст та економіст-географ, доктор економічних наук (1959), професор (1961), академік НАН України (1973, чл.-кор. 1967 р.), Заслужений діяч науки України (1976), лауреат Державної премії в галузі науки і техніки України (1993), голова Ради по вивченню продуктивних сил (РВПС) України (1967—1969 рр.).

Народився 22 жовтня 1916 р. в с. Воробіївка Полонського району Хмельницької області. Закінчив Київський університет (1939). Учасник Великої Вітчизняної війни. Протягом 1946—1962 рр. працював у Львівському торгово-економічному інституті, у 1953—1962 рр. завідував кафедрою. З 1962 р. — завідувач відділу проблем розвитку продуктивних сил Південно-Західного району РВПС України.

З 1962 р. по 1964 р. — завідувач відділу, у 1965—1967 рр. був заступником директора Інституту геологічних наук АН УРСР. 1967 року Президія АН УРСР доручила М.М. Паламарчуку очолити роботу з об'єднання Ради по вивченню продуктивних сил УРСР і Сектора географії АН УРСР, їх реорганізації, визначення наукових напрямів і нової структури.

Постановою Президії АН УРСР від 14 лютого 1967 р. № 45 затверджено нове Положення про Раду по вивченню продуктивних сил України та її структуру, які були підготовлені М.М. Паламарчуком за участі віце-президента НАН України В.С. Гутирі. У структурі Ради заплановано 16 наукових відділів, об'єднаних у три сектори.

Максим Мартинович Паламарчук очолив новий відділ — теорії економіки районів і економічної географії, який став науковим центром фундаментальних досліджень з розробки схем розвитку і розміщення продуктивних сил в Україні. Під його керівництвом і за безпосередньої участі було розроблено перший варіант «Схеми розвитку и размещения производительных сил УРСР на период до 1980 года», яка одержала високу оцінку Держплану УРСР.

Також М.М. Паламарчук очолив роботу зі створення першої в Україні фундаментальної географо-картографічної праці — «Атласа природных условий и естественных ресурсов Украинской ССР». У ньому було узагальнено матеріали досліджень природних ресурсів республіки за 50 років і опубліковано в 1978 р.

Розроблена М.М. Паламарчуком методика визначення рівня розвитку народного господарства областей та економічних районів мала значення для територіального планування, спрямованого на прискорений розвиток ряду областей Української РСР, особливо західних, для піднесення їх економіки та культури.

З 1970 р. Максим Мартинович був керівником відділу теоретичних проблем економічної географії Відділення географії АН УРСР, а з 1975 р. ще й професором Київського університету.

1973 року обраний дійсним членом Академії наук УРСР.

Широко відомі наукові праці М.М. Паламарчука з економіки промисловості, економіки районів, розміщення і територіальної організації продуктивних сил, економічної географії УРСР, теорії народногосподарського, зокрема агропромислового комплексотворення, раціонального використання природних ресурсів. Він є автором відомого підручника з економічної географії УРСР, який перевидавали понад 20 років поспіль. За цикл праць з дослідження територіальних комплексів і економічної географії Української РСР у 1978 році ученого нагороджено премією Академії наук України імені О.Г. Шліхтера.

За заслуги перед Батьківщиною, вагомий внесок в науку М.М. Паламарчук був нагороджений Орденом Червоної Зірки, Державною премією України в галузі науки і техніки (1993), орденом «За заслуги» II ступеня (1996), численними медалями СРСР та України.

Помер 26 лютого 2000 року.

ПАХОМОВ
Юрій
Миколайович

Видатний вчений-економіст. Доктор економічних наук (1970), професор (1973), академік НАН України (1988, чл.-кор. 1979 р.), лауреат Державної премії в галузі науки і техніки України (2002), академік-секретар Відділення економіки АН України (1988—1993 рр.).

Народився 15 липня 1928 р. у м. Кунгур Пермської обл. (Росія). У 1953 р. закінчив юридичний факультет Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка. Його наукова діяльність розпочалась у Слов'янському педагогічному інституті. Після закінчення у 1962 р. навчання в аспірантурі Київського інституту народного господарства ім. Д.С. Коротченка (нині ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана») та захисту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук, працював у Міністерстві вищої та середньої спеціальної освіти УРСР, викладав у Київському інституті народного господарства. У 1966—1969 рр. обіймав посаду завідувача кафедри політичної економії Київського інституту цивільної авіації.

Впродовж 1970—1976 рр. Ю.М. Пахомов очолював відділ, а у 1979—1980 — працював заступником директора Інституту економіки АН УРСР. У 1976—1979 рр. Ю.М. Пахомов завідував кафедрою, а у 1980—1987 був ректором Київського інституту народного господарства. У цей час він також очолював Комісію Мінвугу СРСР з

реформування вищої економічної освіти (м. Москва). У 1987—1992 рр. академік Ю.М. Пахомов очолював Інститут соціології НАН України, а у 1992—2013 рр. — Інститут світової економіки та міжнародних відносин НАН України, де також заснував і очолив відділ досліджень глобальних проблем сучасної цивілізації.

У 1988—1993 рр. був академіком-секретарем Відділення економіки НАН України. Ю.М. Пахомовим засновано ряд наукових шкіл і напрямів у галузі економіки та соціології, що визнані науковими колами в Україні та за її межами. Він — автор моделі економіки конкурентного типу, збудованої на базі ринкової трансформації центрально-керованого господарства, основи якої сформулював ще наприкінці 1970-х років; теорії еволюції інституційного середовища сучасних перехідних суспільств; концепції типології світових ринкових моделей та її використання в процесах реформування економіки України.

Юрій Миколайович Пахомов зробив істотний внесок у визначення метаісторичних принципів аналізу, висунув і обґрунтував теорію порівняльного соцекогенезу. Його теорії що базуються на використанні синергетичного підходу до аналізу світових цивілізацій. Він є автором теорії глобальних макроекономічних регуляторів у міжнародних економічних відносинах і в конкурентному міжцивілізаційному середовищі.

Науковим внеском Ю.М. Пахомова є понад 450 наукових праць, у тому числі 33 монографії, серед яких: «Производственные отношения социализма» (1976); «Національні економіки в глобальному конкурентному середовищі» (1997); «Пути и перепутья современных цивилизаций» (1998 р., у співавт.); «Социальная политика в постсоциалистическом обществе» (2001); «Цивилизационные модели современности» (2002 р., у співавт.); «Цивилизационная структура современного мира»: в 3-х т. (2005—2007 рр., у співавт.).

Під керівництвом Ю.М. Пахомова захищено 18 докторських та понад 50 кандидатських дисертацій. Наукову роботу він поєднує з активною викладацькою діяльністю у вищих навчальних закладах.

Академік НАН України Ю.М. Пахомов є також активним громадським діячем: був членом Держекономради Кабінету Міністрів України, радником Президента України, радником Прем'єр-Міністра України, президентом Академії підприємництва і менеджменту, дійсним членом Академії економічних наук та екології.

Ю.М. Пахомов — лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2002), премії НАН України імені М.І. Туган-Барановського (2000), номінант Почесного диплому за внесок у світову науку за рішенням Міжнародної Ради російських співвітчизників (2003), Заслужений працівник вищої освіти України (1989).

Має державні нагороди: Ордени «Дружби народів» (1988), «Знак пошани» (1982), «За заслуги» III ступеня (1998), «Орден князя Ярослава Мудрого» V ступеня, шість медалей.

Американський біографічний інститут у 1998 р. назвав академіка Ю.М. Пахомова Людиною року.

ПИРОЖКОВ
Сергій
Іванович

Видатний вчений у галузі демографії, методології стратегічного аналізу та економічного розвитку, забезпечення національної безпеки країни, дипломат, доктор економічних наук (1991), професор (1994), академік НАН України (2000, чл.-кор. 1992 р.), лауреат Державної премії у галузі науки і техніки України (2002), Заслужений діяч науки і техніки України (2003), директор Об'єднаного інститут економіки НАН України (2003—2005), директор Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України (2005—2007), Надзвичайний і Повноважний посол України в Республіці Молдова (з 2007 р.).

Народився 20 червня 1948 року у м. Києві. Після закінчення 1969 р. з відзнакою Київського інституту народного господарства (нині — ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана») та аспірантури розпочав трудову діяльність в Інституті економіки Академії наук УРСР і 1973 року захистив кандидатську дисертацію.

Протягом 1974—1976 рр. Сергій Іванович працював у відділі демографії Інституту економіки АН України на посадах молодшого і старшого наукового співробітника. Упродовж 1976—1990 рр. — в апараті Президії Академії наук України на посадах вченого секретаря Відділення економіки, заступника начальника Науково-організаційного відділу, вченого секретаря Секції суспільних наук. У 1990 р. повернувся до Інституту економіки АН України, де у 1991 р. захистив докторську дисертацію.

У грудні 1991 р. його призначили директором-організатором Інституту стратегічних досліджень АН України, а з березня 1992 р. — директором Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України.

У 1992 р. С.І. Пирожкова обрано членом-кореспондентом, а у 2000 р. — академіком НАН України за спеціальністю «демографія». З 1997 р. він очолив Національний інститут українсько-російських відносин при Раді національної безпеки і оборони України, який 2001 року перетворено в Національний інститут проблем міжнародної безпеки.

З 2001 р. працював заступником секретаря Ради національної безпеки і оборони України, був керівником української частини Спільної робочої групи «Україна НАТО з питань військової реформи».

Один із засновників Фонду інтелектуального співробітництва «Україна—XXI» та ініціаторів створення у 2002 р. Інституту демографії і соціальних досліджень, який очолював до 2007 р.

З 2007 р. С.І. Пирожков на дипломатичній роботі — Надзвичайний і Повноважний Посол України в Республіці Молдова.

Підтвердженням та гідним визнанням творчих досягнень С.І. Пирожкова стало обрання його членом Світової та Європейської асоціацій народонаселення (1993); Міжнародного інституту стратегічних досліджень (Лондон, 1996); іноземним членом Академії природничих та суспільних наук (Російська Федерація, 2000); почесним професором Пекінського інституту міжнародних порівняльних досліджень (1997).

С.І. Пирожков ініціював розвиток нової для української науки галузі знань — стратегічних досліджень, що синтезують важливі аспекти розвитку суспільства у контексті захисту національних інтересів держави, народу, особи. Цей глобальний науковий напрям охоплює економічні складові розвитку України, формує сучасний підхід до виявлення концептуальних засад державотворення незалежної України.

С.І. Пирожков глибоко досліджує проблеми демографії, відтворення населення, формування трудового потенціалу як важливої складової соціально-економічного розвитку країни. Розвинув традиції української демографічної школи академіка М.В. Птухи.

Запропонована ним теорія нестабільності демографічної системи дозволила по-новому осмислити процеси відтворення населення, міграції, еволюції вікової структури. Для сучасної науки важливе

методологічне значення має запропоноване С.І. Пирожковим поняття потенціалізму (аналіз людського розвитку) як самостійний напрям у соціальних науках. Цей напрям було конкретизовано у розробленій методології дослідження трудового потенціалу, що дозволило визначити його структуру, загальні межі, а також методи прогнозування.

Великий внесок С.І. Пирожков зробив у розвиток науки і практики демографічного прогнозування, визначивши перспективи населення України до 2050 року, які стали науковою базою для розроблення соціальної політики та політики регулювання ринку праці.

С.І. Пирожков успішно опрацьовує актуальні питання методології стратегічних досліджень, розробляє концептуальні підходи до організації підтримування національної безпеки на основі комплексної оцінки системи взаємозалежних параметрів економічної, демографічної, соціальної, оборонної політики, гармонійного і безпечного розвитку суспільства, держави та особистості.

Є автором і співавтором понад 250 наукових праць, у тому числі монографій: «Демографічні процеси і вікова структура населення», «Трудовий потенціал у демографічному вимірі», «Індекс людського розвитку: досвід України», «Зовнішня міграція в Україні: причини, наслідки, стратегії», «Зовнішні трудові мірації в Україні: соціально-економічний аспект» та ін.

За цикл наукових праць з проблем дослідження трудового потенціалу нагороджений премією НАН України ім. М.І. Туган-Барановського (1996), за особисті заслуги перед Україною нагороджений Орденом «За заслуги» III ступеня (1998). Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2002), лауреат премій академії наук Білорусії, України та Республіки Молдова.

**ТУНИЦЯ
Юрій
Юрійович**

Видатний вчений у галузі економіки природокористування і охорони навколишнього середовища, доктор економічних наук (1978), професор (1980), академік НАН України (2006, чл.-кор. 2003 р.), Заслужений діяч науки і техніки України (1999).

Народився 19 травня 1941 року, в с. Онок Виноградівського району Закарпатської області. У 1964 р. закінчив Львівський лісотехнічний інститут (з 2005 р. Національний лісотехнічний університет України — НЛТУ України). У 1969 р. захистив кандидатську, а у 1977 — докторську дисертацію з нової на той час еколого-економічної проблематики.

З 1968 р. працював старшим викладачем, доцентом, професором, завідувачем кафедри, проректором Львівського лісотехнічного інституту. Протягом 1988—1993 рр. очолював кафедру раціонального використання природних ресурсів та охорони природи Львівського національного університету імені Івана Франка.

З 1993 р. — ректор Українського державного лісотехнічного університету (НЛТУ України).

Ю.Ю. Туниця є засновником нового наукового напрямку — «екологічна економіка». Відкрив та обґрунтував економічний закон неминучого зростання екологічних витрат у структурі витрат суспільного виробництва (1975), обґрунтував нові категорії в економічній

науці — «екологічні витрати і втрати» (1977), «еколого-економічна ефективність природокористування» (1979). Його монографія «Еколого-економічна ефективність природокористування» (1980) була визнана внеском СРСР у Міжнародну програму ЮНЕСКО «Люди-на і біосфера».

Визначив шляхи подолання еколого-економічної кризи (1992), запропонував концепцію формування екологічної («зеленої») економіки на противагу традиційній ринковій економіці (2006), висвітлив проблеми та розкрив можливості переходу України до сталого розвитку (2006—2011).

У 2004 р. організував у НЛТУ України Інститут екологічної економіки й однойменну кафедру. Через ці структури розроблено і впроваджено першу в континентальній Європі магістерську програму «Економіка довкілля і природних ресурсів» у рамках міжнародного європейського проекту *ENARECO* освітньої європейської програми *TEMPUS/TACIS* у співпраці з провідними університетами Німеччини (Фрайбург), Італії (Падуа) та Бельгії (Гент), за якою в університетах України навчають економістів-екологів.

Президією НАН України за результатами наукової доповіді Ю.Ю. Туниці ухвалено постанову від 08.10.2003 № 243 «Про наукові засади екологічної економіки», у якій наголошено: «Проблеми екологічної економіки як наукового напрямку досліджень органічної єдності соціальної, економічної та екологічної систем, їх взаємозв'язки та взаємообумовленості є важливою складовою сучасної економічної теорії, ефективним інструментом господарської практики формування науково обґрунтованої стратегії переходу держави на принципи сталого розвитку».

Ю.Ю. Туниця — автор ідеї та концепції створення Екологічної Конституції Землі — глобального міжнародного економіко-правового акта екологічної безпеки і сталого розвитку (1992—2011 рр.). Три Президенти України на сесіях Генеральної Асамблеї ООН (1997, 2008, 2009 та 2011 рр.), ґрунтуючись на результатах наукових досліджень Юрія Туниці, проголошували ініціативу підготовки Екологічної Конституції Землі як інструмента трансформації ринкової економіки в екологічно безпечну «зелену» економіку.

Ю.Ю. Туниця — член (науковий радник) офіційних делегацій України на 19 спеціальній (1997) та черговій 63 (2008) сесіях Генеральної Асамблеї ООН; учасник XXI Світового Конгресу Міжнародної спілки лісівничих дослідницьких організацій (*IUFRO*);

керівник робочої групи *IUFRO* з еколого-економічних проблем лісового господарства.

Свої наукові ідеї апробував на багатьох міжнародних форумах: Цахкадзор, Вірменія (1977), Любляна, Югославія (1986), Сочі, Росія (1988), Вашингтон, США (1989), Москва, Росія (1990), Амстердам, Нідерланди (1993), Олборг, Данія (1994), Куала-Лумпур, Малайзія, (2000), Львів, Україна (2002, 2006, 2009), Делі, Індія, (2006), Познань, Польща (2008), Міжнародного освітнього ярмарку *Perspektywy-2008*, Варшава, Польща (2008), IV Невського міжнародного екологічного конгресу, Санкт-Петербург, Росія (2011) та інших. Очолює міжнародне неурядове наукове об'єднання «Міжнародний інститут-асоціація регіональних екологічних проблем» (МІАРЕП).

Голова спеціалізованої Вченої ради з присудження наукового ступеня доктора (кандидата) економічних наук у Національному лісотехнічному університеті України та член такої ж ради в Львівському національному університеті імені Івана Франка, працює у складі редколегій кількох наукових журналів.

Ю.Ю. Туниця підготував п'ять докторів і 37 кандидатів наук, сформувавши наукову школу з еколого-економічних проблем природокористування та охорони довкілля. Опублікував понад 170 наукових праць, в тому числі 12 монографій і два підручники.

Кавалер Орденів «За заслуги» II і III ступенів.

ЧУМАЧЕНКО
Микола
Григорович

Видатний учений-економіст, доктор економічних наук (1971), професор (1971), академік НАН України (1982, чл.-кор. 1973 р.), Заслужений діяч науки і техніки України (1995), лауреат Державної премії у галузі науки і техніки України (2003), директор (1973—1995), почесний директор (з 1995 р.) Інституту економіки промисловості НАН України, академік-секретар Відділення економіки НАН України (1981—1982), голова Донецького наукового центру (1983—1995).

Микола Григорович Чумаченко народився 1 травня 1925 р. в с. Гладківка (колишньому Келегеї) Голопристанського району Херсонської області. У 1943—1949 рр. він — солдат Радянської Армії у складі військ Четвертого Українського фронту, був поранений. Після демобілізації з лютого 1949 до 1961 р. працював на Кутаїському автомобільному заводі ім. Г.К. Орджонікідзе старшим бухгалтером, начальником сектора матеріального обліку, заступником головного бухгалтера і головним бухгалтером заводу.

Робота на заводі для М.Г. Чумаченка була школою виробничого досвіду: в цей період він активно вивчав економіку і господарську діяльність підприємства. Без відриву від виробництва у 1957 році з відзнакою закінчив економічний факультет Тбіліського державного університету і вступив до заочної аспірантури Київського фінансово-економічного інституту (нині — ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»).

Перші кроки у великій науці вчений присвятив дослідженню питань господарського обліку і економічного аналізу. Результати досліджень у цій галузі були представлені у кандидатській (1962) і докторській (1970) дисертаціях, а також у монографіях, низці статей, підручниках з бухгалтерського обліку.

Науковий доробок Миколи Григоровича Чумаченка налічує понад 900 праць, надрукованих в українських та зарубіжних виданнях. У них висвітлені такі актуальні напрями досліджень як проблеми бухгалтерського обліку, розробка державної промислової політики та організаційного механізму управління державним сектором промисловості, удосконалення регіональної статистики та управління виробництвом, планування економічного та соціального розвитку регіонів, проблеми науково-технічного прогресу, економічні проблеми екології та ресурсозбереження.

За цикл праць з питань планування економічного та соціального розвитку територіально-виробничих комплексів і міст у 1980 році він нагороджений премією НАН України ім. О.Г. Шліхтера, у 1993 році за цикл праць з економічних проблем автоматизації виробництва — премією НАН України ім. М.І. Туган-Барановського.

Майже чверть століття М.Г. Чумаченко очолював Інститут економіки промисловості НАН України. З його ім'ям пов'язане створення в інституті наукових шкіл, що досліджують проблеми удосконалення методів управління виробництвом, розробкою теоретичних основ регіональної політики, обґрунтування посилення ролі місцевих органів в управлінні економікою регіону й залучення наукового потенціалу для розробки й реалізації регіональних комплексних програм. Під час його керівництва в інституті було створено вісім нових відділів, у тому числі у містах Дніпропетровськ та Запоріжжя.

Багато сил віддавав Микола Григорович підготовці наукових кадрів. Серед його учнів — 33 доктора і 41 кандидат наук. В інституті під його головуванням із 1976 р. працює вперше сформована у Донбасі Спеціалізована вчена рада з захисту дисертацій на здобуття вченого ступеня доктора економічних наук. Одночасно він — професор кафедри обліково-фінансового факультету Донецького державного університету, із 1992 р. завідував кафедрою фінансового менеджменту Донецької державної академії управління, з 1999 р. — кафедрою обліку й аудиту в кредитних і бюджетних організаціях Київського національного економічного університету, а з 2006 р. —

кафедрою економічної теорії Донецького університету економіки і торгівлі імені М. Туган-Барановського.

Мав науково-організаційний таланти, у 1993 році ініціював створення Академії економічних наук України, президентом якої був до 2010 р. Брав активну участь у суспільно-політичному житті. Був депутатом Верховної Ради УРСР, Донецької обласної Ради народних депутатів, членом Центральних і Українських республіканських комітетів профспілки робітників освіти, вищої школи та наукових установ, інших громадських організацій. У жовтні 1990 р. М.Г. Чумаченко призначений членом Комісії з розробки нової Конституції незалежної України.

Неодноразово представляв науку за кордоном, входив до складу делегації України на VII спеціальній сесії Генеральної Асамблеї ООН, представляв Україну в комісії ООН по транснаціональних корпораціях, був запрошений консультантом Міжнародного інституту прикладного системного аналізу (м. Лаксенбург, Австрія), брав участь в організації та проведенні спільних досліджень із науковими установами США, Канади, Китаю, ФРН й інших країн Європи.

Наукові досягнення Миколи Григоровича Чумаченка здобули високу оцінку вітчизняної та світової громадськості, українського уряду. Вчений нагороджений орденами Жовтневої революції, Трудового Червоного прапора, «За заслуги» III ступеня, знаками «Шахтерская слава» I, II та III ступенів, багатьма почесними грамотами, преміями, дипломами.

Як учасник Великої Вітчизняної війни він нагороджений Орденем Вітчизняної війни I ступеня, Орденем «За мужність» III ступеня, медаллю «За Победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941—1945 гг.», медаллю «За боевые заслуги», знаком «25 лет Победы в Великой Отечественной войне 1941—1945 гг.», нагрудним знаком «Ветеран войны. Учасник бойових дій», почесним знаком «50 років визволення України», багатьма ювілейними медалями.

Помер 14 жовтня 2011 року.

ЧУХНО
Анатолій
Андрійович

Видатний учений-економіст, доктор економічних наук (1963), професор (1963), академік НАН України (1988, чл.-кор. 1967 р.), Заслужений працівник вищої школи України (1976), Заслужений професор Київського університету імені Тараса Шевченка (1999).

Народився 20 грудня 1926 року у м. Батурич Чернігівської області. Після закінчення з відзнакою в 1951 р. економічного факультету Київського державного університету (нині Київський національний університет імені Тараса Шевченка) навчався в аспірантурі, одночасно працюючи асистентом кафедри політичної економії. В 1954 р. він успішно захистив кандидатську дисертацію, в квітні 1963 р. — докторську, і восени цього ж року йому було присвоєно наукове звання професора.

З 1951 року А.А. Чухно плідно працював в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка на посадах асистента, доцента кафедри політичної економії (1951—1963); далі — професор, завідувач кафедрою економічної теорії та господарської практики (1963—1998); декан факультету міжнародного права та міжнародних відносин (1972—1973); проректор Київського національного університету імені Тараса Шевченка з наукової роботи (1979—1985); з 1998 р. — професор кафедри економічної теорії економічного факультету.

Досягнення А.А. Чухна у науковій роботі знайшли широке суспільне визнання. У 1967 році він був обраний членом-кореспондентом, а у 1988 — дійсним членом Академії наук УРСР.

Академік А.А. Чухно — визнаний фундатор і керівник української наукової школи «Розвиток і трансформація економічних систем».

Наукові праці присвячені дослідженню природи економічних систем та механізму їх функціонування і розвитку, взаємозв'язку і взаємодії індустріальної ринкової та інформаційної (знаннєвої) постіндустріальної економіки. Безперечно важливими є його концепції поєднання істотно відмінних індустріального ринкового та інформаційного постіндустріального типів розвитку, традиційних факторів виробництва з інформацією та знаннями як якісно новим виробничим ресурсом, що реалізує і примножує розумові потенції людини, зумовлює інтелектуалізацію виробництва і праці, зростання ролі інтелектуальної власності та інтелектуального капіталу, поширення інноваційного розвитку економіки і суспільства. Учений досліджував сучасний механізм розвитку економіки як вираз якісно нового рівня усупільнення виробництва і праці, коли не приватні, а загальнонаціональні інтереси мають визначати розвиток економіки та формат реалізації приватних інтересів. Тоді не ринок, а держава як виразник загальних інтересів стає головним рушієм прогресу, застосовує дієві методи регулювання економіки, інтеграцію господарського механізму з національною інноваційною системою, що забезпечує прискорення НТП, поширення інноваційного розвитку, підвищення ефективності і конкуренто-спроможності економіки.

Наукова діяльність А.А. Чухна характеризується такими принципово важливими особливостями, як тісний та плідний зв'язок наукових досліджень з практикою господарювання і з викладанням економічних дисциплін у вищих навчальних закладах.

Протягом 1965—1998 рр. Анатолій Андрійович очолював Спеціалізовану вчену раду з захисту докторських і кандидатських дисертацій з економічних наук у Київському університеті. Він забезпечив підготовку багатьох висококваліфікованих фахівців для вишів і народного господарства України. Під особистим керівництвом ученого підготовлено 32 доктори та понад 70 кандидатів наук.

А.А. Чухно опублікував більше 600 наукових праць, серед яких 13 індивідуальних і 17 колективних монографій, 14 підручників та навчальних посібників. Серед монографій слід відмітити: «Перехід до ринкової економіки» (1993), «Постіндустріальна економіка: теорія, практика та їх значення для України» (2003), «Становлення і розвиток ринкової економіки: Твори. Т. 1.» (2006), «Інформаційна,

постіндустріальна економіка: Твори. Т. 2.» (2006), «Становлення еволюційної парадигми економічної теорії: Твори. Т. 3.» (2006), «Економічна теорія: у 2-х т.» (2010).

Наукові здобутки та плідна праця А.А. Чухна високо оцінені державою. Він нагороджений Орденами «Дружби народів» (1982), «За заслуги» III (1996), II (2001), та I (2008) ступенів. Відзначений «Дипломом Почета» Виставки досягнень народного господарства (ВДНГ) СРСР (1969), Золотою медаллю ВДНГ СРСР (1970), бронзовою медаллю (1971), першою премією на Всесоюзному конкурсі наукових праць вищих навчальних заходів СРСР (1979), Премією ім. Тараса Шевченка Київського національного університету імені Тараса Шевченка, премією АН УРСР ім. О.Г. Шліхтера (1989); преміями НАН України ім. М.І. Туган-Барановського (1995) та ім. М.В. Птухи (2004), Грамотою (1968) та Почесною Грамотою Президії Верховної Ради УРСР (1986), Почесною Грамотою ВАК СРСР «За особливі заслуги у роботі з атестації наукових та науково-педагогічних кадрів» (1986), Почесною Грамотою Верховної Ради України (2004), Подякою Кабінету Міністрів України (2006), Почесною грамотою Президента України (2009).

Помер 18 листопада 2012 року.

ШЛЕПАКОВ
Арнольд
Миколайович

Видатний учений-історик, політолог, доктор історичних наук (1966), академік НАН України (1982, чл.-кор. 1969 р.), Заслужений діяч науки і техніки України (1995), директор Інституту соціальних і економічних проблем зарубіжних країн (1978–1991), академік-секретар Відділення економіки АН України (1982–1988).

Народився 16 червня 1930 року у Вінниці у родині авторитетного педагога Миколи Степановича Шлепакова, згодом професора Харківського, а після Великої Вітчизняної війни — Київського університетів. В 1947 р. А.М. Шлепаков закінчив із золотою медаллю київську середню школу № 147 і вступив на факультет міжнародних відносин Київського університету імені Тараса Шевченка. В 1952 році А.М. Шлепаков, здобувши вищу освіту і отримавши університетський диплом із відзнакою, вступив до аспірантури Інституту історії АН УРСР.

1955 року успішно захистив кандидатську дисертацію і розпочав стрімке та ефективне сходження до вершин історичної науки. У 25 років він — кандидат, 36 — доктор наук, у 39 — обраний членом-кореспондентом Академії наук УРСР, у 52 — її академіком.

Він упевнено пройшов шлях від молодшого наукового співробітника (з 1955 р.) до завідувача відділу нової і новітньої історії зарубіжних країн (1969—1978 рр.) і заступника директора Інституту історії АН УРСР (1971—1974 рр.)

У 1978 р. за його ініціативи був утворений Інститут соціальних і економічних проблем зарубіжних країн (функціонував з жовтня 1978 р. до червня 1991 р.). У центрі уваги інституту були розробка проблем міжнародного розподілу праці та структури світогосподарських зв'язків; дослідження національного питання в країнах Західної Європи та Америки, міграційних процесів і становища іммігрантів; економічні й науково-технічні аспекти охорони довкілля, особливо в акваторіях Чорного і Середземного морів; соціально-політичні та економічні процеси в країнах, що розвиваються, переважно на Близькому Сході та історичні зв'язки з народами цього регіону тощо.

Великим і незаперечним є внесок ученого в становлення і розвиток в Україні американістики, її соціально-економічного й політичного аспектів, визначення тенденцій і закономірностей імміграційних процесів до країн Північної Америки тощо. Переконливим підтвердженням цього є його фундаментальні монографії: «Українська трудова імміграція в США і Канаді (кінець ХІХ — поч. ХХ ст.)» (1960), «Иммиграция и американский рабочий класс в эпоху империализма» (1966), «Биография статуи Свободы. Исторический очерк» (1969), «США: Социальная структура общества и его национальный состав» (1976), «США: «похищение умов» в прошлом и настоящем» (у співавт., 1983 р.), «Українські канадці в історичних зв'язках із землею батьків» (у співавт., 1990 р.).

За монографію у двох томах «Международная солидарность трудящихся. 1917—1923 гг.» та «Движение международной солидарности трудящихся. 1924—1932 гг.» (у співавт.) А.М. Шлепаков був нагороджений премією АН УРСР ім. Д.З. Мануїльського (1982).

Предметом особливої уваги Арнольда Миколайовича стала розробка теми «Україна у міжнародних відносинах», в рамках якої з'явилися його розділи в книзі «Україна і зарубіжний світ» (1970): «Плани міжнародної реакції щодо України в роки підготовки Другої світової війни (1933—1939 рр.)» і «Зовнішньополітичне значення возз'єднання українських земель (1939—1940 рр.)».

Учений брав участь у багатьох міжнародних наукових форумах: Конгресі з економічної історії в Ленінграді (нмні Санкт-Петербург, Росія, 1970), Міжнародному конгресі істориків (США, 1975), Всесвітньому конгресі з питань освіти з метою сприяння роззброєнню під егідою ЮНЕСКО (Париж, 1980), П'ятому Конгресі

Міжнародної Асоціації з вивчення країн Південно-Східної Європи (*International Assotiation of South-East European Studies — AIESEE*) у Белграді (Югославія, 1984) тощо.

Починаючи з 1970 р. він входив до складу української делегації на XXV—XXVII сесіях Генеральної Асамблеї ООН, був експертом під час розробки проекту ЮНЕСКО щодо реформування освіти і науки в країнах, які розвиваються (1966—1967 рр.).

Арнольд Миколайович був не тільки вченим та організатором науки, а й педагогом. Він читав курси лекцій — на факультеті міжнародних відносин Київського університету, у тодішньому Інституті культури, входив до складу вчених рад з захисту дисертацій в Інституті історії України НАН України та історичному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка. З 1995 р. він очолював вищий навчальний заклад — Українську академію зовнішньої торгівлі (нині Український державний університет фінансів і міжнародної торгівлі). Ним підготовлено вісім докторів і майже 20 кандидатів наук.

Багато років А.М. Шлепаков очолював редколегію збірника наукових праць «Зарубежный мир: социально-политические и экономические проблемы», єдиного на той час періодичного видання в Україні, де широко висвітлювалися питання всесвітньої історії, політології та міжнародних відносин.

Помер 2 червня 1996 року.

ЯМПОЛЬСЬКИЙ Стефан Михайлович

Видатний український вчений, багатогранний фахівець-організатор і керівник численних наукових досліджень, академік НАН України (1967), Заслужений діяч науки України (1967), голова Ради по вивченню продуктивних сил України НАН України (1970—1972).

Народився 21 грудня 1906 р. в м. Ізюм Харківської області у сім'ї потомственого коваля. Його трудове життя почалося у 1921 р., коли він працював молотобійцем поруч із батьком, ставши його помічником. В 1927 р. вступив на перший курс робфаку Харківського інституту народного господарства, а по його закінченні — до Харківського інституту народного господарства на промисловий факультет, на базі якого в 1930 р. був утворений Харківський інженерно-економічний інститут. В 1932 р. Стефан Михайлович закінчує машинобудівний факультет інституту і його, як найкращого студента залишають в аспірантурі. Ще студентом С.М. Ямпольського в 1931 р. було призначено заступником декана машинобудівного факультету Харківського інженерно-економічного інституту. Згодом працював деканом загально-технічного, машинобудівного факультетів, завідував учбовою частиною інституту, був заступником директора з навчальної та наукової роботи, а з 1938 р. очолив інститут.

Свою велику навчально-організаційну роботу в інституті С.М. Ямпольський поєднував із науковими дослідженнями. 20.06.1941 р. він

успішно захистив дисертацію на тему «Основні питання технічної підготовки виробництва у зв'язку із проблемою швидкісного освоєння машин».

Під час Великої Вітчизняної війни С.М. Ямпольського було призначено завідувачем відділу науково-технічної пропаганди Академії наук СРСР. Одночасно Президія Академії наук СРСР, яка перебувала тоді в м. Свердловську, поклала на нього обов'язки уповноваженого Президії АН СРСР у м. Москві.

У лютому 1943 р. після повернення Президії АН СРСР до Москви С.М. Ямпольського було призначено заступником завідувача легендарної лабораторії № 2, очолюваної професором І.В. Курчатовим. Надалі ця лабораторія стала основою наукового центру з використання атомної енергії в мирних цілях — Інституту атомної енергії ім. І.В. Курчатова. Внесок С.М. Ямпольського в організацію лабораторії було відзначено подякою і премією Президії АН СРСР.

1 квітня 1944 р. С.М. Ямпольського призначено директором Львівського політехнічного інституту.

У 1945—1954 рр. С.М. Ямпольського обрано депутатом міської ради м. Львів. У 1948 р. він був нагороджений Орденом Трудового Червоного Прапора, а в 1953 р. — Орденом «Знак Пошани».

Поряд із виконанням обов'язків директора інституту С.М. Ямпольський активно продовжує наукові дослідження, його направляють до докторантури Інституту економіки АН СРСР для завершення дисертації.

1957 року С.М. Ямпольського було призначено ректором Одеського політехнічного інституту.

У 1961 р. С.М. Ямпольський на вченій раді Секції суспільних наук АН УРСР успішно захистив докторську дисертацію на тему «Шляхи прискорення створення й освоєння нових знарядь виробництва у машинобудуванні», після чого йому було присуджено науковий ступінь доктора економічних наук і присвоєне вчене звання професора. Цього ж року С.М. Ямпольський був удостоєний Ордена Леніна.

У 1965 р. — виконуючий обов'язки, а з 1967 р. — директор Інституту економіки АН УРСР. Цього ж року його було обрано дійсним членом Академії наук УРСР.

У 1970 р. Загальні збори АН УРСР обирають С.М. Ямпольського членом Президії АН УРСР і головою Ради по вивченню продуктивних сил УРСР АН УРСР.

С.М. Ямпольський — автор понад 280 наукових праць з економічних проблем технічного прогресу, ефективності суспільного виробництва, розвитку й розміщення продуктивних сил. У 1981 р. за цикл праць «Економічні проблеми науково-технічного прогресу» йому присуджено премію АН УРСР ім. О.Г. Шліхтера.

Багато уваги та творчих сил віддавав С.М. Ямпольський науково-редакторській діяльності. Він був членом редакційної ради з економічної літератури видавництва «Машинобудування», головним редактором журналу «Економіка Радянської України» (з 1965), одним з ініціаторів й організатором створення ґрунтовної чотиритомної праці «Енциклопедія народного господарства Української РСР».

Помер 10 січня 1998 року.

**ПЕРСОНАЛЬНИЙ
СКЛАД
ВІДДІЛЕННЯ
ЕКОНОМІКИ
НАН УКРАЇНИ**

**ЧЛЕНИ-
КОРЕСПОНДЕНТИ**
(БІОГРАФІЧНІ ДАНІ)

Укладачі:

Е.М. Лібанова, Н.В. Коваль

БАЗИЛЕВИЧ
Віктор
Дмитрович

Відомий учений-економіст, доктор економічних наук (1999), професор (1995), член-кореспондент НАН України (2009), академік Академії наук вищої школи України (2005), Заслужений діяч науки і техніки України (2004), лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2006).

Народився 28 травня 1949 р. в м. Кіровськ Луганської обл. у сім'ї шахтаря. Закінчив Київський державний університет ім. Т. Шевченка. Серед кращих випускників був зарахований до цільової аспірантури. У 1978 р. захистив кандидатську дисертацію «Закон соціалістичного нагромадження та механізм його використання», став асистентом кафедри політекономії, потім доцентом.

З 1985 р. — проректор з навчальної роботи Київського державного торговельно-економічного інституту. З 1995 року — професор. У 1999 р. захистив докторську дисертацію «Страховий ринок України: природа та особливості функціонування». З 2002 р. — професор кафедри економічної теорії економічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. У 2003 р. на конкурсних засадах обраний деканом економічного факультету та завідувачем кафедри економічної теорії Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Результати творчих пошуків вченого відображено в близько 300 наукових та науково-методичних працях, у т. ч. у 15 монографіях, 28 підручниках та навчальних посібниках з грифом Міністерства освіти і науки України (одноосібних та за його редакцією).

Серед головних напрямів наукової діяльності: розробка та втілення новітніх парадигмальних підходів у історико-економічних дослідженнях світової та вітчизняної економічної думки; висвітлення метафізичної сутності економічного знання; поглиблений аналіз теоретико-методологічних проблем макро- та мікроекономіки; виявлення сутнісних особливостей та суперечностей глобалізації світогосподарського розвитку, функціонування світового та національного галузевих ринків; концептуальне обґрунтування теоретичних та практичних аспектів розвитку інтелектуальної власності та страхового ринку.

Створив наукову школу економістів-теоретиків: під його керівництвом захистили дисертації дев'ять кандидатів та сім докторів економічних наук.

Напрацювання цієї наукової школи відображені у матеріалах міжнародних наукових конференцій, у наукових статтях, монографіях, підручниках, посібниках, законодавчих та нормативних документах України, а також започаткованих під керівництвом та за науковою редакцією професора В.Д. Базилевича новітніх серій фундаментальних видань «Класичний університетський підручник» та «Славетні постаті», присвячених системному дослідженню та висвітленню наукової спадщини фундаторів фахової університетської економічної науки в Україні на тлі провідних тенденцій розвитку світової науки.

Віктор Дмитрович є відповідальним редактором «Вісника Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Економіка», головним редактором журналу «Банківська справа», членом редакційних колегій відомих наукових збірників та журналів, зокрема, «Економічна теорія», «Страхова справа».

Заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2006), Відмінник освіти України.

БЕЗЧАСНИЙ
Леонід
Костянтинович

Відомий учений-економіст, фахівець у галузі економічної теорії, доктор економічних наук (1984), професор (1989), член-кореспондент НАН України (1988).

Народився 25 березня 1937 року у м. Маріуполь Донецької області. 1965 року з відзнакою закінчив Київський державний університет ім. Т.Г. Шевченка. У 1965—1968 рр. навчався в аспірантурі Інституту економіки АН УРСР. Після закінчення аспірантури у цьому ж інституті розпочав свою трудову діяльність на посадах молодшого (1968—1970) і старшого (1970—1979) наукового співробітника, завідувача науково-дослідним відділом (1979—1984). З липня 1984 р. обіймає посади заступника директора інституту з наукової роботи і завідувача відділу.

У 1969 р. захистив кандидатську, а у 1984 р. — докторську дисертації. В 1989 р. йому присвоєно вчене звання професора за спеціальністю «політична економія».

Леонід Костянтинович Безчасний відомий як дослідник у сфері фундаментальних та прикладних досліджень з актуальних проблем економічної теорії. Вагомий внесок зроблено ним у пізнання процесів інтеграції науки й виробництва, перетворення новітніх наукових досягнень у вирішальний фактор технологічного і суспільного прогресу.

Він є автором понад 120 наукових праць, серед яких «Вопросы теории экономического развития» (1982), «Экономизация науки:

координація, планирование, организация» (1986), «Споживча кооперація України: проблеми сучасного розвитку. Кн. 1. Ринкова орієнтація споживчої кооперації України» (1999 р., у співавт.), «Інноваційна складова економічного розвитку» (2000 р., у співавт.).

Наукову й науково-організаційну діяльність Л.К. Безчасний органічно поєднував з педагогічною, створивши наукову школу з проблем економізації наук. Під його керівництвом підготовлено 22 кандидати і три доктори економічних наук.

Протягом 1985—2001 років був членом експертної ради ВАК СРСР і членом першого складу Ради з питань науки та науково-технічної політики при Президентові України.

Л.К. Безчасний входив до складу редколегій журналів «Інтелектуальна власність», «Актуальні проблеми економіки», «Україна: аспекти праці» та «Економічна теорія».

Плідна науково-дослідна, науково-організаційна і громадська робота Леоніда Костянтиновича відзначена державними нагородами: Орденом «Знак пошани» (1987) і медалями.

Помер 26 липня 2004 року.

БЕРШЕДА
Євген
Романович

Відомий економіст, політолог, дипломат, доктор економічних наук (1983), професор (1991), член-кореспондент НАН України (1997), Заслужений діяч науки і техніки України (1996).

Народився 3 вересня 1945 року у м. Київ. У 1967 році з відзнакою закінчив Київський інститут народного господарства (нині — ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»).

Працюючи в НАН України понад 40 років, Є.Р. Бершеда веде значну науково-організаційну та громадську роботу. З 1985 по 1993 рік — заступник голови Ради по вивченню продуктивних сил України НАН України, в 1993—1994 роках — помічник Президента України з питань науки, в 1994—1998 — начальник відділу стратегічного планування та координації політики національної безпеки, перший помічник Секретаря Ради національної безпеки і оборони України. У 1998—2010 рр. він працював у Міністерстві закордонних справ України — Першим заступником Міністра, Послом у Швейцарській Конфедерації та Князівстві Ліхтенштейн, Послом з особливих доручень, Постійним представником України при Відділенні ООН та інших міжнародних організаціях в Женеві, Постійним представником України при Конференції з роззброєння, Послом у Королівстві Бельгія та Великому Герцогстві Люксембург.

Фахівець у сфері зовнішніх зносин, вчений опублікував ряд робіт, присвячених євроінтеграції України, економічній безпеці, геополітичним зрушенням в Європі і світі та новим можливостям, які вони відкривають перед нашою державою.

З 2010 року учений був радником Голови Верховної Ради України, а з 2011 завідує відділом комплексних проблем державотворення Інституту законодавства Верховної Ради України.

Є.Р. Бершеда — видатний учений, який збагатив науку в галузі економічного прогнозування вагомими здобутками. Ним опубліковано понад 180 наукових праць, серед яких дві індивідуальні монографії та 15 у співавторстві, випущені видавництвами Києва і Москви. Серед публікацій є чимало робіт, що вийшли у Швейцарії, Бельгії, Франції, Великій Британії.

Є.Р. Бершедою розроблено і запроваджено принципово нові підходи до довгострокового прогнозування соціально-економічного та науково-технічного розвитку України. Вперше здійснено наукову підготовку до інтеграції довгострокових прогнозів соціально-економічного та науково-технічного розвитку України до міжнародної системи довгострокового прогнозування.

Серед об'єктів дослідження ученого перш за все виділяється прогнозування розвитку інвестиційного комплексу, проблемам якого присвячені його особиста монографія та докторська дисертація, захищена 1983 року, цикл наступних робіт, а також проведені в останні роки дослідження в галузі глобалізації інвестиційного процесу та інвестування національної економіки.

Євген Романович має дипломатичний ранг Надзвичайного і Повноважного Посла України (1999). Обраний академіком Академії технологічних наук України, Академії економічних наук України, Академії екологічних наук України, членом Академії миру та міжнародної безпеки (Франція). Був обраний членом Бюро та входить до складу Дорадчої ради Женевського центру демократичного контролю за збройними силами (Швейцарія), а також Наглядової ради Міжнародного центру перспективних досліджень (Україна). Викладав як професор Київського політехнічного інституту, Університету Париж-II, Ліонського університету (Франція) та Фрібурзького університету (Швейцарія).

Тривалий час працював ученим секретарем Міжвідомчої наукової ради з проблем економічного та науково-технічного прогнозування. Є.Р. Бершеда виступав організатором і брав участь у численних

наукових конференціях та семінарах національного та міжнародного рівня, у т. ч. організованих Європейською економічною комісією ООН, ЮНЕСКО, Європейським Союзом, НАТО тощо. Підготував ряд докторів і кандидатів наук. Нагороджений Почесною грамотою Верховної Ради України, медаллю «За трудову звитягу», почесними відзнаками вітчизняних міністерств і відомств, медаллю АН УРСР з премією для молодих учених (1973), польським Орденом Офіцерський хрест «За заслуги».

БОРОДИНА
Олена
Миколаївна

Відомий учений-економіст, доктор економічних наук (2004), член-кореспондент НАН України (2009).

Народилася 13 квітня 1959 року в м. Житомир в сім'ї робітників. У 1981 р. з відзнакою закінчила економічний факультет Житомирського сільськогосподарського інституту. Після закінчення аспірантури і захисту кандидатської дисертації (1989) працювала у Науководослідному інституті економіки та організації сільського господарства ім. О.Г. Шліхтера (Київ) молодшим, науковим, старшим і провідним науковим співробітником, заступником завідувача відділу аграрної та соціальної політики. Займалася науковими дослідженнями у сфері теорії та практики аграрного менеджменту, науково-методичних засад кадрового забезпечення аграрної реформи, теоретико-методологічних та прикладних основ реформування відносин власності, проектного аналізу і бізнес-планування, наукових та організаційно-правових аспектів сільського консультаційного сервісу.

У 1993 р. О.М. Бородині було присвоєно вчене звання старшого наукового співробітника зі спеціальності «економіка, планування, організація управління народним господарством та його галузями (сільське господарство)».

Протягом 1996—1997 рр. навчалася в Інституті економічного розвитку Світового Банку за програмою «Проектний аналіз у сільському господарстві».

У 2004 р. за конкурсом була обрана на посаду завідувача відділу економіки і політики аграрних перетворень в Інституті економічного прогнозування НАН України. Цього ж року захистила докторську дисертацію за спеціальністю «економіка сільського господарства і АПК».

В Інституті економіки та прогнозування НАН України О.М. Бородіною започатковано новий науковий напрям системних досліджень: соціально-економічне зростання в системі людського розвитку на селі. Основні роботи спрямовані на дослідження методології сільського розвитку, інституційної структури сільської економіки, теорії капіталів громад, науково-прикладної основи якісного оновлення людського капіталу сільських громад, закономірностей економічного розвитку сільських громад.

Олена Миколаївна Бородіна — автор і співавтор понад 140 наукових праць, в тому числі 17 монографій. Підготувала трьох кандидатів наук. Під її науковим керівництвом виконано міжнародні наукові проекти з Міжнародним інститутом прикладного системного аналізу (Австрія), Центром міжнародної агропродовольчої економіки (Нідерланди), Центром агропродовольчої економіки (Росія).

Протягом 2008—2009 рр. в рамках Програми академічних обмінів ім. Фулбрайта виконувала в Університеті Вісконсін-Медісон (США) дослідницький проект «Формування індикаторів оцінки ефективності сільського розвитку».

У 2009 р. обрана членом-кореспондентом НАН України.

О.М. Бородіна бере активну участь у підготовці проектів нормативно-правових актів, Національних і державних програм, методичних документів, інших наукових розробок для центральних органів влади. Наприклад, працювала у складі робочої групи з питань удосконалення державної аграрної політики при Секретаріаті Президента України (2005—2008).

Вона є членом Міжвідомчої наукової ради Національної академії наук України та Української академії аграрних наук з проблем агропромислового комплексу; членом науково-експертної колегії з проблем соціально-економічного розвитку при Кабінеті Міністрів України (2008), Координаційної ради з питань аграрної політики при Кабінеті Міністрів України та Європейської асоціації економістів-аграрників; працює у редколегіях провідних фахових економічних видань — «Економіка та прогнозування» і «Український соціум».

БОРОДЮК
Володимир
Михайлович

Відомий учений-економіст, доктор економічних наук (1985), професор (1986), член-кореспондент НАН України (1995), директор Національного інституту економічних програм (1992—1995), директор Інституту Росії НАН України (1995—1997), директор Науково-дослідного інституту економічного розвитку при ДВНЗ «Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана» (з 2001 р.).

Народився 15 квітня 1939 року у смт Бородянка Київської області. Навчався в Українській сільськогосподарській академії (1957—1962), де отримав кваліфікацію «агроном-економіст».

Після закінчення академії у 1962—1963 рр. працював у Павлодарській землевпорядній експедиції (Казахстан), у 1963—1964 рр. — там само викладачем у бухгалтерській школі і за сумісництвом у Павлодарському індустріальному інституті.

У 1967 р. закінчив Московський економіко-статистичний інститут, отримавши кваліфікацію «інженер-економіст», і вступив до заочної аспірантури Інституту економіки АН УРСР (1967—1971 рр.). У 1971 році В.М. Бородюк захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата, у 1985 році — доктора економічних наук.

Протягом 1964—1973 рр. працював у Обчислювальному центрі Держплану УРСР, де пройшов шлях від інженера до завідувача сектору.

Майже 20 років В.М. Бородюк працював в Науково-дослідному економічному інституті Держплану України (1973—1991 рр.) на посадах завідувача сектору, відділу і відділення.

1992 року його призначено директором Національного інституту економічних програм, а 1995 Володимир Михайлович очолив Інститут Росії НАН України.

З 1998 по 2001 р. учений працював радником Рахункової палати України.

В.М. Бородюк є автором понад 90 наукових публікацій. Його наукові праці присвячені макроекономічному моделюванню і прогнозуванню розвитку народного господарства, розробці науково-методичного забезпечення цільових комплексних програм, дослідженню проблем соціально-економічного розвитку Росії, дослідженню проблем трансформації власності в постсоціалістичній економіці України, розвитку незалежного фінансового контролю, визначенню результативності нормативно-правових актів України у сфері науки, соціально-економічної результативності економічних реформ в Україні, вирішенню наукових і практичних проблем благоустрою населених пунктів України.

Свою наукову діяльність В.М. Бородюк успішно поєднує із суспільно-науковою та громадською діяльністю. Зокрема, він був радником Президента України з питань економічної політики, входив до складу Колегії з питань економічної політики Державної думи України, Соціально-економічної ради України.

Під його керівництвом підготовлено п'ять дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

ВЕРБА
Прокіп
Іванович

Відомий учений-економіст у галузі підвищення економічної ефективності виробництва, фінансів та кредиту, доктор економічних наук (1965), професор (1966), член-кореспондент (1972), Заслужений працівник Вищої школи УРСР (1970), Заслужений діяч науки і техніки України (1980).

Прокіп Іванович Верба народився 7 липня 1919 році у с. Токарівка Харківської області. Отримав освіту в Харківському фінансово-економічному інституті, який закінчив у 1941 році. У 1941—1945 рр. він — артилерійський технік 22 гвардійського мінометного дивізіону «РС» Ставки Верховного Головнокомандування. Після демобілізації з 1945 по 1950 рр. працював у Харківській обласній конторі Державного банку на посаді начальника відділу. З 1950 по 1952 р. навчався у Фінансовій академії Міністерства фінансів СРСР (м. Ленінград, нині — м. Санкт-Петербург, Росія).

1952 року почалася його педагогічна й науково-організаційна діяльність у вищих навчальних закладах. Протягом 1952—1960 рр. П.І. Верба працював у Вищій партійній школі при Харківському обласному комітеті Компартії України на посадах старшого викладача та завідувача кафедри. Упродовж 1960—1964 рр. був доцентом учбово-консультаційного пункту Одеського кредитно-економічного інституту (нині — Одеський національний економічний університет).

У 1955 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата, у 1965 — доктора економічних наук.

З 1966 р. Петро Іванович очолив кафедру фінансів і кредиту Харківського державного університету ім. А.М. Горького (нині — Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна). У ці роки особливо розкрився талант вченого і педагога.

Петро Іванович Верба — автор понад 70 наукових праць, у т. ч. — шість монографій, серед яких «Роль кредита в розвитку промисленности», «Хозяйственный механизм в действии», «Рентабельность промышленных предприятий и пути ее повышения», «Эффективность и качество», «Кредит и внедрение в производство новой техники». Наукові праці присвячені розробці проблем удосконалення господарського механізму, активізації фінансово-кредитних важелів, пошукам шляхів їх укріплення та більш активного використання для розвитку промислового виробництва, його теоретичні висновки засновані на аналізі практики роботи промислових підприємств.

Під його керівництвом виконано та захищено дев'ять кандидатських дисертацій.

Прокіп Іванович вів активну громадську роботу, був головою правління обласної організації товариства «Знання», членом редколегії журналу «Економіка Радянської України», його обирали депутатом Харківської міської ради.

Як учасник Великої Вітчизняної війни він нагороджений Орденом Великої Вітчизняної війни I ступеня, медалями «За відвагу» (1942), «За оборону Москви» (1945), «За Перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941—1945 рр.» (1945), ювілейними медалями.

Помер 12 липня 1988 року.

ВЛАСЮК
Олександр
Степанович

Відомий вчений-економіст у галузі економіко-математичного моделювання процесів соціально-економічного розвитку та економічної безпеки, доктор економічних наук (1997), професор (2002), член-кореспондент НАН України (2012), Заслужений діяч науки і техніки України (2005).

Народився 8 жовтня 1957 року у м. Немирів Вінницької області. У 1979 році закінчив з відзнакою економічний факультет Української сільськогосподарської академії (нині — Національний університет біоресурсів і природокористування України), де почав свою трудову діяльність на посаді економіста-математика кафедри кібернетики (1979—1980).

У 1980 р. вступив до аспірантури Інституту кібернетики АН УРСР. У 1985 році захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата, у 1997 році — доктора економічних наук.

У 1983—1992 рр. працював в Інституті кібернетики ім. В.М. Глушкова НАН України, у 1992—2007 рр. — у Національному інституті стратегічних досліджень на посадах завідувача відділу та заступника директора. У 2007—2010 рр. очолював Національний інститут проблем міжнародної безпеки РНБО України. З 2010 р. — перший віцепрезидент ДННУ «Академія фінансового управління» Міністерства фінансів України.

Широко відомими серед науковців-економістів є розроблені О.С. Власюком методологія кількісної оцінки характеристик су-

спільного розвитку, методики визначення порівняльної важливості заходів макроекономічної стабілізації, вимірювання регіональних рівнів людського розвитку, оцінки залежності галузей економіки від імпорту, міждержавних порівняльних оцінок рівня розвитку економіки України, науково-методологічне обґрунтування сукупності знань про економічну безпеку як окремого наукового напрямку економічної науки.

О.С. Власюк безпосередньо працював над розробкою проектів «Програми розвитку економічного співробітництва України з Російською Федерацією на 1998—2007 роки», Програми «Україна-2010», Концепції захисту населення у разі виникнення надзвичайних ситуацій, Стратегії впровадження демократичного цивільного контролю в оборонній сфері України, концепції реформування політичної системи України, Концепції забезпечення економічної безпеки.

Науковий доробок Олександра Степановича складає понад 190 наукових праць з актуальних проблем моделювання економічних процесів, реформування економіки України, захисту національних економічних інтересів, соціальних аспектів національної та економічної безпеки тощо. Він є автором і співавтором 20 монографій, з яких три одноосібні.

Під його керівництвом захищено 11 кандидатських і одна докторська дисертації.

О.С. Власюк є лауреатом Державної премії України в галузі науки і техніки (2002).

ГЕРАСИМЧУК
Микола
Семенович

Вчений-економіст, доктор економічних наук (1977), професор (1980), член-кореспондент НАН України (1990), Заслужений діяч науки і техніки України (1993).

Народився 19 грудня 1931 р. в с. Дермань Здолбунівського району Рівненської області. У 1954 році з відзнакою закінчив Львівський політехнічний інститут.

З 1954 до 1956 р. працював на Батумському нафтопереробному заводі (Грузія) на посаді інженера-економіста. 1956 року вступив до аспірантури Інституту економіки АН України. В 1961 році захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата, в 1977 — доктора економічних наук.

Трудовий шлях пройшов в Інституті економіки НАН України від аспіранта до завідувача відділу ефективності інвестицій та відтворення основних фондів (з 1974), заступника директора інституту (з 1981 р.).

М.С. Герасимчук є автором понад 150 наукових праць з проблем економіки промисловості, економіки науково-технічного прогресу, ефективності капітальних вкладень, відтворення основних фондів. Серед них індивідуальна монографія «Проблеми зниження фондомісткості і матеріаломісткості промислового виробництва» (1974) та 19 колективних монографій, зокрема «Оборот капітальних вкладень і ефективність відтворення основних фондів» (1980), «Структурно-інвестиційна політика» (1996), «Джерела інвестицій

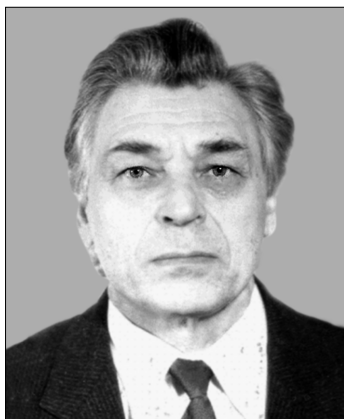
та їх економічне регулювання» (1999). Його праці опубліковано у вітчизняних і міжнародних наукових виданнях.

Велику увагу Микола Семенович приділяв підготовці наукових кадрів: ним підготовано сім докторів і 20 кандидатів наук.

Дослідницьку працю М.С. Герасимчук плідно поєднував з науково-організаційною та громадською діяльністю. Він був головою спеціалізованої вченої ради Інституту економіки АН України, членом наукової ради АН СРСР по проблемі ефективності капітальних вкладень, координаційної комісії з загальних проблем машинобудування при Президії АН України, входив до складу управи Міжнародної української економічної асоціації, був Віце-президентом Співки економістів України. Працював у складі редколегії журналу «Економіка Радянської України» і науково-редакційної ради журналу «Економіка промисловості».

Плідна науково-дослідна, науково-організаційна та громадська діяльність М.С. Герасимчука отримали широке визнання. За заслуги у розвитку економічної науки він нагороджений Почесною Грамотою Президії Верховної Ради Української РСР (1987), у 1993 році йому присуджено звання «Заслужений діяч науки і техніки України».

Помер 5 грудня 2003 року.

ГОЛІКОВ
Володимир
Іванович

Відомий учений-економіст, доктор економічних наук, член-кореспондент НАН України (1982).

Народився 7 грудня 1929 р. на хуторі Голіков Белгородської області (Росія). Закінчив Луганський сільськогосподарський інститут (1952).

Впродовж 1957—1962 рр., 1965—1987 рр. та 1993 р. працював в Інституті економіки НАН України (з 1971 р. — завідувач відділу, 1975—1984 рр. — заступник директора); з 1987 р. завідував кафедрою Київського інституту народного господарства ім. Д.С. Коротченка (нині — ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»).

Наукові праці того періоду присвячено проблемам організації управління народним господарством і методології економіко-математичного моделювання. Поєднував політико-економічні підходи з математичними. Один з фундаторів в Україні напрямку економіко-математичного моделювання.

У 1990-х роках В.І. Голіков зосередив наукову діяльність на дослідженні ринкових трансформацій у реальному секторі економіки і вивчав концептуальні проблеми приватизації, хиби концепцій і практики приватизації, концепції народної (сертифікатної) та грошової приватизації.

Учений брав активну участь у науково-організаційній роботі. Він був керівником Державної науково-технічної програми «Економічні проблеми розбудови державності України» Міннауки України, віце-президентом Академії економічної кібернетики при

Верховній Раді України, завідувачем відділу інституційних змін і розвитку форм господарювання Інституту економічного прогнозування НАН України (з 1997 р.).

В.І. Голиков опублікував понад 150 друкованих праць, з них 26 монографій, у тому числі шість індивідуальних і 20 колективних. Він автор вагомих монографій: «Шляхи зниження собівартості радгоспної продукції» (1960), «Народное хозяйство, отрасль, предприятие» (1968), «Управление и система экономических отношений» (1984). Під керівництвом та за наукового редагування В.І. Голикова випущено низку колективних монографій: «Управление народным хозяйством и проблемы его совершенствования» (1970), двотомник «Промышленное объединение» Т. I: «Организация планирования и управления», Т. II: «Методические основы планирования» (1985), третій том праці «Интенсификация социалистической экономики» — «Управление и механизм интенсивного хозяйствования» (1989), «Предприятие в системе государственного управления и регулирования» (1998) тощо. Зокрема, під його науковим керівництвом і за безпосередньої участі як автора і наукового редактора видано монографію «Розвиток корпоратизму і корпоративних відносин в економіці України» (К., 2003), продовжувалося опрацювання теоретичних положень та пропозицій нормативного характеру щодо регулювання корпоративних відносин в Україні в умовах світової глобалізації, удосконалення правових стосунків державних і муніципальних органів влади, економічної політики з питань регулювання розвитку організаційно-правових перетворень у корпоративному секторі України, пошуку шляхів посилення інтеграційних зв'язків малого бізнесу та корпорацій тощо.

За роки своєї понад п'ятдесятирічної наукової діяльності підготував одного доктора і 28 кандидатів наук, які працюють у різних сферах економічної діяльності.

В.І. Голиков був членом редколегій двох наукових журналів — «Економіка і прогнозування» та «Діловий вісник», Успішно поєднував наукову роботу з керівною як проректор та завідувач кафедри організації управління Інституту управління при Кабінеті Міністрів України.

Володимир Іванович Голиков був широко відомий і за межами України. Як стипендіат ЮНЕСКО, він виїжджав до Сполучених Штатів Америки, Великої Британії, Японії та Німеччини, підтримував творчі зв'язки з вченими інших країн, був членом Міжнародного фонду М. Кондратьєва.

Помер 23 березня 2004 року.

ГРИЦЕНКО
Андрій
Андрійович

Учений-економіст, доктор економічних наук (1990), професор (1992), член-кореспондент НАН України (2009).

Народився 8 лютого 1948 р. в селищі Гути Богодухівського району Харківської області в сім'ї вчителя. У 1973 р. закінчив економічний факультет Харківського державного університету.

Після закінчення аспірантури і захисту кандидатської дисертації (1978) працював у Харківському державному університеті старшим викладачем, доцентом, професором. З 1992 р. завідував кафедрою економічної теорії і економічних методів управління. Упродовж 1995—2000 рр. був завідувачем секретаріату Комітету Верховної Ради України з питань фінансів і банківської діяльності. З 2001 р. — заступником керівника Апарату Ради Національного банку України (НБУ) — керівником експортно-аналітичного центру Ради НБУ з питань грошово-кредитної політики. З 2002 р. — завідувач відділу економічної теорії Інституту економічного прогнозування НАН України, з 2008 р. — заступник директора Інституту економіки та прогнозування НАН України.

Основними напрямками його наукових досліджень є методологія економічної теорії, закономірності економічного розвитку, ринкової трансформації, питання власності, вартості та грошей, інституційної структури економіки, грошово-кредитної та фіскальної політики. А.А. Гриценко розробляє концепції сумісно-розділених

відносин, інверсійного типу ринкової трансформації, природньо-історичного і соціокультурного типів розвитку, фундаментальної й актуальної структур власності, соціально-часової вартості, представницьку теорію грошей, проблеми розгорнутого таргетування стабільності грошової одиниці, інституційної архітекτονіки і динаміки економічних систем.

Автор і співавтор понад 200 наукових праць, в тому числі 11 монографій, 18 підручників і навчальних посібників. Здійснював наукове керівництво розробкою науково-дослідних тем «Ієрархія та мережеві структури в економічних системах», «Інститут довіри в координатах економічного простору-часу», «Інституційна архітектоніка та динаміка економічних перетворень». Підготував 12 докторів і 14 кандидатів наук.

А.А. Гриценко — вчений секретар Міжвідомчої координаційної ради з економічної теорії НАН України та МОН України; член Президії та голова секції економічної теорії Науково-методичної комісії з напрямку «Економіка і підприємництво» МОН України; входить до складу Науково-методичної комісії з економіки та управління класичних університетів МОН України, є головним редактором журналу «Економічна теорія» і членом редколегій ряду наукових журналів економічного профілю.

ДАНИЛЕНКО
Анатолій
Іванович

Учений-економіст, доктор економічних наук (1986), професор (1994), член-кореспондент НАН України (2006), Заслужений економіст України (1999), заступник Міністра економіки України (1993—1997), заступник Міністра промислової політики — Голови Державного інвестиційно-клірингового комітету України (1997—2000), лауреат Державної премії в галузі науки і техніки України (2012).

Народився 12 грудня 1938 р. у Києві. Після закінчення у 1960 р. фінансово-економічного факультету Київського інституту народного господарства ім. Д.С. Коротченка (нині — ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»), працював у Міністерстві фінансів УРСР в управлінні фінансування промисловості. У 1967 р. був переведений до Інституту економіки УРСР, де очолював (до 1978 р.) вперше створений у системі АН УРСР відділ фінансів і кредиту, чим започаткував новий науковий напрям — фінансово-кредитне регулювання економіки. У 1970 р. без відриву від виробництва захистив кандидатську, у 1986 р. — докторську дисертацію.

А.І. Даниленко належить до числа провідних учених-економістів України. Основним напрямом його наукової діяльності є фінансово-кредитне регулювання економіки. Починаючи з 1969 року він послідовно працює над тематикою, пов'язаною з удосконаленням фінансових важелів господарського розрахунку та оціночних показників діяльності підприємств, підвищення ролі прибутку в системі

самоокупності підприємств, зокрема, шляхом нормативного його розподілу, посилення стимулювальної ролі платежів до бюджету за рахунок широкого застосування плати за фонди і ресурси, розвивав теоретичні основи виробничої функції фінансів та створення єдиного фонду матеріального заохочення на підприємствах.

Результати наукових досліджень А.І. Даниленка опубліковані у понад 100 наукових працях, серед яких одна індивідуальна та 20 колективних монографій, деякі з них вийшли за його редакцією. Наприклад, монографія «Фінансово-монетарні важелі економічного розвитку» у трьох томах, яка у 2009 р. була відзначена премією НАН України ім. М.І. Туган-Барановського.

З лютого 2005 р. по 2009 р. був членом Ради Національного банку України, у 2006—2010 — Колегії Мінпромполітики України та у 2006—2011 рр. — Колегії Фонду держмайна України.

В останнє десятиліття він активно опрацював низку актуальних економічних проблем, зокрема, у складі робочої групи брав участь у розробці нормативних актів з питань проведення в Україні грошової реформи (1995), створенні механізму функціонування спеціальних (вільних) економічних зон (1995), реформування податкової системи в Україні (1997) та обґрунтуванні ставки податку з доходів фізичних осіб (2002), упорядкування податкових пільг (2003—2005 рр.); «Основних засад грошово-кредитної політики» на 2005 та 2006 роки.

А.І. Даниленко є автором розробки щодо реформування механізму амортизаційних відрахувань підприємств, що реалізована постановою Кабінету Міністрів України в 1995 р. Це сприяло проведенню індексації основних фондів в Україні та істотному покращенню фінансового стану базових галузей економіки України.

З 2005 року працює на посаді заступника директора Інституту економіки та прогнозування НАН України і як завідувач відділу фінансів реального сектора (2010—2013), очолює роботи з дослідження актуальних питань розвитку фінансів реального сектора, забезпечення його ефективності та конкурентоспроможності.

Окрім науково-дослідної, А.І. Даниленко виконує значну науково-організаційну та педагогічну роботу. Він є членом вченої ради Інституту, головою Спеціалізованої вченої ради із захисту докторських дисертацій, членом колегії Фонду фундаментальних досліджень України, входить до складу редколегій провідних фахових економічних видань — «Фінанси України», «Економіка України» та «Економіка та прогнозування», є заступником академіка-секретаря Відділення економіки НАН України.

ДОРОГУНЦОВ
Сергій
Іванович

Учений-економіст, політик, доктор економічних наук, член-кореспондент НАН України (1992), голова Ради по вивченню продуктивних сил України НАН України (1984—2005). Президент Української екологічної академії наук (з 1992 р.), лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2003).

Народився 22 вересня 1929 р. у смт Доманівка Миколаївської області в сім'ї службовця. Освіту отримав у Київському державному університеті ім. Т.Г. Шевченка, який закінчив у 1953. Слухав курси підготовки викладачів суспільних наук при Київському університеті (1953), працював старшим викладачем політекономії партійної школи при Тернопільському Окружному комітеті Комуністичної партії України (ОК КПУ), Тернопільському державному медичному інституті, керував лекторською групою Тернопільського ОК КПУ (1954—1962).

У 1962—1965 рр. був аспірантом Академії суспільних наук при ЦК КПРС. Пізніше він — консультант, завідувач сектором відділу науки та навчальних закладів ЦК КПУ (1965—1974), помічник Голови Ради Міністрів УРСР (1974—1984), голова Ради по вивченню продуктивних сил України НАН України (1984—2005).

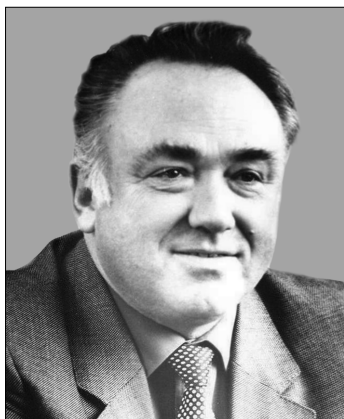
Обраний народним депутатом України у 1990—1994, 1998—2006 рр., член фракції Комуністичної партії України. Голова підкомісії, голова Комісії Верховної Ради України з питань екології та раціонального природокористування. Заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (з липня 1998 р.).

Був головою Міжвідомчої наукової ради з проблем зайнятості населення та ринку праці НАН України та Мінпраці України. Член Академії економічних наук і підприємницької діяльності Росії.

Наукові праці присвячено питанням комплексного соціально-економічного, екологічного та науково-технічного розвитку і розміщення продуктивних сил України. За цикл наукових праць «Основи оптимізації екосередовищ» у 1998 році нагороджений премією НАН України ім. М.І. Туган-Барановського.

Нагороджений двома Орденами «Знак Пошани», медаллю «За заслуги» III ступеня (1997), Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР. Лауреат премії НАН України ім. М.І. Туган-Барановського (1998), Державний службовець першого рангу (з червня 1994 р.).

Помер 20 лютого 2010 року.

ЄМЕЛЬЯНОВ
Олександр
Сергійович

Відомий учений-економіст, доктор економічних наук (1971), професор (1971), член-кореспондент НАН України (1979), директор Науково-дослідного економічного інституту (НДЕІ) Держплану УРСР (1971—1987), директор НДІ Держпостачу СРСР (1987—1989).

Народився 30 жовтня 1932 року у м. Харків у родині військовослужбовця. У 1955 році закінчив гірничий факультет Харківського інженерно-економічного інституту (нині — Харківський національний економічний університет). Після закінчення інституту працював на підприємствах вугільної промисловості Уралу (1955—1958). На початку 1960-х років повернувся в Україну, працював в Укрраднаргоспі (1963—1965) та низці провідних наукових установ. У 1965 році очолив Українську філію Науково-дослідного інституту планування і нормативів при Держплані СРСР.

Пізніше в 1971 році О.С. Ємельянов очолив НДЕІ Держплану УРСР, невдовзі увійшов до складу Колегії Держплану УРСР. Під керівництвом О.С. Ємельянова Інститут став провідною науковою установою країни з проблем прогнозування та планування розвитку народного господарства республіки та його секторів. Розробки НДЕІ Держплану УРСР систематично використовувались під час підготовки довгострокових, п'ятирічних і річних планів розвитку народного господарства України. У 1987 році О.С. Ємельянов був призначений на посаду директора Науково-дослідного інституту

Держпостачу СРСР (м. Москва). Згодом він увійшов до Колегії цього відомства та Держкомісії з економічної реформи при Раді Міністрів СРСР.

Упродовж 1990—1994 років Олександр Сергійович обіймав посади заступника голови Держплану УРСР, заступника міністра економіки України, першого заступника голови Держекономради Кабінету Міністрів України, державного радника України — голови Колегії з питань економічної політики Верховної Ради України.

За безпосередньої участі О.С. Ємельянова були розроблені «Декларація про державний суверенітет України», перші ринкові програми «Програма надзвичайних заходів зі стабілізації економіки та виходу її із кризового стану», «Основи національної економічної політики України», «Концепція роздержавлення і приватизації підприємств, землі і житлового фонду»; підготовлено Закони України «Про підприємництво», «Про оренду державного та комунального майна», «Про індексацію грошових доходів населення».

Свою наукову діяльність О.С. Ємельянов успішно поєднує з суспільно-політичною. Його обирали депутатом Київської міської ради (1980—1988), народним депутатом України першого скликання (1990—1994), він входив до складу Комісії ВР України з питань економічної реформи й управління народним господарством.

О.С. Ємельянов — автор понад 270 наукових праць, присвячених проблемам прогнозування та планування економіки, комплексного планування економічного розвитку регіонів, формування державної економічної політики та сучасної системи державного регулювання ринкової економіки. Серед них: «Общественное производство: динамика, тенденции, модели», «Планирование и его мобилизующая роль», «Система балансов в народнохозяйственном планировании», «Эконометрия и прогнозирование», «Территориальное планирование и его роль в управлении экономикой», «Обновление рабочих мест и их сбалансированность с трудовыми ресурсами».

Плідна праця та наукові здобутки О.С. Ємельянова вшановані державними нагородами та відзнаками: Орденами «Знак пошани», Трудового Червоного Прапора, «За заслуги» III ступеня, Почесною грамотою Верховної Ради України, медалями.

ЄФИМЕНКО
Тетяна
Іванівна

Відомий учений-економіст у галузі фінансів, доктор економічних наук (2003), професор (2005), член-кореспондент НАН України (2012), заступник Міністра фінансів України (2008—2010), президент Державної навчально-наукової установи «Академія фінансового управління» Міністерства фінансів України (з 2010 р.).

Народилась 5 грудня 1950 року в м. Рига (Латвія). У 1972 році закінчила Ризький Червонопрапорний інститут інженерів цивільної авіації, здобувши кваліфікацію інженера-економіста. У 1985 році захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата, у 2003 році — доктора економічних наук.

Наукові праці Т.І. Єфименко спрямовані на вирішення як фундаментальних, так і прикладних проблем модернізації фінансової системи України, запровадження антикризового бюджетно-податкового регулювання, розширення фіскального простору економічних реформ. У межах цього напряму досліджень висвітлено макрофіскальні фактори економічної стабілізації, пов'язані з упровадженням норм нової фіскальної конституції, гармонізацією бюджетного та податкового законодавства.

Т.І. Єфименко опубліковано понад 100 наукових праць. Вона є автором та співавтором 25 наукових монографій. Серед них: «Бюджетна політика у контексті стратегії соціально-економічного розвитку України» (2004), «Державна фінансова політика та прогнозування

доходів бюджету України» (2004), «Податок на прибуток: концепція визначення об'єкту оподаткування» (2004), «Державний фінансовий контроль виконання бюджетних програм» (2004), «Бухгалтерський облік та фінансовий контроль — складові інформаційного підґрунтя європейських процесів в Україні» (2007), «Інформаційне забезпечення управління державними фінансами» (2010). За наукові та практичні здобутки у цій сфері, за активну участь у запровадженні міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні (2010—2011 рр.) Тетяну Іванівну Єфименко відзначено Радою з міжнародних стандартів фінансової звітності (Лондон, Велика Британія).

Наукові дослідження Т.І. Єфименко поєднуює з підготовкою фахівців для фінансової системи, наукових та науково-педагогічних кадрів, впровадженням результатів наукових досліджень у практику управління державними фінансами. Зокрема, за її безпосередньої участі розроблено та прийнято «Стратегію застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні», «Стратегію модернізації бухгалтерського обліку в державному секторі України».

Т.І. Єфименко очолює редакційну колегію журналу «Фінанси України», працює у складі редакційної колегії журналу «Економіка України», є головою Методологічної ради з бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України, членом робочих груп за напрямками реалізації Програми економічних реформ «Стабілізація Державного бюджету України», «Реформування податкової системи», «Розвиток фінансового сектору».

За багаторічну діяльність у сфері підготовки висококваліфікованих фахівців та наукових кадрів Тетяну Іванівну неодноразово нагороджено державними та відомчими нагородами. За внесок у розвиток фінансової системи України отримала почесне звання «Заслужений економіст України» (2000), нагороджена Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2003), Орденом княгині Ольги III ступеня (2004).

ЗАГОРСЬКИЙ
Володимир
Степанович

Учений-економіст, спеціаліст з проблем організації національної фінансової системи, прогнозування та індикативного планування, доктор економічних наук (1997), професор (1998), академік Академії економічних наук (2000), член-кореспондент НАН України (2009), Заслужений діяч науки і техніки України (2003), директор Інституту економіки і фінансів (2003—2005), ректор Національної академії державної податкової служби України (2005—2007), директор Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України (з 2007 р.).

Народився 14 лютого 1957 р. в м. Великі Мости Сокальського району Львівської області. У 1981 році закінчив Львівський торгово-економічний інститут (ЛТЕІ, нині — Львівська комерційна академія). З 1985 по 1989 р. навчався в аспірантурі Київського торгово-економічного інституту. У 1989 році захистив кандидатську, у 1997 — докторську дисертацію. У 2004 р. проходив стажування керівників (адміністраторів) вищих навчальних закладів України за програмою Державного Департаменту науки, освіти та культури США (Чикаго, Детройт).

Протягом 1989—2003 рр. працював у ЛТЕІ на посадах: асистент кафедри політичної економії (1989—1991), старший викладач кафедри фінансів і кредиту (1991—1992), декан економічного факультету (1993—2003). З 2003 по 2005 рр. — директор Інституту

економіки та фінансів. Упродовж 2005—2007 рр. очолював Національну академію державної податкової служби України.

Сфери наукових інтересів — дослідження проблем функціонування фондового ринку в умовах ринкової трансформації економіки України. Теоретичні обґрунтування основних економічних параметрів ринку цінних паперів у перехідний період та його значення в системі ринків. Визначення шляхів інвестиційного процесу. Розгляд економічної природи цінних паперів та функціональні особливості їх окремих видів. Розкриття принципів особливостей обігу цінних паперів на первинному та вторинному ринках.

В.С. Загорський — автор понад 240 наукових та науково-методичних публікацій, в тому числі 10 монографій, 12 підручників і навчальних посібників. Серед монографій необхідно відмітити такі важливі роботи: «Ринок цінних паперів: принципи організації і механізми функціонування» (1995), «Цінні папери. Фондова біржа» (1996), «Проблеми становлення і функціонування фондового ринку України» (2001), «Фінансові системи в перехідній економіці України» (2003).

Під його науковим керівництвом захищено три докторські і 18 кандидатських дисертацій.

Має державні нагороди та відзнаки, зокрема нагороджений Орденом «За заслуги» III ступеня (2006); за активну участь у розробці та впровадженні Морального кодексу працівника податкової служби України Володимир Степанович отримав Почесну відзнаку Державної податкової адміністрації України (2006) та ін.

ЗВЕРЯКОВ
Михайло
Іванович

Відомий вчений-економіст з проблем економічної теорії, доктор економічних наук (1997), професор (2000), член-кореспондент НАН України (2012), Заслужений діяч науки і техніки України (2006), ректор Одеського національного економічного університету (з 2000 р.).

Народився 4 січня 1952 року в с. Софіївка Миколаївського району Одеської області. У 1975 році закінчив Одеський інститут народного господарства (ОІНГ, нині — Одеський національний економічний університет) з відзнакою. У 1980 році захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. У 1992—1995 рр. навчався в докторантурі, виконував наукову роботу від Фонду А. Гумбольдта в університеті м. Кельн (Німеччина, 1994—1996 р.). 1996 року успішно захистив докторську дисертацію.

Протягом 1977—2000 рр. працював у ОІНГ на посадах асистента, доцента кафедри політичної економії (1980—1988 рр.), доцента і професора кафедри загальної економічної теорії (1996—1997 рр.). У 1997—2000 рр. працював також на керівних посадах у банківській сфері.

З 2000 року М.І. Зверьяков очолив Одеський національний економічний університет (ОНЕУ), з 2003 р. завідував кафедрою загальної економічної теорії.

Наукові напрацювання Михайла Івановича спрямовані на розв'язання теоретичних проблем і створення методологічного

інструментарію економічного зростання, удосконалення інституціональних структур в економіці перехідного типу, розробку методологічних засад подолання кризових явищ в умовах ринкової трансформації та забезпечення економічного впливу держави. Учений активно провадить дослідження з економічних проблем вищої школи, з них найбільш вагомими є узагальнення теоретичних та методичних положень дослідження інноваційних процесів у сфері вищої освіти, визначення основних форм та напрямків інноваційної діяльності, розкриття сутності та змісту розвитку кадрового і науково-технічного потенціалу вищої школи на сучасному етапі.

За результатами наукової діяльності він опублікував майже 170 наукових та науково-методичних праць, у тому числі підручники і навчальні посібники, які широко використовують у вищих навчальних закладах для підготовки фахівців з економічних спеціальностей.

Велику увагу М.І. Зверяков приділяє підготовці кваліфікованих кадрів. Під його науковим керівництвом захищено вісім кандидатських та чотири докторські дисертації.

З 2000 року він є науковим керівником і головним редактором збірника наукових праць ОНЕУ «Вісник соціально-економічних досліджень».

М.І. Зверяков має державні нагороди та відзнаки: Орден «Ярослава Мудрого» III ступеня (2005), Почесну грамоту Кабінету Міністрів України (2011), інші відзнаки центральних органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

ІВАНОВ
Микола
Іванович

Видатний учений-економіст, доктор економічних наук (1969), професор (1970), член-кореспондент НАН України (1979), Заслужений діяч науки і техніки України (1979).

Народився Микола Іванович Іванов 19 травня 1923 р. в селі Лукіно Вишневолоцького району Калінінської області. Трудова діяльність М.І. Іванова почалася в перші дні Великої Вітчизняної війни зі спорудження польових аеродромів, а з липня 1941 р. — у лавах Радянської Армії. Після важкого поранення в травні 1943 р. був звільнений у запас. За бойові заслуги у Великій Вітчизняній війні М.І. Іванов нагороджений орденами Вітчизняної війни I ступеня, Слави III ступеня та тринадцятьма медалями.

Вищу освіту М.І. Іванов здобув у Московському гірничому інституті, закінчив аспірантуру, в 1954 року захистив кандидатську дисертацію і став асистентом кафедри економіки та організації виробництва гірничої промисловості.

У 1957—1966 рр. М.І. Іванов працював у Донецькому науководослідному вугільному інституті начальником відділу нормативів проектування шахт і ефективності капітальних вкладень. У 1960 р. М.І. Іванову було присвоєне звання старшого наукового співробітника. У цей період почалося формування одного з найважливіших напрямів наукової діяльності М.І. Іванова — дослідження проблем підвищення економічної ефективності будівельного виробництва в гірничодобувній промисловості.

М.І. Іванов активно брав участь в експертизі проектів реконструкції та модернізації вугільних шахт Донбасу, в тому числі «Проекти комплексної реконструкції і модернізації діючого шахтного фонду Донецького басейну». За плідну діяльність у цій галузі він був нагороджений знаком «Шахтарська слава» всіх трьох ступенів.

З січня 1967 р. М.І. Іванов працював в Інституті економіки промисловості АН України на посаді завідувача відділу проблем економічного моделювання, в 1973—1986 рр. був заступником директора інституту з наукової роботи і завідувачем відділу, з 1986 р. завідував відділом проблем ефективного використання виробничого потенціалу. З 2002 р. — головний науковий співробітник інституту.

У 1969 р. захистив докторську дисертацію, в 1970 р. став професором, а в грудні 1979 р. його було обрано членом-кореспондентом АН України.

Його дослідження проблем економічної ефективності капітального будівництва, відтворення основних фондів, підвищення продуктивності праці і ресурсозабезпечення в промисловості, удосконалення методів планування й управління промисловим і будівельним виробництвом на базі застосування математичного апарату та обчислювальної техніки збагатили науку фундаментальними працями.

Багато сил М.І. Іванов віддавав підготовці висококваліфікованих наукових кадрів. Серед його учнів п'ять докторів і 30 кандидатів наук. Він — автор понад 400 наукових праць, у тому числі більше 30 монографій.

У 1982 р. за дослідження проблем вдосконалення управління соціалістичним виробництвом М.І. Іванову було присуджено премію АН УРСР ім. О.Г. Шліхтера.

Наукова і науково-організаційна діяльність М.І. Іванова отримала високу урядову оцінку. У 1979 р. йому було присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки України», а в 1983 р. він нагороджений Орденом «Знак Пошани».

Помер 25 березня 2009 року.

КВАСНЮК
Борис
Євгенович

Видатний учений-економіст, доктор економічних наук, професор, член-кореспондент (2006).

Народився 2 липня 1938 року в м. Могилів-Подільський Вінницької області. Закінчив у 1964 р. Київський державний університет ім. Т.Г. Шевченка. Протягом 1969—1973 рр. працював лектором Київського обкому Компартії України, у 1973—1976 рр. — старшим науковим співробітником Інституту економіки НАН України, 1976—1982 рр. — заступником головного редактора журналу «Комуніст України». У 1982—1994 рр. був провідним науковим співробітником Інституту економіки НАН України, 1994—1997 рр. — науковим консультантом в Адміністрації Президента України, упродовж 1997—2008 рр. — заступником директора Державної установи «Інститут економіки та прогнозування НАН України».

2006 року обраний членом-кореспондентом НАН України.

Б.Є. Кваснюку судилося працювати у когорті тих, хто стояв біля витоків формування макроекономічної науки незалежної України. Беручи активну участь у розробці таких документів, як «Курсом радикальних ринкових реформ» (1994), «Україна—2010» (1999), «Стратегія економічного і соціального розвитку України на 2004—2015 рр. «Шляхом європейської інтеграції» (2004), щорічних Президентських послань до Верховної Ради про внутрішнє і зовнішнє становище України, він залишив після себе багату за обсягом та проблематикою наукову спадщину. Працюючи над проблемами забезпечення

динаміки і структури економічного зростання, він зміг глибоко й об'єктивно оцінити усю траєкторію розвитку економіки сучасної України як на стадії трансформаційного спаду 1990-х років, так і на етапі економічного піднесення 2000—2008 років.

Під науковим керівництвом Б.Є. Кваснюка та за його редакцією вийшли чотири монографії високого наукового рівня. Йдеться про такі роботи, як «Національні заощадження та економічне зростання» (2000), де вперше в країні було викладено концепцію розвитку системи національних заощаджень України, їх фінансових джерел і механізмів конвертації в інвестиції, та фонду нагромадження як головної передумови економічного зростання; «Роль держави у довгостроковому економічному зростанні» (2003), що була присвячена аналізу найважливіших аспектів проблеми взаємозв'язку держави та довгострокового економічного піднесення; «Конкурентоспроможність національної економіки» (2007), де було комплексно досліджено макро- і мікроекономічні, галузеві, регіональні та міжнародні аспекти конкурентності. Вперше розроблено мікроекономічні оцінки конкуренції на товарних ринках, побудовані на основі анкетування близько 1000 українських підприємств.

У тому ж 2007 р. вийшла фундаментальна багатоаспектна три томна праця «Стратегічні виклики XXI століття суспільству та економіці України» за редакцією В.М. Гейця, В.П. Семиноженка і Б.Є. Кваснюка.

Творчий доробок Б.Є. Кваснюка складають понад 150 друкованих праць. Його наукова спадщина має фундаментальний характер і ще довго служитиме надійним трампліном для молодих амбітних науковців.

Помер 12 серпня 2008 року.

КОРОЇД
Олексій
Степанович

Видатний вчений-економіст, член-кореспондент НАН України (1961), директор Інституту економіки АН УРСР (1953), заступник Міністра вищої освіти СРСР (Москва, 1954), ректор Київського інституту народного господарства ім. Д.С. Коротченка (1965—1972).

Народився 10 липня 1911 року на станції Слюдянка Іркутської області (Росія). Закінчив Харківський університет у 1933 і Академію суспільних наук у Москві в 1949 році.

1953 року очолив Інститут економіки АН України, у 1954 був призначений на посаду заступника Міністра вищої освіти СРСР.

У 1955—1965 рр. працював на посаді заступника директора Інституту економіки АН України, у 1957—1963 очолив Відділення суспільних наук АН України.

З 1965 року і до виходу на пенсію в 1986 році трудова діяльність О.С. Короїда пов'язана з підготовкою фахівців економістів. Він працював ректором Київського інституту народного господарства ім. Д.С. Коротченка (нині — ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»), завідував кафедрою політекономії, був професором цієї кафедри. Велику увагу приділяв підготовці висококваліфікованих кадрів для вишів і народного господарства України. Під особистим керівництвом Олексія Степановича підготовлено понад 20 кандидатів економічних наук.

Олексій Степанович Короїд є автором майже сотні наукових праць, присвячених політичній економії, науково-технічному прогресу, а також економіці сільського господарства та розвитку продуктивних сил України.

Плідна наукова, науково-організаційна та громадська робота О.С. Короїда відмічена державними нагородами — Орденом Трудового Червоного Прапора і медалями.

Помер 22 грудня 1988 року.

ЛИСЕНКО
Юрій
Григорович

Учений-економіст, доктор економічних наук (1992), професор (1994), член-кореспондент (2006), директор Науково-дослідного інституту проблем економічної динаміки Донецького національного університету (з 2004), Заслужений діяч науки і техніки України (2004).

Народився 20 липня 1945 року у м. Краснодон Луганської області. Закінчив у 1968 році Харківський інститут радіоелектроніки. З 1972 року працює в Донецькому національному університеті (до 2000 р. — Донецький державний університет), де пройшов шлях від асистента до доцента, професора, завідувача кафедри (з 1993 р.). Від 2004 року очолює Науково-дослідний інститут проблем економічної динаміки Донецького національного університету, а з 2009 — Навчально-науковий інститут «Економічна кібернетика» цього ж університету.

Ю.Г. Лисенко є автором понад 270 наукових праць у галузі економічної кібернетики, застосування економіко-математичних методів та інформаційних технологій в управлінні економічними системами трансформаційного періоду. Серед них варто відмітити монографії: «Моделі управління хозрасчетным промисловим підприємством» (1991), «Рейтинговое управление экономическими системами» (1999), «Механизмы управления экономической безопасностью» (2002), «Стратегия формирования инвестиционной привлекательности металлургических предприятий Украины»

(2005), «Экономика и кибернетика предприятия: современные инструменты управления» (2006), «Система управління державними фінансами галузевого міністерства» (2007), «Бюджетування в економічних системах» (2009), «Методи антикризисного управління по слабым сигналам» (2009), «Методи моделювання життєспособних систем в економіці» (2009), «Механізми управління виконанням соціально-економічних програм» (2009), «Рефлексивні процеси в економіці: концепції, моделі, прикладні аспекти» (2010).

Ю.Г. Лисенко — голова Донецького відділення Академії технологічних наук України (2006), віце-президент Всеукраїнської громадської організації «Українська асоціація економічної кібернетики», член президії Науково-методичної комісії з економіки і підприємництва МОН України, голова підкомісії «Економічна кібернетика».

Очолює редакційні колегії Міжнародного економічного журналу «Економічна кібернетика» (з 2000 р.), двох збірників наукових праць: «Нове в економічній кібернетичі» (з 1999 р.) та «Моделі управління в ринковій економіці» (з 1997 р.). Започаткував серію монографій «Життєздатні системи в економіці» (2009).

Має державні нагороди: Заслужений діяч науки і техніки України (2004), лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2008), Орден «За заслуги» III ступеня (2010).

Відзначений і відомчими нагородами: дипломами I ступеня (1985, 1988), грамотами Міністра (1979, 1995, 2001), знаками МОН України «Відмінник освіти України» (2009) і «Петро Могила» (2010), відзнакою НАН України «За підготовку наукової зміни» (2010).

МАНЦУРОВ
Ігор
Германович

Відомий учений-економіст, доктор економічних наук (2006), професор (2007), член-кореспондент НАН України (2012).

Народився 4 липня 1953 року в м. Запоріжжя в родині службовців. У 1974 році закінчив Київський інститут народного господарства ім. Д.С. Коротченка (нині — ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана»). У 1980 році захистив кандидатську дисертацію, в 2006 — докторську.

У 1980—1982 рр. працював викладачем, з 1984 року — завідувачем кафедри статистики Київського інституту народного господарства ім. Д.С. Коротченка.

З 1988 року, згідно з рішенням Уряду Радянського Союзу, І.Г. Манжуров був відряджений до Республіки Мозамбик, де працював професором Державного університету Мозамбіку, займався науковою діяльністю. Заснував і очолив департамент макроекономіки та інституційних перетворень Інституту Африканських досліджень (м. Мапуту), де створив національну наукову школу економічної та соціальної статистики.

З 1990 р. працював у спеціалізованих агенціях Організації Об'єднаних націй, розробляв та реалізовував програми ООН з розвитку національних економік у Республіці Мозамбик, Анголі, Ліберії та країнах Великих Озер Африки (Руанда, Бурунді, Уганда, Кенія тощо), у Балканських країнах. Під час багатолітньої роботи у

міжнародних організаціях за програмами ООН, І.Г. Манцуров започаткував новий напрям наукових досліджень зі створення та запровадження механізму адаптації ринкових інститутів високо розвинутих країн до реалій та інституціональних особливостей країн, що розвиваються.

З 2009 року очолює Науково-дослідний економічний інститут Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.

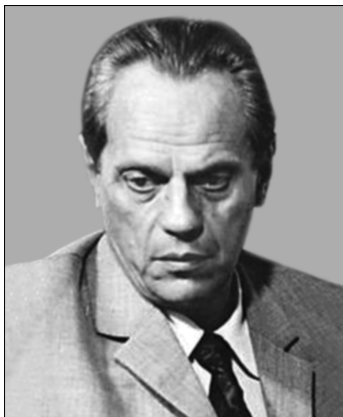
Наукові та методичні розробки І.Г. Манцура стали підґрунтям низки міжнародних рекомендацій і стандартів спеціалізованих агенцій ООН. Зокрема, він брав участь у розробці «Стратегії економічного і соціального розвитку України на 2012 рік», Державної програми економічного і соціального розвитку України на 2012 рік, підготовці національних доповідей «Про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні», «Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави» тощо.

Ним опубліковано понад 150 наукових робіт у галузі інституціональної економіки, світової економіки, статистики, інституційних перетворень, фінансового регулювання національних економік тощо. Він є автором 12 одноосібних та співавтором 10 колективних монографій.

Підготував двох докторів та сім кандидатів економічних наук.

І.Г. Манцуров є визнаним міжнародним експертом з питань розвитку національних економік та інституційних перетворень, його постійно залучають до реалізації проектів Міжнародної організації з міграції, Міжнародної організації праці та агенцій ООН, він успішно представляє Україну на міжнародних економічних науково-практичних конференціях і неодноразово очолював і брав участь у роботі оргкомітетів відповідних форумів.

Відмінник освіти України (2007), Заслужений економіст України (2009).

МЕЛЕШКІН
Михайло
Тимофійович

Видатний учений-економіст, доктор економічних наук (1969), професор (1971), член-кореспондент АН УРСР (1976), керівник Львівського відділення Інституту економіки АН УРСР (з 1964 р.), засновник і перший керівник Одеського відділення Інституту економіки АН УРСР (1970-1980).

Народився М.Т. Мелешкін 6 серпня 1918 в с. Давлеканово, Белібеєвського району (нині — Республіка Башкортостан, Росія).

У 1941 році М.Т. Мелешкін закінчив Горьківський індустріальний інститут (нині — Нижегородський державний технічний університет імені Р.Є. Алексєєва, Росія) за фахом інженера-механіка і до 1944 р. працював на різних інженерних посадах у оборонних підприємствах м. Горький (нині — Нижній Новгород, Росія).

Упродовж 1944—1957 р. був начальником цеху, головним інженером, директором заводів комунального господарства, місцевої та харчової промисловості, директором проектного інституту «Укргіпропром» в Києві.

З 1957 по 1965 рік — начальник технічного управління Львівського раднаргоспу, і з 1964 року — засновник і керівник Львівського відділення Інституту економіки АН УРСР та заступник директора Інституту економіки АН УРСР з наукової роботи.

В 1970 році М.Т. Мелешкін очолив новостворене Одеське відділення Інституту економіки АН УРСР і протягом десятиліття активно формував його тематичну спрямованість і науковий потенціал колективу.

Дослідній роботі Михайла Тимофійовича була властива багатогранність у застосуванні сучасних методів теорії управління, системного аналізу і методів ситуаційного моделювання у процесі розробки моделей довгострокових прогнозів взаємодії системи «економіка — навколишнє середовище», з метою забезпечення збереження і відтворення природних екосистем.

М.Т. Мелешкін уперше ввів термін «екологія» (1975), який увійшов у світову наукову і довідкову літературу. Під його науковим керівництвом вперше розроблено основи економічного районування Світового океану, принципи стадійності в освоєнні окремих його акваторій, економічні методи оцінки збитку народному господарству від забруднення морів і океанів, схема управління водними ресурсами Південного економічного регіону.

М.Т. Мелешкін стояв біля витоків створення Південного наукового центру АН УРСР, був його першим головою, забезпечуючи координацію академічної та освітянської науки з головних наукових і народногосподарських проблем півдня України.

Під його керівництвом виконано і захищено понад 20 кандидатських і докторських дисертацій.

Михайло Тимофійович є автором близько 150 наукових робіт — йому належить значний внесок в економічну теорію і в господарську практику підвищення ефективності суспільного виробництва. Найзначущі фундаментальні монографії такі: «Про докорінну зміну практики освоєння проектних потужностей», (1963), «Прискорення освоєння потужностей промисловості», (Москва, 1967), «Освоєння нових підприємств» (1970), «Економіка та навколишнє середовище» (Москва, 1979, перевидана в Чехословаччині, Братислава, 1981), «Проблеми дослідження і освоєння Світового океану» (Ленінград, 1979), «Екологічні проблеми Світового океану», (Москва, 1981, перевидана в Німеччині, Берлін, 1985).

Помер 29 травня 1980 року.

**МІКЛОВДА
Василь
Петрович**

Відомий вчений-економіст, доктор економічних наук (1994), професор (1995), член-кореспондент НАН України (2000), лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2003).

Народився 8 грудня 1946 року в с. Тур'я-Пасіка Перечинського району Закарпатської області. У 1970 році закінчив економічний факультет Ужгородського державного університету, в 1979 — аспірантуру у Львівському державному університеті імені Івана Франка. У 1980 році захистив кандидатську дисертацію на тему «Господарський розрахунок виробничих об'єднань та шляхи його удосконалення», а в 1994 році — докторську на тему «Економіко-організаційні методи ефективної роботи промислових підприємств».

Основними напрямками наукової роботи є дослідження нових економічних процесів, які впливають на роботу промислових об'єктів різних форм власності, вузлових проблем теорії та практики розвитку трудового потенціалу, механізму його реалізації, розвитку й ефективності функціонування підприємницьких структур в умовах формування національної економічної системи із врахуванням регіональних особливостей.

В.П. Мікловда — автор понад 220 наукових праць. У т. ч. 26 монографій, серед яких чотири одноосібні: «Госпрозрахункове стимулювання ефективності виробництва» (1988), «Організаційно-економічні фактори ефективного використання трудового потенціалу

в умовах трансформації економіки» (1996), «Ринкова трансформація економіки регіону» (2000), «Регіональна стратегія розвитку підприємства» (2006). За безпосередньої участі В.П. Мікловди розроблено «Концепцію сталого розвитку Закарпаття».

З 1971 року працює в Ужгородському національному університеті. З 1986 р. очолює кафедру економіки, менеджменту та маркетингу Ужгородського національного університету, у 1989—2012 рр. був деканом економічного факультету.

В.П. Мікловда бере активну участь у громадській роботі. Він — радник голови Закарпатської обласної ради з економічних питань, голова Спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських дисертацій в Ужгородському національному університеті, головний редактор наукового вісника Ужгородського національного університету, серія «Економіка».

Має державні нагороди: нагороджений Орденом «За заслуги» III ступеня (2006), відзнакою «Заслужений працівник освіти» (1995), Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2001).

МУНТІАН
Валерій
Іванович

Відомий вчений у галузі оборонної економіки, національної безпеки та інформаціології, доктор економічних наук (1998), професор (2001), член-кореспондент НАН України (2006), заступник Міністра оборони України (2003—2007), заступник Міністра економіки України (2007—2009 та 2010—2011 рр.). З 2011 р.— Урядовий уповноважений з питань співробітництва з РФ, державами-учасницями СНД, Євразійського економічного співтовариства та іншими регіональними об'єднаннями), генерал-лейтенант.

Народився 3 серпня 1960 року у м. Одеса. 1982 р. закінчив Пушкінське вище військово інженерно-будівельне училище. У 1994 р. закінчив аспірантуру при Одеському державному економічному університеті за спеціальністю «економіка підприємств і форми господарювання», у 1996 р. — Коледж стратегічних досліджень та оборонної економіки у Німеччині за спеціальністю «оборонна економіка», у 1999 р. — Національну академію державного управління при Президентові України за спеціальністю «державне управління», у 2005 р. — Національну академію оборони України за спеціальністю «організація тилового забезпечення військ». Окрім того, підвищував кваліфікацію у Гарвардському університеті (США) за програмою «Національна безпека України» (1997), в Академії Збройних Сил України (1998) та у Коледжі з питань вивчення проблем міжнародної безпеки ім. Дж. Маршалла (Німеччина, 2001).

З 2001 р. по теперішній час є головним науковим співробітником ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України».

З 1992 року В.І. Мунтіян брав активну участь у розбудові та розвитку Збройних Сил України: пройшов шлях від старшого офіцера управління економіки та планування будівельно-квартирних органів Міністерства оборони України до заступника Міністра оборони (2003—2007).

В.І. Мунтіян — розробник моделі трансформації оборонної економіки для функціонування в умовах ринкових відносин. Опублікував понад 200 наукових праць, серед яких 24 індивідуальних і 11 колективних монографій, 18 навчальних посібників та методичних рекомендацій. В них викладено результати досліджень з актуальних проблем оборонної економіки, науково обґрунтовано ефективне забезпечення систем національної безпеки та оборони України з урахуванням викликів і загроз сучасності.

Найвагомішими науковими монографіями, які збагатили оборонну економіку визначними здобутками, є: «Оборонний бюджет: світовий досвід та можливі шляхи реформування в Україні» (1996), «Економіка та оборонні витрати: аналіз зарубіжних досліджень і український шлях розвитку» (1998), «Економічна безпека України» (1999), «*Informatiology and Economic Security: The Ukrainian Experience*» (2001), «Проблеми національної безпеки у процесах державотворення» (у трьох томах, 2004), «Основи теорії інформаційно-генної моделі економіки» (2004), «Информациогенная парадигма» (видання російською та англійською мовами, 2006).

За розробку науково-методологічного забезпечення системи національної безпеки України В.І. Мунтіян став лауреатом Державної премії у галузі науки і техніки (2002).

НЕСТЕРЕНКО
Олексій
Олексійович

Доктор економічних наук (1950), професор (1951), член-кореспондент НАН України (1958), Заслужений діяч науки України (1974), директор Інституту суспільних наук АН УРСР (1951), директор Інституту економіки АН УРСР (1953—1965).

Народився 4 березня 1904 року у селищі Пристань (тепер Сумської області). Навчався у Харківському інституті комуністичної освіти, який успішно закінчив у 1930 році. Після закінчення інституту працював у Сталінградському регіоні: викладав політехномію у середніх і вищих учбових закладах міста і області. Одночасно працював на адміністративних посадах в органах народної освіти. У 1938—1941 рр. навчався в аспірантурі на кафедрі політекономії при Московському університеті ім. М.В. Ломоносова, де захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

У період Великої Вітчизняної війни (1941—1945) О.О. Нестеренко перебував на дійсній військовій службі. Був учасником в оборони Сталінграда, начальником 7-ої Сталінградської спецшколи Військово-повітряних сил. Повернувшись після закінчення війни в Україну протягом 1945—1951 рр. працював у Київському державному університеті ім. Т.Г. Шевченка доцентом і завідувачем кафедри політекономії й кафедри історії народного господарства. У 1950 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня

доктора економічних наук. У 1951 р. ученою радою Київського університету йому було присвоєно наукове звання професора.

1951—1965 роки стали найважливішим етапом у науковій діяльності О.О. Нестеренка. Це був час, коли він працював у системі Академії наук УРСР. 1951 року вчений очолив Інститут суспільних наук АН УРСР у Львові. Тут під його науковим керівництвом і за його безпосередньої участі було підготовлено і опубліковано ряд вагомих колективних наукових праць.

Протягом 1953—1965 рр. О.О. Нестеренко очолював головний центр економічної науки в Україні — Інститут економіки АН УРСР. Йому належить помітний внесок у розвиток інституту — науковий і організаційний. Так, було створено нові відділи: статистики та економіки праці, два регіональні відділення інституту — Львівське (нині — Інститут регіональних досліджень НАН України) та Донецьке (нині — Інститут економіки промисловості НАН України). У складі відділу політичної економії було організовано наукову групу з дослідження проблем світової економіки.

О.О. Нестеренко — автор близько 250 наукових праць. Зокрема, вагомих монографій: «Розвиток капіталістичної промисловості і формування пролетаріату на Україні в кінці XIX і на початку XX ст.» (1952), «Розвиток промисловості на Україні» у трьох частинах, (1959—1966). За його редакцією виходили «Наукові записки Інституту економіки АН УРСР» (вип. 2—6, 1954—1958 рр.). Він був членом редколегії журналу «Економіка Радянської України» (1958—1965), а також першого, 17-томного, видання «Українська Радянська Енциклопедія» та інших видань.

За видатні досягнення у розвитку економічної науки 1958 року Олексія Олексійовича було обрано членом-кореспондентом АН УРСР.

Багато уваги приділяв О.О. Нестеренко справі підготовки молодих наукових кадрів, його школу пройшли тисячі студентів. Підготував 36 кандидатів і чотирьох докторів економічних наук.

Незабаром після досягнення пенсійного віку О.О. Нестеренко керівну діяльність припинив. Але ще понад 20 років працював професором кафедри політекономії Київського торговельно-економічного інституту (нині — Київський національний торговельно-економічний університет).

Багатогранна творча діяльність О.О. Нестеренка була відзначена Орденом Трудового Червоного Прапора.

Помер 3 листопада 1997 року.

НОВИЦЬКИЙ
Валерій
Євгенович

Вчений економіст-міжнародник, доктор економічних наук (1996), професор (2000), член-кореспондент НАН України (2008), лауреат Державної премії в галузі науки і техніки України (2004).

Народився 25 квітня 1963 році у м. Херсон. У 1985 році закінчив факультет міжнародних відносин і міжнародного права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, де працював на посаді старшого інженера до 1987 р. У 1987—1990 рр. навчався в аспірантурі Інституту соціальних і економічних проблем зарубіжних країн АН УРСР. З 1991 р. — кандидат, з 1996 — доктор економічних наук, з 2000 р. — професор. 2008 року обраний членом-кореспондентом НАН України.

З 1992 працював в Інституті світової економіки і міжнародних відносин (ІСЕМВ) НАН України: молодшим науковим, науковим, старшим, провідним науковим співробітником, завідувачем відділу зовнішньоекономічних досліджень, від 2005 р. — заступником директора з наукової роботи.

В.Є. Новицький визнаний як в Україні, так і за її межами вчений економіст-міжнародник, котрому належить вагомий внесок у вітчизняну економічну науку в галузях інтеграційних, зовнішньоекономічних та інноваційних досліджень. Він активно й плідно розробляв тематику інституційного та інформаційного аспекту сучасних міжнародних відносин.

В.Є. Новицький підготував 34 кандидати та трьох докторів економічних наук. Протягом 2001—2011 рр. був головою Спеціалізованої вченої ради в ІСЕМВ НАН України, головою експертної ради ВАК України з економічних наук.

Наукову роботу Валерій Євгенович поєднував з активною викладацькою діяльністю у вищих навчальних закладах. Був головним редактором збірника наукових праць ІСЕМВ НАН України з міжнародної економіки, членом редколегії журналу «Економіка України».

В.Є. Новицький — автор понад 350 наукових праць, серед яких: «Внешнеэкономическая деятельность и международный маркетинг» (1994), «Міжнародна кооперація праці: проблеми та моделі» (1994), «Міжнародна економічна діяльність України» (2003), «Економічні ресурси цивілізаційного розвитку» (2004), «Міжнародна торгівля» (2007), «Інституційні основи інноваційного розвитку економіки» (2008 р., у співавт.).

В.Є. Новицький брав активну участь у міжнародному співробітництві, зокрема, в роботі щорічної конференції Світового Банку і постійно діючому семінарі ІСЕМВ НАН України та Атлантичної ради США.

За участь у розробці та впровадженні в інституційній системі України інноваційних організаційно-економічних та інформаційних технологій в 2004 році йому присуджена Державна премія України в галузі науки і техніки.

Помер 19 лютого 2011 року.

ОСАУЛЕНКО
Олександр
Григорович

Визнаний науковець у галузі статистики, державний діяч, доктор наук з державного управління (2002), член-кореспондент НАН України (2009), Заслужений економіст України (2000).

Народився 2 січня 1951 року на Черкащині. Вищу освіту здобув у Київському інституті народного господарства ім. Д.С. Коротченка (нині — ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»), який закінчив у 1974 році. Після навчання в аспірантурі життя О.Г. Осауленка було пов'язане з роботою в органах державної статистики, де він пройшов шлях від завідувача відділу Обчислювального центру статистичного управління м. Київ до Міністра статистики України. З 1997 року Олександр Григорович очолює Державний комітет статистики України (з грудня 2010 р. — Державна служба статистики України). Маючи великий досвід, ґрунтовні дослідження, він став ініціатором реформування державної статистики задля її наближення до міжнародних стандартів і світової практики.

О.Г. Осауленко успішно поєднує практичну роботу з науковою та викладацькою. У 1983 р. він захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, 2002 р. — доктора наук з державного управління, того ж року йому присвоєно вчене звання професора. У 2009 р. його обрано членом-кореспондентом НАН України.

У доробку вченого понад 150 праць, у яких викладено результати досліджень актуальних проблем розвитку національної статистики. Теоретичні, науково-методологічні положення, методики, рекомендації, розроблені Олександром Григоровичем, отримали широке визнання серед вітчизняних і зарубіжних фахівців. Крім наукового, праці О.Г. Осауленка мають велике практичне значення: вони стали теоретичною основою для розробки довгострокових програм розвитку вітчизняної статистики, а досягнуті результати отримали практичне втілення в низці законодавчих актів, що забезпечують ефективне функціонування статистичної галузі.

Олександр Григорович входить до складу редколегій наукових фахових видань «Економіка України», «Статистика України», «Університетські наукові записки», «Прикладна статистика: проблеми теорії та практики», є членом спеціалізованих учених рад низки наукових установ і навчальних закладів.

Здобутки О.Г. Осауленка визнано і міжнародною спільнотою — він був офіційним представником України у Статистичній комісії ООН (2004—2007), Комісії ООН з народонаселення і розвитку (2005—2010), очолював Раду керівників статистичних служб держав-учасниць СНД, з 2009 р. входить до складу Бюро Конференції європейських статистиків.

О.Г. Осауленко має державні нагороди: Орден «За заслуги» III (1999), II (2003) та I ступенів (2006), нагороджений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2005).

САВЧЕНКО
Анатолій
Петрович

Учений-економіст, доктор економічних наук, член-кореспондент (1990), Заслужений діяч науки і техніки України (1985).

Народився 3 лютого 1937 року у с. Михайлівка Запорізької області. У 1959 р. закінчив гірничий факультет Харківського інженерно-економічного інституту (нині — Харківський національний економічний університет).

Трудову діяльність розпочав після закінчення інституту в Нерчинському рудоуправлінні Читинської області (Росія), де працював нормувальником, старшим нормувальником рудника, інженером відділу організації праці (1959—1960). На початку 1960-х років повернувся в Україну, у 1961—1962 рр. працював у тресті «Горловськ-вугілля» (Донецька обл.) інженером, керівником групи, начальником нормативно-дослідної станції.

З 1962 р. А.П. Савченко застосовує напрацьований виробничий досвід у науковій діяльності. Упродовж 1962—1975 рр. він працював у Інституті економіки промисловості АН УРСР, де розкрився його талант до науково-організаційної роботи. Майже десять років він був ученим секретарем інституту, а з 1973 р. — завідувачем одного з відділів.

1975 року як висококваліфікований спеціаліст А.П. Савченко направлений на роботу до Донецького обласного комітету Компартії України завідувати відділом торгово-фінансових органів.

Починаючи з 1979 р. він працював в ЦК Компартії України у відділі важкої промисловості (заступником, 1979—1980, першим заступником завідувача відділу, 1980—1987), а в 1988 затверджений на посаді завідувача соціально-економічним відділом ЦК Компартії України.

Наукові праці А.П. Савченко присвячено проблемам удосконалення керування суспільним виробництвом, питанням ресурсозбереження. За результатами проведених ним досліджень опубліковано близько 90 робіт, серед яких 25 монографій. У 1974 р. за колективну працю «Економіка Донбасса» і «Економіка отраслей народного хозяйства Донбасса» (у двох томах) А.П. Савченко був нагороджений премією НАН України імені О.Г. Шліхтера. У 1985 р. за організацію промислового впровадження технологічних систем та комплексів з ефективного використання вторинних ресурсів і відходів виробництва у народному господарстві йому присуджено Державну премію Української РСР в галузі науки і техніки.

Анатолій Петрович активно поєднував науково-організаційну роботу з громадською та виховною, був членом спеціалізованих рад Київської вищої партійної школи та Київського інституту народного господарства ім. Д.С. Коротченка. Ним підготовлено сім кандидатів економічних наук і один кандидат технічних наук. Його обирали депутатом Верховної Ради УРСР XI скликання, народним депутатом України першого скликання.

За заслуги перед Батьківщиною, вагомий внесок у науку він був нагороджений Орденами Трудового Червоного Прапора (1983), «Знак Пошани» (1978), а також Почесною Грамотою Президії Верховної Ради УРСР (1986) і медалями.

Помер 27 січня 1995 року.

САВЧУК
Володимир
Сафронович

Відомий учений-економіст, доктор економічних наук (1987), професор (1988), член-кореспондент НАН України (2003), Заслужений діяч науки і техніки України (1998), проректор з наукової роботи ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (1986—2013).

Народився 14 січня 1938 року в м. Одеса. У 1960 р. закінчив з відзнакою економічний факультет Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка за спеціальністю «викладач політекономії, економіст». 1965 року захистив кандидатську, 1987 — докторську дисертації.

З 1960 р. В.С. Савчук плідно працює в ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». Він є висококваліфікованим викладачем з ґрунтовними професійними знаннями, має широкий кругозор, глибоку ерудицію та лекторську майстерність. Вільно володіє французькою мовою. Багато років працював на викладацькій роботі в країнах Африки: Малі (1967—1970), Алжирі (1972—1973), Конго, Бразавілі (1977—1981).

Володимир Сафронович є одним з визнаних лідерів в області економічної теорії та світогосподарських відносин у нашій країні, створив власну наукову школу. Він особисто підготував 15 докторів і значну кількість кандидатів економічних наук.

Був головою науково-методичної секції з економічних наук Мінвузу України (1987—1994), головою експертної ради з економіки

ВАК України (1992—1995), академіком-секретарем Відділення економіки Академії наук вищої школи України (1993—2001).

Працює над проблемами світогосподарських зв'язків, зокрема, міжнародного поділу праці, руху капіталів і товарів, умов торгівлі та нееквівалентного обміну, енергетичної та продовольчої безпеки, а також над проблемами економічної теорії, зокрема, місця і співвідношення її складових інноваційних та інвестиційних теорій, ринкових перетворень, інституціональних зрушень, формування і розвитку середнього класу тощо.

Вперше розробив цілісну концепцію кризи системи світогосподарських зв'язків між промислово розвинутими державами та країнами, що розвиваються, виявив її політико-економічну природу, дослідив основні форми прояву.

Ним опубліковано понад 130 праць. Наприклад, монографію «Імперіалізм — країни, що розвиваються: криза світогосподарських відносин» (1986) було відзначено першою премією на Республіканському конкурсі науково-дослідних робіт 1984—1987 років, який проводив Мінвуз України. Важливим є також монографії «Структура і фінансування вищої освіти в Росії, Україні та країнах ЄС» (1997 р., видано в Лондоні англійською мовою, у співавт.), «Навчання і дослідження у вищих учбових закладах України: адміністративні і фінансові питання» (1997 р., видано в Единбурзі англійською мовою, у співавт.), «Економічна термінологія» (1977 р., видано в Браззавілі французькою мовою, у співавт.), «Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації» (2003 р., у співавт.). Разом з професором Ю.К. Зайцевим уклав перший в Україні навчальний посібник з сучасної політекономії «Сучасна політична економія: проблеми та інституціональне поле предмета і методології досліджень».

Має нагороди та відзнаки: нагороджений медаллю «За доблесну працю» (1970), нагрудним знаком «Відмінник вищої школи СРСР» (1989), званням «Заслужений діяч науки і техніки України» (1998), Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2003), Почесною грамотою Верховної Ради України (2006), Орденом «За заслуги» III ступеня (2008).

СИМОНЕНКО
Валентин
Костянтинович

Відомий економіст, політичний і державний діяч, доктор економічних наук (1996), професор (2000), академік Академії економічних наук України (1993), член Національної Спілки журналістів України (1999), член-кореспондент НАН України (2006), Герой України (2009), Заслужений економіст України (2000), лауреат Державної премії в галузі науки і техніки (2003), перший віце-прем'єр-міністр України (1992), радник Президента України (1992—1994), голова Рахункової палати (1997—2011).

Народився 4 липня 1940 року в м. Одеса. Упродовж 1957—1962 рр. навчався в Одеському інженерно-будівельному інституті, 1992 року захистив кандидатську дисертацію, через чотири роки — докторську. Після закінчення інституту працював майстром на будівництві Київської ГЕС (1962—1963), інженером-конструктором проектного інституту «Укрдіпрогідроліз» (1963—1965). Подолав шлях від інженера до директора заводу залізобетонних виробів № 3 тресту «Одесазалізобетон» (1965—1973).

Протягом 1973—1976 рр. завідував відділом Одеського міського комітету Компартії України. У 1983—1992 рр. Валентин Костянтинович був головою виконкому Одеської міської Ради народних депутатів. 1992 року його призначено представником Президента України в Одеській області, а невдовзі — Першим віце-прем'єр-міністром України, в тому ж році він очолив Соціально-економічну

раду Президента України. У 1997—2011 рр. очолював Рахункову палату України.

В.К. Симоненко був депутатом Верховної Ради УРСР XI скликання (1985—1991) і народним депутатом України першого і другого скликань (1991—1996).

Він є автором понад 200 друкованих робіт, присвячених проблемам соціально-економічного розвитку України, становленню ринкової економіки, регіональної політики, формуванню та виконанню державних бюджетів, ролі виконавчих та законодавчих органів у цьому процесі. Зокрема, «Украину возродят регионы» (1995), «Украинское Причерноморье: потенциальные возможности и перспективы развития» (1996), «Основи економічної теорії» (2000), «Основи єдиної системи державного фінансового контролю в Україні» (2006), «Пятилетки независимости: Экономические эссе» (2007).

В.К. Симоненко має численні державні нагороди, серед них Орден Трудового Червоного Прапора (1976), Дружби Народів (1981), князя Ярослава Мудрого V ступеня (2006), «За заслуги» III (1996), II (1999) та I (2004) ступенів, медалі, Почесні грамоти ВР УРСР.

Наказом Президента України у 2010 р. В.К. Симоненку присвоєно почесне звання Герой України з врученням «Ордена Держави».

СІДЕНКО
Володимир
Романович

Відомий учений-економіст, доктор економічних наук (2000), член-кореспондент НАН України (2006).

Народився 26 травня 1954 року у Харкові.

У 1977 р. з відзнакою закінчив факультет міжнародних відносин і права Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка.

У 1982 р. захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата, в 2000 — доктора економічних наук.

Упродовж 1980—2000 рр. працював в Інституті світової економіки і міжнародних відносин НАН України, де в 1993 р. очолив відділ проблем зовнішньоекономічної діяльності. Не полишаючи керівництва відділом у 1994—1995 рр. був науковим консультантом Президента України з питань зовнішньоекономічної діяльності. У 2001—2004 рр. був директором економічних програм Українського центру економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова. Протягом 2005—2012 рр. працював на посаді головного наукового співробітника у Державній установі «Інститут економіки та прогнозування НАН України». З 2013 року В.Р. Сіденко є науковим консультантом з економічних питань Українського центру економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова.

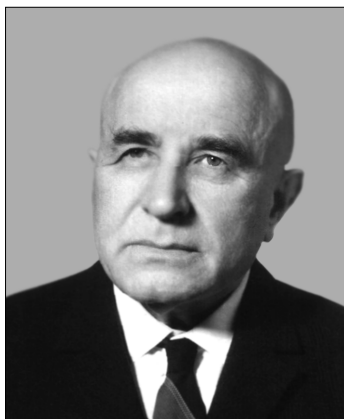
Наукові праці Володимира Романовича присвячено проблемам зовнішньоекономічної діяльності, глобалізації економіки, міжнародної інтеграції, трансформаційних процесів у світовій економіці,

глобального економічного розвитку. Він автор близько 190 наукових праць, із них 26 монографій — п'ять індивідуальних і 21 колективна.

В.Р. Сіденко — один із провідних вітчизняних фахівців з питань розвитку світового господарства та зовнішньоекономічної діяльності, відомий не тільки в Україні, а й за її межами. Його наукові праці опубліковані у Великобританії, Болгарії, Німеччині, Італії, Польщі, Росії, Угорщині, а також у штаб-квартирі Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) в Парижі. Впродовж 1993—1994 рр. він був позаштатним експертом ОЕСР з питань іноземного інвестування в Україну, учасником низки міжнародних дослідницьких проєктів, членом міжнародної дослідницької мережі з питань європейської інтеграції *ESPER (East and Spain Research Network)*, заснованої в 2009 році.

Починаючи з 2000 р. Володимир Романович брав участь у підготовці практично всіх (1995, 2000, 2005, 2007, 2010, 2011 рр.) щорічних послань Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України». Як директор економічних програм Українського центру економічних і політичних досліджень імені О. Разумкова досліджував такі проблеми: «Україна на міжнародних ринках», «Проблеми охорони інтелектуальної власності в Україні», «Україна і Світова організація торгівлі».

Вчений працював у складі Міжвідомчої комісії з розробки Державної програми розвитку експортного потенціалу України та заходів щодо підтримки експортної діяльності (1996), робочої групи з підготовки рекомендацій стосовно збільшення переваг та мінімізації негативних наслідків створення зони вільної торгівлі з ЄС для економіки України (2010), робочої групи з питань розвитку взаємодії України з Митним союзом Республіки Білорусь, Республіки Казахстан та Російської Федерації (2011).

ХРОМОВ
Павло
Олексійович

Відомий учений-економіст, доктор економічних наук (1939), член-кореспондент НАН України (1939), Заслужений діяч науки і техніки РСФСР (1969).

Павло Олексійович народився 15 жовтня 1907 року в с. Коверино Владимирської обл. (Росія). У 1931 році екстерном закінчив економічний Інститут, після чого вступив до аспірантури Інституту економічних досліджень Держплану СРСР. У 1935 році захистив кандидатську, в 1939 — докторську дисертації. Протягом 1936—1987 рр. працював в Інституті економіки АН СРСР на посадах старшого наукового співробітника та керівника сектору. У 1943—1948 рр. очолював Інститут економіки АН СРСР, з 1949 до 1987 р. — завідував різними секторами у його складі.

У наукових працях Павла Олексійовича викладено результати досліджень з проблем соціальної економіки, питань амортизації та відтворення основних фондів промисловості, продуктивності праці в промисловості, економіки окремих галузей, зокрема текстильної промисловості, історії російської економічної думки. Серед них праці: «Производительность труда в СССР» (1940), «Промышленность Украины перед Отечественной войной» (1945), «Экономика текстильной промышленности» (1946), «Экономическое развитие России в XIX—XX вв.» (1950), «Производительность труда в народном хозяйстве» (1969).

Досягнення П.О. Хромова у науковій роботі знайшли широке суспільне визнання. У 1939 році він був обраний членом-кореспондентом Академії наук УРСР.

Багато сил віддавав Павло Олексійович підготовці наукових кадрів. З 1930 року розпочав педагогічну діяльність викладачем Вищих фінансових курсів Наркомфіну РСФСР (1930—1931 рр.), у 1943—1957 рр. був професором Московського державного університету (Росія), 1946—1978 рр. — професором Академії суспільних наук при Центральному комітеті Комуністичної партії Радянського Союзу.

Наукові досягнення П.О. Хромова високо оцінені державою: він нагороджений орденами Трудового Червоного Прапора та «Знак Пошани». У 1969 році йому за заслуги в галузі розвитку економічної науки та багаторічну плідну діяльність з підготовки наукових кадрів присвоєно почесне звання Заслужений діяч науки і техніки РСФСР.

Помер 9 квітня 1987 року.

ЦЕМКО
Володимир
Павлович

Учений правознавець та економіст, доктор юридичних наук (1992), член-кореспондент НАН України (1995).

Народився 21 березня 1926 року в м. Ялта. Здобув освіту в Одеському університеті імені І.І. Мечнікова (1952 р.), за фахом юрист. У 1952—1960 рр. працював у Запорізькій обласній колегії адвокатів на посадах адвоката й завідувача юридичною консультацією. Після успішного закінчення аспірантури у Секторі держави і права АН УРСР (нині — Інститут держави і права ім. В.М. Корещького НАН України) у 1964 році захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата юридичних наук. У 1992 році — докторську дисертацію з економічних наук.

Протягом 1963—1995 рр. працював у Президії НАН України, з 1967 р. на посаді керуючого справами Академії. З 1995 року очолив відділ проблем охорони і використання земельних ресурсів Ради по вивченню продуктивних сил України НАН України.

Володимир Павлович опублікував близько 160 наукових праць, у тому числі 13 монографій, з проблем розвитку теоретичних основ економіки землекористування, методології досліджень проблем раціонального використання природних ресурсів і охорони навколишнього середовища. У 1982 році за колективну монографію «Корисні копалини Світового океану» йому присуджено Премію НАН України імені В.І. Вернадського.

В.П. Цемко — учасник Великої Вітчизняної війни, брав участь у складі військ Четвертого Українського фронту, за що був відзначений державними нагородами — Орденом «Вітчизняної війни» II ступеня та медалями.

За плідну наукову й науково-організаційну діяльність В.П. Цемко був нагороджений Орденом «Знак пошани», Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР, медаллю «Ветеран праці».

Помер 7 жовтня 1997 року.

ШИНКАРУК
Лідія
Василівна

Вчений-економіст у сфері структурних змін реального сектора економіки України та секторальних досліджень промисловості України, доктор економічних наук (2007), член-кореспондент НАН України (2012).

Народилася 30 вересня 1962 року в с. Серафінці Городенківського району Івано-Франківської області. У 1986 році закінчила Львівський торгово-економічний інститут (нині — Львівська комерційна академія), у 2000 році захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата, у 2007 році — доктора економічних наук.

З 2008 р. очолює відділ економічного зростання та структурних змін в економіці ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України».

У наукових працях Л.В. Шинкарук розвинуто теоретико-методологічні та науково-практичні підходи до дослідження структурних диспропорцій національної промисловості, висвітлено нову якість промислової політики та обґрунтовано пропозиції з оптимізації структурних пропорцій національної промисловості відповідно до сучасних викликів та потреб економічного зростання в Україні.

Результати досліджень Л.В. Шинкарук опубліковані у понад 90 наукових працях, з них 11 монографій, серед яких дві індивідуальні. Серед них можна виділити монографічне дослідження сфери забезпечення промисловості оборотним капіталом — «Управління оборотним капіталом в економіці України», де висвітлено особливості

формування оборотних активів промисловості та обґрунтовано умови формування стабільної частки оборотного капіталу як необхідної умови підвищення результативності та стабільності діяльності і розширення модернізаційних можливостей. За її редакцією видано колективну монографію «Структурні зміни та економічний розвиток України», яка є систематичним дослідженням стану промисловості у структурі реального сектору економіки України.

Науково-дослідницьку роботу Л.В. Шинкарук плідно поєднує з науково-організаційною, працюючи у складі редколегій провідних фахових наукових економічних видань — «Економічна теорія», «Економіка та прогнозування», у складі Робочої групи з питань розвитку взаємодії України з Митним союзом, міждержавної робочої групи співпраці з Російською Федерацією при Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України.

**НАУКОВІ
УСТАНОВИ
ВІДДІЛЕННЯ
ЕКОНОМІКИ
НАН УКРАЇНИ**

ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ НАН УКРАЇНИ»

Державна установа «Інститут економіки та прогнозування НАН України» працює відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 19.07.1997 р. № 772 «Про створення Інституту економічного прогнозування НАН України» та постанови Президії НАН України від 06.07.2005 р. № 139 «Про перейменування Інституту економічного прогнозування НАН

України» з метою забезпечення розробки стратегічних прогнозів і програм соціально-економічного розвитку країни. Очолює Інститут академік НАН України В.М. Геєць.

Наукова діяльність Інституту визначена затвердженими в установленому порядку основними напрямками наукових досліджень, відповідними програмами і тематичними планами робіт. Головним завданням Інституту є проведення фундаментальних і прикладних досліджень та розробці на цій основі напрямів і методів розвитку господарської системи, стратегічних прогнозів і програм розвитку економіки України.

Станом на 01.01.2014 р. в Інституті налічувалося 360 співробітників, в тому числі 224 наукових співробітника. З них: один академік НАН України, чотири члена-кореспондента НАН України, чотири члени інших академій наук, три Заслужених діяча науки і техніки, три Заслужених економіста, 31 доктор наук, 101 кандидат наук.

Інститут здійснює дослідження за такими основними напрямками:

- економічна теорія (*науковий керівник — чл.-кор. НАН України А.А. Гриценко*): закономірності трансформації різних економічних

систем, економічна теорія як спосіб мислення та її інституційний потенціал, людський розвиток у соціально-економічному просторі і часі;

- моделювання економічного розвитку (*науковий керівник — акад. НАН України В.М. Гесць*): ендогенізація та оцінка потенціалу економічного зростання, регулювання економічної динаміки ефективного розвитку, структурна трансформація економіки і стабільний економічний розвиток, формування інноваційних складових та механізмів розвитку сфери послуг в ендогенних моделях економічного зростання;

- грошово-кредитні відносини (з 01.04.2010 р., *науковий керівник — д-р екон. наук Н.М. Шелудько*): розвиток грошово-кредитної системи України, оцінка і прогнозування її системних ризиків, моніторинг стану фінансових інститутів та фінансових ринків України, грошово-кредитне регулювання економіки;

- державні фінанси (*науковий керівник — д-р екон. наук. І.О. Луїна*): особливості управління державними фінансами та міжбюджетні відносини в умовах трансформації національної економіки, боргові механізми держави в умовах залежності від іноземного кредитування, система державних фінансових інструментів для збалансованого та сталого розвитку національної економіки;

- фінансово-монетарне регулювання (01.10.2005 — 01.04.2010 р.), фінанси реального сектору (з 01.04.2010 р. *науковий керівник — чл.-кор. НАН України А.І. Даниленко*): фінансово-монетарне регулювання економічного розвитку, фінанси реального сектору;

- економічне зростання та структурні зміни в економіці (до 26.08.2008 р., *науковий керівник — чл.-кор. НАН України Б.Є. Кваснюк*; з 27.11.2008 р., *чл.-кор. НАН України Л.В. Шинкарук*): макроекономічні проблеми політики економічного зростання; закономірності та особливості циклічного розвитку економічних систем, структурні зміни в економіці та структурна політика, конкурентоспроможність національної економіки;

- технологічне прогнозування та інноваційна політика (*науковий керівник — д-р екон. наук І.Ю. Єгоров*): економіка технологічних змін та інноваційних процесів, інвестиційні ресурси інноваційних змін, науково-технологічні пріоритети країни, програмно-цільові методи управління інноваційним розвитком;

- секторальні прогнози та кон'юнктура ринків (*науковий керівник — д-р екон. наук [В.О. Точилін]*): інституційне забезпечення

та структурна організація базових ринків реального сектору економіки — аграрного, паливно-енергетичного, гірничо-металургійного, ділові цикли та ділова активність на ринках реального сектору економіки, інтеграція у світові торговельні структури;

- форми та методи господарювання в агропродовольчому комплексі (*науковий керівник — д-р екон. наук Б.Й. Пасхавер, пізніше — д-р екон. наук О.В. Шубравська*): стратегія забезпечення національної продовольчої безпеки, розвиток агропродовольчого виробництва і ринку в умовах впливу світових інноваційних трансформацій, державна політика підтримки агропродовольчого розвитку;

- економіки і політики аграрних перетворень (*науковий керівник — чл.-кор. НАН України О.М. Бородіна*): сучасна аграрна політика, зрушення в агропромисловому комплексі та напрямки удосконалення з урахуванням євроінтеграційних орієнтирів, людський капітал села як виробничий ресурс, його стан, динаміка, тенденції, основні засади сільського розвитку в контексті сталості та багатofункціональності села;

- моніторингові дослідження соціально-економічних трансформацій (*науковий керівник — канд. екон. наук О.О. Яременко, нині — канд. соц. наук О.М. Балакірєва*): взаємодія соціальних та економічних процесів в українському суспільстві, моніторинг сприйняття населенням змін економічних відносин, моніторингові соціологічні та соціально-економічні дослідження, соціальне прогнозування;

- економічна історія (*01.10.2005—31.12.2008 науковий керівник — д-р екон. наук Л.П. Горкіна; з 01.01.2009 — канд. екон. наук В.В. Небрат*): історія ринкових інститутів в Україні, дослідження та популяризація української наукової спадщини, перевидання класичних фундаментальних робіт вітчизняної економічної науки, еволюція теорії суспільних фінансів у контексті трансформації моделей державного управління;

- дослідження соціально-економічних проблем праці (*науковий керівник — канд. екон. наук В.В. Близнюк*): соціально-трудові відносини, проблеми ринку праці в умовах гуманізації та соціалізації економіки, основні аспекти розвитку соціально-трудового потенціалу, мотивація, стимулювання й оплата праці, взаємозв'язок та взаємодія системи освіти та ринку праці;

- управління економікою (*науковий керівник — чл.-кор. НАН України Т.І. Єфименко*): розвиток механізмів державно-приватного

партнерства, взаємодія громадянських та державних інститутів у сфері управління економікою, державне управління кризовими ситуаціями;

- промислова політика (*науковий керівник — д-р екон. наук Л.В. Дейнеко*): засади промислової політики, її регіональні складові та пріоритети, форми власності та проблеми промислової політики, потенціал промислового виробництва України та її регіонів; структурно-технологічні зрушення та прогнозування розвитку промисловості та промислового комплексу регіонів, конкурентоспроможність промислового виробництва на національному та глобальному рівнях;

- розвиток виробничої інфраструктури (*науковий керівник — канд. екон. наук Б.З. Піріашвілі*): виробнича інфраструктура у господарському комплексі та техногенна безпека, модернізація виробничої інфраструктури та її вплив на економічне зростання та конкурентоспроможність економіки, фінансово-економічні механізми підвищення ефективності та розвитку виробничої інфраструктури (за її видами);

- прогнозування розвитку паливно-енергетичного комплексу (*науковий керівник — канд. екон. наук Р.З. Подолець*): енергетична політика та стратегічне планування розвитку енергетики, регулювання та інституційні зміни ринків енергоресурсів, енергозабезпечення економіки та динаміка викидів шкідливих речовин, структурні пропорції енергетичного балансу.

Результати досліджень Інституту використовують Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Адміністрація Президента України, Національний банк України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі, Міністерство фінансів, Міністерство промислової політики, Міністерство енергетики та вугільної промисловості, Міністерство аграрної політики та продовольства, Міністерство екології, Міністерство соціальної політики, Міністерство освіти і науки, Державна служба статистики, Комісія з цінних паперів і фондового ринку України, опрацьовуючи нові та уточнюючи чинні законодавчі та нормативні акти, а також у процесі розробки соціально-економічних прогнозів розвитку і бюджету України.

Інститут від часів заснування є незмінним учасником розробки державних програм соціально-економічного розвитку на коротко- і середньострокові періоди, Стратегій розвитку економіки України і окремих її галузей. Серед них: Програма «Україна 2010» (1998),

щорічні послання Президента України Верховній Раді України, Стратегії та програми інноваційного розвитку України, енергетичного балансу України, програм розвитку енергетики України.

Починаючи з 2007 р. Інститут систематично надавав вищим органам влади України аналітичні доповіді та доповідні записки з питань розгортання світової фінансової кризи, ризиків її розвитку в Україні і пропозиції щодо можливих негативних наслідків кризи. У 2009—2010 рр. за участю Інституту було підготовлено кілька фундаментальних робіт, зокрема, національні доповіді: «Новий курс: реформи в Україні 2010—2015», «Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави». Аналітичні матеріали, підготовлені Інститутом, лягли в основу матеріалів Парламентських слухань у 2008 і 2009 рр. з питань інноваційного розвитку й інтелектуальної власності.

Важливе місце в діяльності Інституту належить підготовці наукових кадрів вищої кваліфікації у аспірантурі і докторантурі. В Інституті плідно функціонують спеціалізовані вчені ради з правом прийняття до розгляду та проведення захистів дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) наук: рада Д 26.239.01 за спеціальностями 08.00.01 — «економічна теорія та історія економічних вчень», 08.00.03 — «економіка та управління національним господарством»; рада Д 26.239.02 за спеціальностями 08.00.08 — «гроші, фінанси і кредит», 08.00.11 — «математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці».

Науковці Інституту широко залучені до підготовки майбутніх фахівців-економістів як викладачі вищих навчальних закладів. Групи студентів Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, Національної академії управління, Міжнародного інституту менеджменту проходять в Інституті наукову практику, ряд випускників цих закладів продовжують своє навчання в аспірантурі Інституту.

Інститут в рамках міжнародної наукової та науково-технічної співпраці проводить дослідження з установами Росії, Білорусії, Казахстану, Австрії, Нідерландів, Угорщини, Польщі, Греції, США, Швеції й інших країн, бере участь у спільних проектах з *USAID*, ЮНІСЕФ, МБФ «Міжнародний альянс», *ESPAD*, *EVS*, у Програмі системного аналізу енергетичних технологій *ETSAP*, у енергетичній програмі *REACCESS*.

Особливе місце в міжнародній співпраці Інституту протягом майже п'ятнадцяти років посідає участь у проєкті ООН — *LINK* (Прогнозування розвитку світової економіки), який очолює лауреат Нобелівської премії з економіки професор Л. Клейн. Інститут регулярно проводить конференції та круглі столи з актуальних питань економічної політики та перспектив розвитку економіки України, в яких беруть активну участь члени Уряду, депутати Верховної Ради України, представники Світового банку, Міжнародного валютного фонду, Національного банку та низки комерційних банків України, відомі вчені, провідні фахівці академічної та галузевої науки, викладачі вищих навчальних закладів України.

Інститут видає журнали «Економіка і прогнозування», «Економічна теорія» російською і українською мовами, «Український соціум», «Вісник Інституту економіки і прогнозування», збірки наукових праць; під егідою Вченої ради Інституту видається журнал «Економіст».

*В.М. ГЕЄЦЬ,
В.К. ХАУСТОВ*

ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ПРОМИСЛОВОСТІ НАН УКРАЇНИ

Історія Інституту економіки промисловості (ІЕП) НАН України (до 1992 р. ІЕП АН УРСР) розпочалась у 1959 р., коли було засновано Відділення економіки промисловості Донецького раднаргоспу. 1965 року це Відділення було передано до Академії наук УРСР як відділення Інституту економіки. Інститут економіки промисловості АН УРСР було засновано у 1969 р.

шляхом включення Донецького відділення економіко-промислових досліджень Інституту економіки АН УРСР до складу Донецького наукового центру АН УРСР (постанова Ради Міністрів УРСР від 03.07.1969 р. № 403, постанова Президії АН УРСР від 08.07.1969 р. № 238). Із 1994 р. Інститут має назву Інститут економіки промисловості НАН України.

Перетворенням Відділення на академічний інститут займався член-кореспондент НАН України О.М. Алімов, який очолював інститут у 1965—1973 рр.

У цей період колектив Відділення пережив не тільки кількісні, але й глибокі якісні зміни. У складі співробітників з'явилися члени-кореспонденти АН УРСР, доктори економічних та юридичних наук. Було організовано аспірантуру з економічних наук, почала функціонувати спеціалізована рада з присудження вченого ступеня кандидата економічних наук, значно укріпилася матеріально-технічна база установи.

На сьогодні в інституті працює близько 220 співробітників, з них 2 академіки НАН України, 12 докторів і 54 кандидати наук.

З 1965 по 1992 р. посаду першого заступника директора інституту обіймав член-кореспондент НАН України В.К. Мамутов. Також, у зв'язку з тим, що чл.-кор. АН УРСР О.М. Алімов у 1973 р. очолив Раду по вивченню продуктивних сил УРСР (м. Київ), В.К. Мамутов виконував обов'язки директора ІЕП АН УРСР.

У 1973 р. ІЕП АН УРСР очолив д-р екон. наук., професор М.Г. Чумаченко, який продовжив кропітку і напружену роботу — перетворення інституту у повнокровну і передову академічну установу.

У 1995 р. ІЕП НАН України очолив О.І. Амоша — член-кореспондент НАН України, доктор економічних наук, професор.

Відповідно до визначеної постановою Президії НАН України від 23.01.2008 р. № 1 спеціалізації за державними і відомчими замовленнями на проведення науково-дослідних робіт наукова діяльність інституту проводиться за такими науковими напрямками:

- державне регулювання виробничої сфери, регіональна, регуляторна та інноваційна політика, міжнародний трансферт знань;
- стратегія промислового розвитку в контексті сучасних світогосподарських трансформацій та його фінансово-економічне регулювання, моделювання та інформаційні технології управління;
- теоретичні та прикладні аспекти мікроекономіки, виробничий менеджмент і корпоративна культура, інституціональне забезпечення основних видів економічної діяльності;
- соціоекономіка, соціально-економічні проблеми виробництва та соціальна політика.

Для вирішення поставлених наукових завдань у 2009 р. було оптимізовано структуру інституту.

Сьогодні до відділення проблем макроекономіки і регіональної політики входять два відділи — проблем управління виробництвом ім. А.П. Савченка та економічних проблем науково-технічного прогресу в промисловості; до відділення проблем стратегії розвитку і фінансово-економічного регулювання промисловості — три відділи: фінансово-економічних проблем використання виробничого потенціалу, проблем моделювання економічних систем, економічних проблем розвитку промислового виробництва; до відділення проблем економіки підприємств і виробничих комплексів — два відділи: проблем економіки підприємств, проблем перспективного розвитку паливно-енергетичного комплексу.

До складу Сектору проблем економічного регулювання соціальних процесів на виробництві входить відділення соціально-

економічних проблем з відділом економічних проблем соціальної політики та лабораторією соціально-економічних проблем інноваційного розвитку. Окремо виділений відділ комп'ютеризації та інформатизації наукової діяльності.

Інститут за час свого існування перетворився на визнаний методологічний науково-організаційний центр з економіки промисловості та соціальної політики і вирішує проблеми державного регулювання та регіонального управління трансформаціями виробничої, економічної, трудової, соціальної, та рекреаційної сфер в умовах зростання відкритості національної економіки та формування громадянського суспільства.

В ІЕП НАН України проходять підготовку аспіранти й доктори за спеціальностями: 08.00.01 — «економічна теорія та історія економічної думки»; 08.00.03 — «економіка та управління національним господарством»; 08.00.04 — «економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)»; 08.00.08 — «гроші, фінанси і кредит»; 08.00.11 — «математичні методи, моделі і інформаційні технології в економіці»; 22.00.04 — «спеціальні та галузеві соціології».

Разом з Інститутом регіональних досліджень НАН України у рамках програми співробітництва Західного та Донецького регіонів Інститут виконує роботу з підготовки та видання фахових наукових журналів «Економіка промисловості» та «Регіональна економіка», а також інших друкованих видань.

Інститут плідно співпрацює з вищими навчальними закладами Донецького та інших регіонів України (Дніпропетровська, Запорізька, Кіровоградська, Луганська, Львівська, Полтавська, Тернопільська, Харківська області та ін.). Зокрема, в інституті функціонує дві філії кафедр Донбаської національної академії будівництва і архітектури та Донецького національного технічного університету У Луганському національному педагогічному університеті імені Тараса Шевченка функціонує філія Інституту. Творче співробітництво здійснюється за такими напрямками: проведення наукових досліджень (у науково-дослідній роботі Інституту беруть участь науковці вищих навчальних закладів); участь у навчальному процесі: викладання, проходження практики, керування дипломними проектами, дисертаціями; підвищення кваліфікації в інституті викладачів; захист дисертацій у Спеціалізованій вченій раді; створення навчальних посібників; допомога в публікації наукових праць викладачів.

Великий обсяг робіт Інститут виконує відповідно до договорів про творче науково-технічне співробітництво з Донецьким національним університетом, Національним гірничим університетом (м. Дніпропетровськ), Харківським національним економічним університетом (кафедра оподаткування), Полтавським університетом споживчої кооперації України, Академією митної служби України (м. Дніпропетровськ), Донецьким інститутом туристичного бізнесу, Приазовським державним технічним університетом (м. Маріуполь), Всеукраїнською громадською організацією «Український союз промисловців і підприємств», Кіровоградським національним технічним університетом, Тернопільським державним економічним університетом.

Упроваджуються заходи з науково-дослідної навчальної роботи, з обміну публікаціями, проведення конференцій із залученням студентів, підготовки навчальних посібників і методичних матеріалів, проходження практики і стажування разом із Навчально-науковим інститутом економіки промислового розвитку МОН України і НАН України, який створено відповідно до спільного наказу МОН України і НАН України від 07.11.2006 р. № 758/489.

Останні декілька років Інститут співпрацює у сфері науково-дослідної та освітньої діяльності із такими зарубіжними установами: Свіштовська господарська академія ім. Д.А. Ценова (м. Свіштов, Болгарія); Белгородський державний університет Міністерства освіти РФ (м. Белгород, Росія); Південний федеральний університет (м. Ростов, Росія); Білоруський державний економічний університет Міністерства освіти РБ (м. Мінськ, Білорусь).

До основних наукових результатів за останнє десятиріччя належать вагомі теоретичні та прикладні розробки.

Теоретичні розробки:

- методичні основи оцінки регіональних диспропорцій соціального розвитку в Україні;
- підходи до законодавчого врегулювання правових та економічних засад капітального будівництва, фінансового оздоровлення та розв'язання соціальних проблем у шахтобудівельному комплексі України;
- методичні основи оцінки регіональних диспропорцій соціального розвитку в Україні;
- методологія конструювання соціально-економічних систем;

- методологія оцінки розвитку підприємств важкого машинобудування;
- методи оцінки конкурентоспроможності продукції з урахуванням екологічної складової;
- методологія оцінки рівня розвиненості соціальної інфраструктури регіонів України;
- методологія використання розрахункових методів оцінки техніко-економічного стану виробничої інфраструктури областей України;
- теоретико-методичний апарат щодо визначення інноваційного розвитку ринку соціальних послуг.

Концепції, прогнози, моделі:

- концепція сучасних регіональних інноваційних систем, концептуальні підходи до інноваційного розвитку регіонів в умовах глобалізації світового ринку технологій;
- концептуальні основи регулювання розвитку регіонів в умовах зростання відкритості національної економіки на основі моніторингу процесів соціально-економічного розвитку регіонів;
- концептуальні, методичні та організаційні основи прискорення розвитку онлайн-електронного бізнесу у промисловому секторі;
- концепція реалізації державної політики у сфері капітального будівництва;
- концептуальний підхід до створення транскордонних високотехнологічних кластерів;
- наукова концепція прогнозування наслідків впливу бюджетно-податкової політики держави на економіку і бюджети областей України;
- концептуальні засади управління соціальними ризиками;
- концептуальні основи адаптивного планування на промислових підприємствах;
- концепція управління конкурентоспроможністю машинобудівних підприємств;
- концепція екологічного менеджменту;
- модель оптимальної схеми нарахування амортизації;
- модель ефективного використання людського капіталу регіонів України;
- прогноз основних видів економічної діяльності м. Донецьк з урахуванням розвитку інноваційної та інвестиційної діяльності у проєктованих нових межах міста.

Науково-методичні розробки:

- методичні положення щодо регламентації економічних взаємовідносин між державними і приватними підприємствами за різних варіантів спільної розробки вугільних родовищ;
- науково-методичні положення щодо організації моніторингу цін на вугільну продукцію;
- методичні положення щодо формування довгострокової програми інноваційного розвитку вугільної галузі;
- методика оцінки регіональних інноваційних систем регіонів України;
- науково-методичні і практичні рекомендації з удосконалення механізмів фінансування технічного розвитку промислового виробництва;
- методичні положення щодо створення системи стратегічного планування у вугільній галузі.

Розроблені інститутом проекти законів, програмних документів з вирішення загальних і конкретних проблем стабілізації та збалансованого розвитку базових галузей економіки, комплексної реструктуризації промисловості України, інвестиційно-інноваційного забезпечення реформ у промисловості, економічного механізму стратегії розвитку паливно-енергетичного комплексу, прогнозів і проблем розвитку регіонів, окремих міст і територіально-виробничих комплексів забезпечують реальну участь Національної академії наук України у проведенні особливо важливих для економіки України прогнозно-аналітичних досліджень, створенні механізмів вирішення сучасних економічних та соціальних проблем розвитку країни.

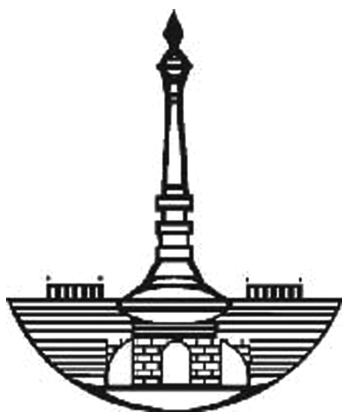
Тільки за останні 10 років інститутом і науково-дослідним центром інформаційних технологій, що працює у його складі, надіслано Президенту, Верховній Раді, Кабінету Міністрів, Національному банку України, міністерствам, державним комітетам, регіональним органам влади понад 1000 і впроваджено у національне господарство близько 500 розробок.

За цей період науковцям інституту присуджено дві державні премії України в галузі науки і техніки України (2003), премії НАН України ім. М.І. Туган-Барановського (2002), ім. М.В. Птухи (2007), премію НАН України для молодих вчених (2008), премію Президента України молодим ученим (2008), премію Верховної Ради України молодим талановитим вченим (2009).

За ці ж роки підготовлено і опубліковано 200 фундаментальних монографічних робіт, понад 50 збірників наукових праць, 11 збірників матеріалів наукових конференцій і семінарів, понад 50 інструктивно-методичних матеріалів. Інститут видає академічний журнал «Економіка промисловості», спільно з Академією педагогічних наук України — журнал «Вісник економічної науки України», а спільно з Луганським національним університетом імені Т.Г. Шевченка — журнал «Економічний вісник Донбасу».

*О.І. АМОША,
А.І. ЗЕМЛЯНКІН,
С.Є. ІВАНОВ*

ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НАН УКРАЇНИ

Інститут економіко-правових досліджень (ІЕПД) НАН України створено 22 січня 1992 р. на базі Відділення економіко-правових досліджень Інституту економіки промисловості НАН України з метою вирішення актуальних проблем правового забезпечення розвитку економіки на загальнодержавному і регіональному рівнях. Створення інституту обумовлене необхідністю розвитку теоретичних і прикладних досліджень на стику економіки і права, науковою і практичною важ-

ливістю таких досліджень для суверенної держави. Інститут проводить і координує фундаментальні економіко-правові дослідження, виконує науково-прикладні розробки, забезпечує підготовку за результатами досліджень проектів нормативно-правових актів, необхідних для реалізації цих результатів. В Інституті 93 співробітники, з них 61 науковець, зокрема 23 доктори і 24 кандидати наук. У складі Інституту функціонують відділи проблем модернізації господарського законодавства, економіко-правових проблем публічної власності, проблем просторового розвитку економіки, економіко-правових проблем попередження економічних правопорушень, економіко-правових проблем містознавства, а також Луганська філія. Допоміжні функції виконує відділ наукової інформації.

Науково-організаційна діяльність Інституту спрямована на розвиток фундаментальних і прикладних досліджень відповідно до завдань та головних напрямів наукової діяльності, визначених поста-

новою Кабінету Міністрів України від 19.07.1997 № 772, постановами Президії НАН України «Про створення Інституту економіко-правових досліджень НАН України» від 22.01.1992 № 16, «Про розвиток економіко-правових досліджень у НАН України» від 29.06.1994 № 174, «Про першочергові заходи щодо подолання кризового стану науки» від 23.04.1997 № 139, «Про наукові основи розподілу господарської компетенції і відповідальності між центром і регіонами» від 16.12.2002 № 301, «Про наукову і науково-організаційну діяльність Інституту економіко-правових досліджень НАН України» від 28.02.2007 № 59.

Найважливішим результатом діяльності Інституту є доказ доцільності та організація на практиці економіко-правових досліджень. Саме поняття «економіко-правові» увійшло у науковий оборот і в юридичній, і в економічній науці. Проведення комплексних економіко-правових досліджень було схвалено та підтримано Президією НАН України, результати їх викладено у численних наукових публікаціях, та впроваджено у законотворчій діяльності. Визнанням необхідності економіко-правового підходу в правотворчій сфері може слугувати постанова Верховної Ради України від 21.06.2005 р. «Про законодавче забезпечення економічної політики». Ця постанова оснований на матеріалах парламентських слухань щодо проблем правового забезпечення економічної політики, у підготовці яких активну участь брали співробітники ІЕПД НАН України. Діяльність Інституту сприяла становленню і розвитку нового господарського законодавства суверенної України, розвитку наукової школи господарського права. Наукові праці її представників вплинули на формування та розвиток економіко-правових досліджень, розвиток та використання системного підходу до удосконалення управління суспільним виробництвом, теорії правового регулювання господарської діяльності, концепції посилення зацікавленості суб'єктів господарювання в інтенсифікації виробництва як головної ланки удосконалення господарського механізму. Дослідження школи господарського права сприяли розвитку науки, вивченню та викладанню відповідних дисциплін, економіко-правовим дослідженням у сфері соціально-економічного розвитку міст, регіонів, країни.

У результаті обґрунтовано засади економіко-правового забезпечення оптимального поєднання державного регулювання економіки і ринкової саморегуляції, розробка та науковий супровід одного

з основоположних законодавчих актів — проекту Господарського кодексу України, ухваленого Верховною Радою України 16 січня 2003 р. (набув чинності з 1 січня 2004 р.). Фахівцями з порівняльного права Лондонського університету кодекс було перекладено англійською мовою і видано з передмовою, в якій він охарактеризований як правове досягнення, інноваційне явище у законодавстві пострадянських держав, там само відмічено наявність у Донецьку «школи господарського кодексу» (Див. *Butler W.E. Economic Code of Ukraine. — London, Wildy, Simmonds and Hill., 2004. — С. 291*). Торгівельно-промислова палата Російської Федерації та низка вчених РФ рекомендують взяти Господарський кодекс України за основу для проведення кодифікування російського господарського законодавства.

Напрацювання Інституту щодо необхідності оптимального сполучення в економічній політиці державного регулювання економіки і ринкової саморегуляції використані й під час підготовки кількох законів, спрямованих на державне регулювання у сфері господарської діяльності. Після прийняття Закону України «Про основи державної регуляторної політики у сфері господарювання», положення Господарського кодексу України повсюдно використовуються у законодавчій практиці для підготовки нових нормативно-правових актів та внесення змін і доповнень у чинні акти, у діяльності Конституційного суду України, Верховної Ради України, Вищого господарського суду та відповідних місцевих судів. Інститутом розроблено, обговорено, ухвалено й опубліковано «Концепцію модернізації господарського законодавства на базі Господарського кодексу України», яка може слугувати методологічною основою подальшої роботи щодо вдосконалення правового регулювання економіки.

У зв'язку з важким станом, що склався у другій половині 1990-х років у країні внаслідок ліквідації вугледобувних та інших підприємств, Інститутом було підготовлено ряд нормативно-правових актів загальнодержавного і регіонального рівнів, прийняття яких сприяло залученню інвестицій у депресивні регіони, зокрема в райони, де закривались шахти. За результатами дослідження особливостей розвитку виробничо-територіальних систем в умовах масової ліквідації вугледобувних підприємств виявлені наслідки ліквідації вугільних шахт та вплив ліквідації на розвиток територіальних утворень. Розроблено комплект нормативно-правових актів, необхідних

для реалізації спеціального режиму інвестування, методичних і аналітичних матеріалів для визначення ефективності цього режиму.

Економіко-правові дослідження сприяли розвитку таких комплексних міжгалузевих досліджень, як регіоназнавство, містознавство. Це, в свою чергу, сприяло активізації досліджень і розробок, спрямованих на вирішення проблем місцевого самоврядування, оптимізації розподілу повноважень за рівнями управління у вирішенні питань соціально-економічного розвитку країни та її регіонів, забезпечення ефективного використання місцевих ресурсів, у тому числі ресурсів туристичного та рекреаційного комплексів.

Інститут брав участь у розробці та реалізації ряду регіональних програм: «Донецька область — 2010»; «Луганська область — 2010»; «Комплексна програма енергозбереження в Луганській області на 1999—2010 рр.»; «Комплексна програма розвитку науково-технічного прогресу в Донецькій області до 2020 року»; підготовці «Плану маркетингу м. Бердянськ на 2008—2013 рр.»; Закону України «Про спеціальні економічні зони та спеціальний режим інвестиційної діяльності в Донецькій області». Розроблено комплекс теоретико-правових матеріалів щодо прийняття Уставу територіальної громади міста, організації ефективного управління комунальною власністю громади.

Починаючи з 2006 р. в Інституті виконуються теоретичні та прикладні дослідження щодо формування методології та розробки методичного забезпечення економічної діагностики розвитку регіонів. Комплекс цих науково-прикладних розробок отримав позитивну оцінку на рівні центральних та місцевих органів управління: вони використані Головним управлінням економіки Донецької облдержадміністрації у процесі розробки «Програми економічного та соціального розвитку Донецької області на 2011 р.» і «Стратегії розвитку Бердянського району до 2015 р.». Можливість використання розроблених методичних рекомендацій для підготовки програм та планів економічного і соціального розвитку підтвердили також Луганська та Запорізька облдержадміністрації.

Одним з актуальних напрямів наукових економіко-правових досліджень ІЕПД НАН України є модернізація господарсько-правового регулювання зовнішньоекономічних відносин. Обґрунтовано шляхи подолання колізій, неузгодженості та дублювання норм у законодавчих актах, які регулюють зовнішньоекономічну діяльність, розроблено пропозиції щодо доповнення Господарського кодексу

України нормами про інформаційне забезпечення зовнішньо-економічної діяльності, підготовлено проект Закону України «Про внесення змін у деякі законодавчі акти України щодо зовнішньоекономічної діяльності». Результати наукових досліджень Інституту щодо гармонізації законодавства про зовнішньоекономічну діяльність у контексті міжнародної інтеграції України отримали позитивну оцінку профільних комітетів Верховної Ради України, а також були використані ЗАТ «Перший Український Міжнародний банк» у практичній роботі з суб'єктами господарювання й окремими фізичними особами — клієнтами банку, що здійснюють зовнішньоекономічні операції та розрахунки по них, а також з державними органами, наділеними господарською компетенцією у сфері регулювання та контролю за банківською діяльністю.

На підставі аналізу стану законодавчого забезпечення економічної політики в наукових працях ІЕПД НАН України обґрунтував доцільність конституційного закріплення основ економічної системи України; враховуючи вітчизняний історичний досвід, сучасне законодавство країн ЄС й інших держав, запропонував конкретні юридичні форми такого закріплення.

Розроблену інститутом «Концепцію конституційного забезпечення економічної системи держави (як основи законодавчого забезпечення економічної політики)» опубліковано у спеціальному випуску «Конституційний процес в Україні» журналу «Стратегічні пріоритети», 2008. — № 2 (7) та передано на розгляд Конституційної асамблеї.

З розвитком тенденцій глобалізації, регіональної та міжнародної інтеграції суттєво актуалізувалась проблема правового забезпечення економічного суверенітету держави. За результатами дослідження, виконаного інститутом у рамках комплексного проекту в галузі соціогуманітарних наук «Національний суверенітет України в умовах глобалізації», розроблено «Концепцію правового забезпечення економічного суверенітету в умовах міжнародної інтеграції» та підготовлено наукову доповідь «Правове забезпечення економічного суверенітету в умовах міжнародної інтеграції». В матеріалах інституту всебічно обґрунтовано, що забезпечення економічного суверенітету — це забезпечення верховенства правової держави у внутрішніх економічних справах та економічної рівноправності держави на міжнародній арені, для чого необхідним є послідовне проведення політики самопідсилювання, починаючи з чіткого закріплення в Конституції України основ економічної си-

стеми та забезпечення елементарного публічного порядку в економіці. Вміщені у доповіді Інституту рекомендації щодо забезпечення довгострокового планування соціально-економічного розвитку, співробітництва з країнами ЄС та СНД, відповідальності можновладних чиновників за збитки, заподіяні економіці, знайшли відображення в роботі уряду.

Інститут також виконує наукову економіко-правову експертизу за замовленнями державних, регіональних, господарських структур, Конституційного суду України, Вищого господарського суду України, Генеральної прокуратури України, надає консультації у сфері правового забезпечення економіки, правового регулювання господарської діяльності, управління регіональними і міськими системами.

На базі ІЕПД НАН України створено Наукову раду з економіко-правових проблем розвитку міст України і Координаційне бюро по проблемам господарського права. Інститут є засновником наукового журналу «Економіка та право» (видається з серпня 2001 р.) та періодичного збірника «Вісник Інституту економіко-правових досліджень НАН України» (видається з серпня 2010 р.).

В Інституті функціонують дві Спеціалізованих вчених ради із захисту докторських (кандидатських) дисертацій з економічної та правової проблематики.

Ідеї та результати економіко-правових досліджень інституту, публікації та практичне впровадження наукових розробок, підготовка значної кількості висококваліфікованих фахівців сприяли підвищенню рівня наукових досліджень, зближенню юридичних досліджень і розробок з економічними, викладання у вищих навчальних закладах регіональної економіки і господарського права, виданню навчальної літератури з цих дисциплін, освіченості у цих сферах.

*В.К. МАМУТОВ,
Н.О. ОРЛОВА*

ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ РИНКУ ТА ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НАН УКРАЇНИ

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень (ІПРЕЕД) — провідний науковий підрозділ НАН України на півдні України, створений у 1991 році на базі Одеського відділення Інституту економіки АН УРСР.

Наприкінці 1960-х років внаслідок загострення соціально-економічних процесів та формування зв'язків поміж різними сферами економіки виникла об'єктивна необхідність проведення комплексних економічних досліджень з широкого кола теоретичних та прикладних проблем господарювання, які б враховували регіональні особливості народногосподарського комплексу України. Так, у травні 1970 року Постановою Президії АН УРСР на півдні України в Одесі було засновано академічну науково-дослідну установу економічного профілю — Одеське відділення Інституту економіки АН УРСР.

Директором Відділення з 1970 по 1980 роки був д-р екон. наук, професор, член-кореспондент АН України М.Т. Мелешкін. З 1980 р. Відділення, а згодом — Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України очолює д-р екон. наук, професор, академік НАН України Б.В. Буркинський.

Основні напрями діяльності Відділення — вирішення теоретичних і прикладних завдань комплексного освоєння природних ресурсів Світового океану, підвищення ефективності морського транспорту та морегосподарського комплексу, оптимізації економіки та екології приморських регіонів. Саме науковцями Інституту заснований та розвивається новий науковий напрям «Екологія». Означені напрями сформували підґрунтя для створення потужних наукових

шкіл з проблем регіональної економіки, економіки природокористування, розвитку підприємництва, економіки транспортної галузі, соціально-економічного та соціально-екологічного розвитку приморських територій, які нині плідно працюють в Інституті та широко відомі у вітчизняних та зарубіжних наукових колах.

У різні роки над вирішенням теоретичних та практичних завдань в Інституті працювали відомі науковці: А.І. Уйомов, Л.В. Барташов, А.А. Союзов, Г.С. Башкіров, Г.С. Литвинчук, О.М. Бронфман, О.Б. Горстко, С.І. Хрістенко, В.С. Панюков, Ф.Т. Землянський, І.М. Попова, В.Г. Кравченко, О.О. Зиков, І.Є. Спітковський, В.К. Булітко, Л.С. Загадська, Б.І. Валуєв, О.П. Зайцев, В.Є. Глушков, І.Г. Гречановська, О.Б. Альохін, О.В. Живицький, П.С. Мірошніков, Н.Г. Ковальова, Ф.Л. Познахирін, В.П. Коровкін, С.П. Воловік та інші.

Запорукою досягнень Інституту сьогодні та в майбутньому є його науковий потенціал. Значний внесок у становлення Інституту та розвиток його наукових напрямків зробили академік НАН України Б.В. Буркинський; академіки Академії економічної наук України С.К. Харічков, А.І. Бутенко; академіки Української екологічної академії В.М. Степанов, Р.О. Крижановський, О.М. Громова; доктори наук: О.М. Котлубай, М.І. Котлубай, М.Т. Примачов, В.М. Осипов, Т.П. Галушкіна, О.В. Садченко, В.О. Дергачов, Н.М. Андреева; кандидати наук: О.В. Моліна, В.М. Лисюк, Л.Є. Купінець, Н.І. Хумарова, О.О. Барабаш, Н.Л. Шлафман, В.Г. Кухарчик, О.І. Лайко, М.Л. Тараканов та багато інших.

Заслуги вчених Інституту у різні часи були відзначені державними нагородами. У 2006 році академіку НАН України Б.В. Буркинському, В.М. Степанову та С.К. Харічкову за цикл наукових праць «Екологізація регіонального розвитку» присуджено премію Президії НАН України ім. М.І. Туган-Барановського. У 2003 році академік НАН України Б.В. Буркинський став лауреатом Державної премії України у галузі науки і техніки за цикл робіт з регіональної економіки (у співавторстві). У 1983 році за створення імітаційної моделі екосистеми Азовського моря були відзначені Державною премією СРСР у галузі науки і техніки д-р фіз.-мат. наук, професор О.Б. Горстко, д-р геол. наук, професор О.М. Бронфман та С.П. Воловік.

Забезпечуючи інноваційний пошук і вирішуючи завдання комплексного розвитку економічних досліджень, колектив Інституту проблем ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України завжди націлений на розв'язання найважливіших проблем

економіки нашої держави. Сьогодні стратегічні орієнтири наукових досліджень і розробок Інституту спрямовані на формування науково-прикладного фундаменту стратегії й тактики сталого соціально-економічного розвитку України, нових системних рішень тактичного та програмного характеру щодо посилення конкурентоспроможності економіки України. Наукові напрацювання Інституту значною мірою застосовані у вирішенні проблем розвитку Українського Причорномор'я та Придунав'я.

Пріоритетного значення впродовж останнього часу набули напрями досліджень науковців Інституту, затверджені Постановою Президії НАН України від 28.02.2011 № 60:

- інституційні чинники розвитку ринкового середовища;
- розвиток транспортно-транзитного потенціалу України та механізми його реалізації;
- інституційні механізми екологізації економіки;
- подолання територіальних диспропорцій та модернізація управління соціально-економічним розвитком південних регіонів України.

У центрі уваги фахівців Інституту — системний аналіз і опрацювання глибинних явищ, що відбуваються на всіх рівнях ієрархічної структури господарювання, розробка надійної теорії структурних зрушень економіки на регіональному рівні, що гарантує соціально-економічний прогрес та екологічну безпеку, розробка відповідних механізмів регулювання ринкової системи господарювання.

Акцент у дослідженнях зроблений на ефективне формування і використання ринкових відносин у розвитку морегосподарського комплексу України, розв'язання гострих проблем природокористування та рекреації, розвитку відкритої економіки, наукового забезпечення мікроекономічних процесів.

Багаторічний досвід економічних досліджень дозволяє колективу Інституту здійснювати фундаментальні роботи у макроекономічній сфері і в області регіональної та мікроекономіки. Завдяки цьому отримуються практичні результати, що реалізуються в різних сферах економічної діяльності, а також на регіональному рівні.

Регіональний аспект дослідження багатьох складних соціально-економічних проблем став поштовхом до ініціативної розробки спеціалістами Інституту стратегічних напрямів соціально-економічного розвитку Українського Придунав'я. Результати відображені в Державній Програмі комплексного розвитку Українського

Придунав'я на 2004—2011 роки, відповідальним виконавцем та координатором робіт якої є Інститут.

Теоретичні та методологічні результати досліджень в цьому науковому напрямі є основою ініційованої Інститутом Концепції національної морської політики України, проект якої використаний під час підготовки рішення РНБО України від 16 травня 2008 року. Для виконання рішення РНБО Інститутом розроблена «Морська доктрина України» та надані пропозиції «Про міжнародний реєстр суден України». У 2007—2009 рр. Інститут розробив «Національні правила перевезення зовнішньоторгівельних та транзитних вантажів в змішаному наземно-водному сполученні» і «Концепцію організації електронної торгівлі послугами по перевезенню вантажів в змішаному наземно-водному сполученні». Запропоновано також проект Національних правил формування тарифів на водні перевезення і послуги (продукцію) портової діяльності, доступу до транспортних терміналів постійним пристроям та інфраструктурі морських і внутрішніх водних шляхів.

Дослідження фахівців Інституту стали основою затвердженої Кабінетом Міністрів (КМ) України Цільової державної програми створення мережі оптових ринків сільськогосподарської продукції.

Головні науково-прикладні результати економіко-екологічної проблематики знаходять своє втілення на найвищому державному рівні, зокрема: проект Концепції переходу України до сталого розвитку (2006), проект «Національної Концепції впровадження та розвитку більш чистих виробництв і екологічних технологій на період до 2020 року» (2009), участь фахівців Інституту в розробці проекту Стратегії національної екологічної політики України до 2020 року (2009), Проекту Національної Програми досліджень і використання ресурсів Азово-Чорноморського басейну та інших районів Світового океану на 2009—2034 роки, «Пропозиції щодо трансформаційних перетворень системи організації контрольно-інспекційних функцій у новій моделі управління природокористуванням» (2010) та інші. Вищі органи законодавчої влади використовують їх як основу для прийняття відповідних законодавчих та нормативно-правових актів держави.

Інститут плідно співпрацює з Російським Фондом фундаментальних досліджень, зокрема Південним науковим центром РАН. У 2008—2009 рр. фахівцями Інституту розроблено проект «Концепції інтегрованого управління використанням ресурсів і забезпечення

екологічної безпеки в басейні Азовського моря в економічних інтересах України і Російської Федерації», запропоновано шляхи формування узгодженого курсу українсько-російської співпраці у сфері використання і охорони природних ресурсів у басейні Азовського моря, методологічні та методичні основи реалізації інструментів і механізмів інтегрованого управління природокористуванням в басейні Азовського моря.

Інститут підготував проект програми розвитку морегосподарського комплексу Одеської області до 2015 року, напрацювання Інституту були використані у ході підготовки Стратегії економічного та соціального розвитку Одеської області до 2015 року, Програми розвитку зовнішньоекономічної діяльності Одеської області до 2015 року, щорічних програм соціально-економічного розвитку м. Одеса, під час укладання плану розвитку Одеського морського порту до 2017 року.

Співробітники Інституту брали участь у розробці Стратегії розвитку АР Крим до 2020 року.

У напруженій та цілеспрямованій роботі з підготовки експертно-аналітичних, оціночних, прогнозних та програмних матеріалів, проектів законодавчих та нормативних актів, методичних розробок Інститут координує свою діяльність та підтримує тісні наукові зв'язки з науково-дослідними установами НАН України, від-повідними науковими центрами, Адміністрацією Президента України, Радою національної безпеки і оборони України, багатьма міністерствами та відомствами України, вищими навчальними за-кладами Міністерства освіти і науки України, неурядовими та громадськими організаціями України, науковими школами ближнього і далекого зарубіжжя, зокрема, у економічній, екологічній, транспортній та виробничій сферах.

Директор Інституту академік НАН України Б.В. Буркинський очолює комісію при Президії НАН України з проблем Дунайського біосферного заповідника та перспектив будівництва судноплавного шляху р. Дунай—Чорне море (розпорядження Президії НАН України від 30.10.2008 № 627), Міжвідомчу комісію з питань доцільності та наслідків ліквідації дамби на о. Сасик (розпорядження КМ України від 07.10.2009 № 1262-р.) та входить до складу Міжвідомчої координаційної ради з питань реалізації в Україні Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті (постанова КМ України від 13.04.2011 № 408).

Фахівці Інституту входять до складу робочої групи, створеної відповідно до розпорядження КМ України при Міністерстві регіонального розвитку та будівництва України (від 10.09.2008 № 573), робочої групи при РНБО України (Указ Президента України від 20.05.2008 № 463) щодо забезпечення розвитку України як морської держави.

На базі Інституту функціонують господарсько-розрахунковий центр, видавничо-копіювальний центр і п'ять навчально-наукових комплексів, організованих спільно з вищими навчальними закладами:

- «Економічна освіта і наука» — спільно з Одеським державним економічним університетом (ОДЕУ, утворений 2004 року);
- «Прогресивні технології та інструменти економічної науки та освіти» — спільно з Національним університетом кораблебудування ім. адмірала Макарова (2007);
- «Економічна освіта і наука» — спільно з Одеською національною академією харчових технологій (ОНАХТ, 2007);
- «Екологічна економіка: освіта і наука» — спільно Одеським національним екологічним університетом (ОНЕУ, 2008);
- «Інноватика в сучасній економічній освіті та науці» — спільно з Одеським національним політехнічним університетом (ОНПУ, 2007).

Діє сім філій кафедр з підготовки магістрів:

- «Економіка промисловості» — спільно з ОНАХТ (2007);
- «Міжнародних економічних відносин» — спільно з ОДЕУ (2007);
- «Економіки природокористування» (2008) та «Менеджменту природоохоронної діяльності» — спільно з ОДЕкУ (2008 р.);
- «Обліку, аналізу і аудиту» (2007 р.) — ОНПУ;
- «Економіки підприємства і підприємництва» — спільно з Одеським національним медичним університетом (2007);
- «Менеджменту і економіки морського транспорту» — спільно з Одеською національною морською академією (2007).

В 2009 році спільно з Одеським національним політехнічним університетом на базі навчально-наукового комплексу було створено спеціальний структурний підрозділ «Віртуальний бізнес-інкубатор «Інноватика».

Сьогодні в Інституті працюють: один академік НАН України, 19 докторів, 24 кандидати наук; функціонує аспірантура, докторантура, а також Спеціалізована вчена рада з присудження вчених ступенів кандидата і доктора економічних наук.

Інститут складається з шести наукових відділів, кожен з яких опрацьовує певний напрям фундаментальних та прикладних досліджень економічної науки: відділ ринкових механізмів та структур (академік НАН України, професор Б.В. Буркинський); відділ розвитку підприємництва (д-р екон. наук, професор А.І. Бутенко); відділ економіко-екологічних проблем приморських регіонів (д-р екон. наук, професор В.М. Степанов); відділ економічного регулювання і природокористування (д-р екон. наук А.І. Мартієнко); відділ соціально-економічного розвитку приморських регіонів (д-р екон. наук, професор В.М. Осипов); відділ ринку транспортних послуг (д-р екон. наук, професор О.М. Котлубай).

Найзначнішими серед фундаментальних монографій Інституту є «Экономические проблемы Мирового океана» (Мелешкин М.Т., Москва, 1981), «Морехозяйственный комплекс» (под ред. Буркинського Б.В., 1991), «Трансформація моделей розвитку підприємства» (Буркинський Б.В., 2001), «Амортизація як джерело інвестування у морський транспорт» (2001), «Экономические инструменты экологического менеджмента (теория и практика)» (Галушкіна Т.П., 2000), «Геоэкономика Украины» (Дергачев В.А., 2002), «Политика мобилизации интегрального ресурса региона» (за ред. Б.В. Буркинського, 2003), «Економічні механізми розвитку торгівельного мореплавання в Україні» (Котлубай О.М., 2004), «Экономико-экологические основы регионального природопользования и развития» (2005), «Экологически ориентированные инвестиции: выбор решений и управление» (Андреева Н.Н., 2006), «Інноваційна стратегія у соціально-економічному розвитку регіону» (2007), «Проблемы производства экологически чистой продукции в АПК: национальный и международный аспект» (2007), «Економічне оновлення регіону: аналіз ситуацій та рішення» (за ред. Б.В. Буркинського, С.К. Харічкова, 2008), «Стратегія розвитку промислового комплексу регіону (орієнтири, ресурси, обмеження)» (за ред. Б.В. Буркинського, 2008), «Методологічні аспекти розробки і оцінки стратегій розвитку промислового комплексу регіону» (2008), «Формирование конкурентоспособности в контексте регионального развития» (под ред. Буркинського Б.В., Лысюка В.М., 2008), «Механізми регулювання розвитку підприємницького сектору» (Шлафман Н.Л., 2010), «Методологічні аспекти формування інноваційної системи регіону» (Лазарева Є.В., 2010), «Складові та тенденції формування екологоорієнтованого управління в Україні» (Хумарова Н.І., 2010),

«Розвиток підприємництва в промисловості України» (за ред. ак. Б.В. Буркинського, 2010), «Интегрированное управление ресурсами и безопасностью в бассейне Азовского моря» (под ред. Б.В. Буркинського, 2010), «Соціально-економічний розвиток регіонів Українського Причорномор'я: теорія, методологія, практика» (за ред. Б.В. Буркинського, 2010), «Антикризисное управление морским природопользованием (теоретико-методологические и прикладные аспекты исследований)» (2010), «Зелена» економіка крізь призму трансформаційних зрушень в Україні» (2011).

*Б.В. БУРКИНСЬКИЙ,
Н.І. ХУМАРОВА*

ІНСТИТУТ РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НАН УКРАЇНИ

Свою історію Інститут регіональних досліджень Національної академії наук України веде з 1964 року, коли у м. Львів було створено Львівське відділення Інституту економіки АН України. Очолювали відділення член-

кореспондент АН України М.Т. Мелешкін, д-р екон. наук О.П. Зайцев, д-р екон. наук, проф., академік НАН України М.І. Долішній.

Зі здобуттям незалежності перед Україною гостро постали питання формування державної регіональної політики, здійснення досліджень теоретичних і прикладних проблем соціально-економічного розвитку окремих регіонів України. Враховуючи актуальність проблематики, наукові розробки та наявний науковий потенціал установи, Президія Національної академії наук України постановою від 19 жовтня 1994 р. № 233 утворила на базі Львівського відділення Інституту економіки АН України Інститут регіональних досліджень Національної академії наук України. Новій установі доручено комплексне дослідження проблем управління соціально-економічним розвитком регіонів України. Директором Інституту з часу його створення до 2006 р. був відомий учений та організатор науки академік НАН України М.І. Долішній. З 2006 р. Інститут очолює д-р екон. наук, професор В.С. Кравців.

Діяльність Інституту передусім спрямовано на вирішення фундаментальних та практичних проблем соціально-економічного розвитку регіонів України та розробку теоретико-методологічних основ регіональної політики в державі. В Інституті створені відомі в країні та за її межами наукові школи з проблем регіоналістики, розвитку підприємництва та промислового виробництва регіонів,

транскордонного співробітництва та еколого-економічного розвитку територіальних суспільних систем. Інститут став однією із провідних вітчизняних академічних установ економічного профілю, відомим центром регіоналістики в Україні.

Вчені Інституту є авторами фундаментальних наукових праць з питань регіональної політики, територіального управління, еколого-економічного регулювання розвитку регіонів, раціонального використання виробничого, трудового, природно-ресурсного та інтелектуального потенціалу регіонів, формування ринкової інфраструктури і розвитку підприємництва, транскордонного співробітництва, а також прикладних розробок у сфері організаційного, інституційного та програмного забезпечення розвитку Західного регіону України. Про високий авторитет львівської школи регіоналістики, її внесок у вирішення проблем соціально-економічного розвитку регіонів свідчить присудження двом вченим Інституту Державної премії України в галузі науки і техніки за 2003 р. за цикл робіт з проблем регіональної соціально-економічної політики, виконаних групою науковців.

Серед найбільш вагомих результатів роботи Інституту: концепція формування сучасної регіональної політики України в умовах ринкових перетворень із визначеними методологічними засадами механізму її реалізації. Обґрунтовано теоретичні засади трудового потенціалу, вивчено регіональні особливості формування ринку праці, запропоновано концепцію нової моделі його регулювання в Україні. Опрацьовані теоретичні підходи до управління розвитком регіональних суспільних систем, визначено напрями розвитку регіональних інститутів управління в умовах залучення України до загальноєвропейського економічного простору. Розроблено концепцію інтелектуально-інноваційного розвитку регіону, обґрунтовано напрями розвитку інноваційної якості людських ресурсів, досліджено вплив потенціалу вищої освіти на людський капітал регіону. Напрацьовано методологічні засади формування та реалізації регіональної соціальної політики, досліджено проблеми розвитку соціально-трудова систем в умовах глобалізаційних викликів, обґрунтовано методичні підходи до оцінювання міграційних ризиків та ефективності міграційних процесів в Україні. Обґрунтовано теоретико-методичні підходи до дослідження проблем адміністративно-територіального устрою України, розробки напрямів його удосконалення. Опрацьовано Концепцію вдосконалення

територіально-галузевої структури господарського комплексу Карпатського регіону, сформовано Стратегію соціально-економічного розвитку Закарпатської області до 2015 року. Визначено теоретичні засади формування регіональної екологічної політики, напрями вдосконалення механізмів її реалізації, обґрунтовано концептуальні засади модернізації ринкових механізмів регулювання у сфері природокористування в Україні і методологічні підходи до формування регіональних програм освоєння рекреаційного потенціалу. Обґрунтовано теоретичні підходи до формування гірської політики в Україні, розроблено концепцію збереження, відтворення та ефективного освоєння природно-ресурсного потенціалу Карпатського регіону. Обґрунтовано науково-методичні засади формування промислової політики та соціально-економічного розвитку регіону в умовах перехідної економіки, розроблено економіко-математичні моделі аналізу і оптимізації розвитку промислового виробництва, територіально-виробничих систем та методи оцінки їх конкурентоспроможності. Сформовано теоретико-методологічні засади побудови стратегії управління інноваційним розвитком регіону, дослідження регіональних активів та методичні підходи до оцінки рівня їх капіталізації. Опрацьовано методологію комплексної оцінки соціально-економічного розвитку регіонів України, сформовано методику оцінки ефективності використання об'єктів інфраструктури регіону, обґрунтовано методологію моніторингу діяльності промислових і аграрно-промислових територіальних систем на регіональному рівні, розроблено методичний інструментарій та здійснено комплексну оцінку інвестиційної привабливості семи областей Західного регіону України, сформульовано науково-методичні засади розвитку нових форм транскордонного співробітництва, визначено особливості та моделі транскордонних кластерів, розроблено концепцію регіональної стратегії їх формування та підтримки. На основі врахування тенденцій змін функціональної та просторової структури розроблено концептуальні підходи до формування просторової організації національної економіки і проект концепції удосконалення державної просторової політики регіонів із врахуванням новітніх ознак територіально-структурних процесів. Досліджено процеси внутрідержавної міжрегіональної інтеграції в умовах формування інтегрованого економічного простору держави, визначено цілі, потенціал та особливості реалізації концепції міжрегіональної економічної інтеграції.

Вивчено проблеми науково-організаційного забезпечення просторового планування та містобудівної діяльності в Карпатському регіоні, розроблено проект Концепції просторового розвитку гірських районів Львівщини.

Наукові здобутки Інституту одержали широке практичне впровадження. Налагоджена співпраця з центральними та регіональними органами влади в розробці законодавчих і нормативних актів, концепцій та програм. Багато положень фундаментальних досліджень науковців Інституту лягли в основу Концепції державної регіональної політики України та Законів України, зокрема: «Про створення спеціальної економічної зони «Яворів», «Про створення спеціальної економічної зони «Курортполіс Трускавець», «Про транскордонне співробітництво», «Про стимулювання розвитку регіонів», «Про сприяння повноцінній продуктивній зайнятості населення», «Про внесення змін та доповнень до Закону України «Про туризм».

У 2009 р. вченими Інституту на замовлення Міністерства регіонального розвитку та будівництва України було розроблено проект Закону України «Про розвиток гірських територій в Україні».

Розробки Інституту широко впроваджуються і на регіональному рівні, наприклад, під час розробки стратегії соціально-економічного розвитку Львівської, Тернопільської, Закарпатської та Волинської областей, а також низки регіональних програм. Зростає попит на розробки Інституту і серед установ та організацій. Всього за період діяльності Інституту впроваджено приблизно 400 наукових розробок.

Широко відомі та користуються популярністю серед науковців, фахівців та управлінців різноманітні наукові видання Інституту — монографії, підручники та навчальні посібники, брошури та прінти, періодичні видання — науково-практичний журнал «Регіональна економіка» та збірник наукових праць «Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України».

Сьогодні Інститут регіональних досліджень є провідною науковою установою в системі НАН України з проблем регіональної політики та транскордонного співробітництва. Інститут виконує функції методологічного, науково-організаційного і координаційного центру.

Відповідно до Постанови Президії НАН України від 22.02.2006 № 45 «Про наукову та науково-організаційну діяльність Інституту

регіональних досліджень НАН України» Інститут виконує фундаментальні і прикладні дослідження проблем формування регіональної політики; систем управління та еколого-економічного регулювання розвитку регіонів; процесів раціонального використання виробничого, трудового, природно-ресурсного та інтелектуального потенціалу регіонів; ринкової інфраструктури та підприємництва; зовнішньоекономічної діяльності та транскордонного співробітництва; розвитку фінансових взаємовідносин у регіоні; методологічних та прикладних проблем моніторингу регіональних процесів; проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів; просторової організації соціально-економічних систем.

На сьогодні науковий потенціал Інституту складає 65 наукових працівників, в тому числі 12 докторів та 40 кандидатів наук. Вони працюють у восьми відділах: регіональної економічної політики (д-р екон. наук С.Л. Шульц); регіональної екологічної політики (д-р екон. наук, проф. В.С. Кравців); соціально-гуманітарного розвитку регіону (д-р екон. наук, проф. У.Я. Садова); прогнозування та розвитку сільських територій (д-р екон. наук В.В. Борщевський); проблем ринкової інфраструктури та транскордонного співробітництва (канд. екон. наук Є.С. Матвеев); проблем розвитку фінансово-кредитних відносин в регіоні (д-р екон. наук І.З. Сторонянська); виробничої сфери регіону та інвестицій (д-р екон. наук, проф. М.О. Іщук); територіальних суспільних систем і просторового розвитку (д-р екон. наук М.І. Мельник).

Інститут широко відомий в Україні так і за кордоном як центр підготовки наукових кадрів. При Інституті функціонує аспірантура і докторантура та діє дві Спеціалізовані вчені ради з захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора та кандидата наук з економічних наук. Загалом тут підготовлено майже 390 кандидатів економічних наук та 70 докторів економічних наук, серед яких науковці з Польщі, Угорщини, Словаччини.

У сфері міжнародного наукового співробітництва успішно розвивається співпраця із науково-дослідними установами сусідніх країн Центральної та Східної Європи (Польщі, Угорщини, Словаччини, Білорусі, Росії), а також із науковими закладами інших країн (КНР, Німеччини, Австрії тощо).

Розвиваються нові форми кооперації академічної науки та вищої школи: за ініціативою Інституту створено перший в Україні науково-навчальний комплекс економічного профілю «Економ-

освіта», в який, окрім Інституту, входять ще сім вищих навчальних закладів Західного регіону України та Польщі. Також при Інституті діють вісім спільних із вищими навчальними закладами філій кафедр.

Сьогодні перед Інститутом поставлено актуальні завдання розширення та поглиблення комплексних досліджень регіональних процесів, залучення альтернативних джерел фінансування дослідницьких проектів, налагодження тіснішої взаємодії з регіональними та центральними органами влади, створення конструктивних механізмів міжнародного наукового співробітництва.

*В.С. КРАВЦІВ,
В.В. ДЕМЧЕНКО,
В.І. ЖОВТАНЕЦЬКИЙ*

ІНСТИТУТ ДЕМОГРАФІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ІМЕНІ М.В. ПТУХИ НАН УКРАЇНИ

Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України — широко відома в Україні і далеко за її межами наукова установа. Інститут має багаті й славні традиції, є спадкоємцем першої в світі академічної наукової інституції демографічного профілю — Демографічного інституту, який був заснований з ініціативи М. Птухи та за підтримки М. Туган-Барановського 7 грудня 1918 р.

у числі перших п'яти інститутів Української академії наук. 25 січня 1919 р. спільне зібрання Української Академії Наук обрало директором Інституту проф. М. Птуху (академік УАН з 5 квітня 1920 р.). Він обімав цю посаду протягом усього періоду існування Демографічного Інституту.

13 лютого 1934 року за постановою Президії Всеукраїнської Академії наук (ВУАН) Демографічний інститут було перейменовано на Інститут демографії та санітарної статистики. За постановою Президії ВУАН від 9 травня 1934 р. до його складу передано кафедру санітарії і гігієни ВУАН, а її керівник — академік О. Корчак-Чепурківський (батько знаного вітчизняного демографа Ю. Корчака-Чепурківського) — очолив відділ санітарної статистики.

Створення Інституту стало подією у світовій демографічній науці: вперше з'явився окремий науковий осередок кооперації зусиль демографів. До цього фахові демографи в Україні, як і в усьому світі, працювали у складі університетів, кафедр соціології, політ-економії, статистики, а також в органах державної статистики.

Директор Інституту М. Птуха доклав усіх зусиль до того, щоб невідкладно розпочати роботу. Ось як він уявляв собі завдання Інституту (мова оригіналу):

«Демографічний Інститут при Соціальному Відділі являє собою першу спробу поставити виучування людности на належну височінь. Його завдання — це, з одного боку, сприяти розвиткові статистичного методу, а з другого — вживати всіх заходів задля якнайповнішого вивчення всіх народів, що залюднюють Україну. Для вирішення цих завдань Демографічному Інституту потрібні величезні статистичні матеріали, що їх він і повинен піддавати остаточному науковому обробленню.

Людність і окремі групи, з яких вона складається, виучувати треба з точок погляду: 1) фізично-психічних особливостей людини (антропологія, статистика); 2) смертності; 3) шлюбності та сімейності; 4) народимості; 5) спадковості; 6) міграції; 7) слабовитості; 8) інвалідності; 9) професій і занять; 10) злочинності».

Інститут розпочав свою діяльність 1 березня 1919 р., коли стали до роботи його перші працівники — директор і троє штатних наукових співробітників. При Інституті на той час працювали ще троє позаштатних наукових співробітників, які не отримували заробітної платні.

Основою для подальшого добору наукових кадрів став Київський інститут народного господарства, де М. Птуха очолював кафедру статистики та демографії: основні наукові співробітники Інституту демографії вийшли зі стін цього вищого навчального закладу (Ю.О. Корчак-Чепурківський, П.І. Пустоход, В.Ф. Резніков, М.Н. Трацевський). Найбільша за період існування Інституту чисельність штатних співробітників становила 30 осіб (у другій половині 1930-х років). На постійній та тимчасовій основі було залучено також і позаштатних працівників, переважна більшість яких працювала у Центральному статистичному управлінні УРСР (А. Хоменко, І. Коваленко, І. Вікул, М. Ходос та ін.). Академік М. Птуха, оцінюючи співробітництво Інституту демографії з ЦСУ УРСР у 1920-ті роки, зазначав, що ця співпраця відкрила нову епоху у роботі Інституту. Це був єдиний колектив, де не існувало поділу на статистиків-практиків і вчених-демографів. Це була золота доба у діяльності Демографічного інституту та Статистичного відомства України. Протягом 1919—1923 рр. Інститут виконав велику роботу зі збору, контролю і систематизації статистичних даних щодо природного

руху населення в дев'яти українських губерніях у 1867—1914 рр. і матеріалів санітарної статистики за 1876—1914 рр.

Доволі швидко Україна стала одним із лідерів демографічної науки в СРСР та світі. У 1920-ті роки формується комплексний підхід до вивчення демографічних явищ, які розглядаються вже не ізольовано одне від одного, а у тісному взаємозв'язку. Окрім макропроцесів (народжуваності, смертності, шлюбності, розлучуваності) досліджували демографічні явища та процеси на мікрорівні (сім'я, домогосподарство). У методологічному плані таке вивчення полегшувалося введенням поняття «демографічна біографія пересічної людини», яке було теоретично обґрунтовано М. Птухою ще у 1916 р., і на основі якого він розробив загальну схему вивчення демографічних явищ. Створення на основі цієї загальної схеми апарату вимірювання демографічних параметрів було започатковано зокрема у його роботі, присвяченій методам побудови індексів шлюбної гомо- та гетерогамії. Ще й нині цю універсальну методику широко застосовують у демографічних дослідженнях.

До кінця першої третини ХХ ст. Демографічним інститутом розроблено концепції, що узагальнювали закономірності попереднього демографічного розвитку і дали змогу створити загальну теорію відтворення населення. Чільне місце серед відповідних наукових досліджень посідають праці Ю. Корчака-Чепурківського, позначені глибоким розумінням характеру зв'язку демографічних і соціально-економічних процесів. Він розглядав відтворення населення як момент відтворення виробничих відносин. Проблему відтворення класів та соціальних страт Ю. Корчак-Чепурківський поставив саме у такій площині. Його історичною заслугою є й те, що він дав неперевершений у вітчизняній літературі зразок аналізу відтворення різних соціальних груп українського суспільства, максимально використовуючи при цьому дані перепису 1926 р. та матеріали поточної статистики природного руху населення. Долучився до розробки питань демографічної теорії і С. Томілін, який розробив власну концепцію циклічності глобального демографічного розвитку. С. Томілін сформулював свої погляди на циклічність демографічного розвитку практично одночасно з основоположником теорії демографічної революції А. Ландрі (1934 р.) і незалежно від нього.

Методологічною основою широкого трактування поняття «демографія», прихильником якого був М. Птуха та його учні, є визнання органічної єдності економічної та демографічної сторін

відтворення населення. Це повною мірою проявилось під час дослідження ними проблем відтворення населення України. Початково у роботі Демографічного інституту пріоритетним напрямом досліджень було вивчення смертності населення. Інститут здійснив велику роботу з побудови повних таблиць смертності для населення дев'яти українських губерній за 1896—1897 рр. М. Птуха розробив також методику побудови коротких таблиць смертності, яка широко застосовувалась в Демографічному інституті для вивчення смертності та у статистичній практиці. За цією методикою в Інституті було укладено декілька серій таблиць смертності на основі підсумків переписів 1897 і 1926 рр. і даних поточної статистики. Праці М. Птухи дозволили вперше у вітчизняній демографії виявити особливості смертності населення у міських поселеннях і сільській місцевості та простежити етнічну диференціацію смертності у Європейській Росії наприкінці XIX ст., наукове вивчення М. Птухою етнічного аспекту смертності можна вважати початком формування етнічної демографії в Україні.

На особливу увагу заслуговують праці Ю. Корчака-Чепурківського щодо смертності населення. Побудовані ним повні таблиці дожиття людності УРСР за 1925—1926 рр. з викладом використаного ним методологічного і методичного апарату у спеціальній монографії й донині залишаються демографічною класикою. Вперше у вітчизняній демографії він детально дослідив материнську смертність в Україні, тогочасну структуру причин смерті міського і сільського населення, вивчав вплив смертності від туберкульозу на тривалість життя. Оригінальністю підходів і цінністю отриманих висновків вирізняється також дослідження тренду смертності української людності за період 1896—1925 рр., проведене А. Хоменком. У працях вчених Інституту цього періоду розглянуто й актуальні питання щодо народжуваності (Ю. Корчак-Чепурківський, М. Трацевський, М. Птуха). Так, Ю. Корчак-Чепурківський розробив оригінальну методику побудови таблиць плідності і виконав відповідні обчислення на українських матеріалах.

Особливу увагу вчені Інституту приділяли також вивченню шлюбно-сімейних відносин. Започаткувала серію робіт у цій царині відома праця М. Птухи про індекси шлюбності. Вагомим внеском у скарбницю демографічної науки стали праці А. Хоменка, Ю. Корчака-Чепурківського, П. Пустохода і М. Трацевського, В. Дмитровського, присвячені демографії української сім'ї, побудові таблиць

шлюбності, розлучуваності, аналізу динаміки шлюбно-сімейних процесів. Ще одним перспективним напрямом у дослідженнях того періоду були проблеми якості населення у біосоціальному аспекті (М. Птуха, С. Томілін, А. Хоменко, Ю. Корчак-Чепурківський). У центрі уваги українських демографів у 1920—1930-і роки було широке коло проблем, які виходили далеко за рамки вузькодемографічної проблематики. Вони аналізували питання професійного складу населення, грамотності, міграції, урбаністики, етнодемографії результати викладено у працях А. Хоменка, М. Авдієнка, Ю. Масютина, М. Трацевського, І. Вейцбліта, А. Гіршфельда, І. Вологодцева, С. Остапенка, А. Бориневича, І. Вікула, І. Коваленка, М. Ходоса. Значний крок був зроблений у розвитку історичної демографії. Історико-демографічні дослідження здійснювали М. Птуха, Ю. Корчак-Чепурківський, П. Пустоход, С. Шамрай, О. Баранович, Б. Вологдін, В. Клименко, В. Юркевич та ін. Завдяки працям цих авторів значно розширилась панорама демографічної історії українських земель у XVII—XIX ст.

З середини 1920-х років у Демографічному інституті почав розвиватися ще один напрям діяльності — бібліографічний моніторинг вітчизняної та іноземної демографічної літератури. Результати цих напрацювань були опубліковані у двох бібліографічних покажчиках (В. Резніков). У цілому ж 1920-і роки стали «золотою добою» у діяльності Демографічного інституту. Українська демографія відіграла тоді провідну роль у СРСР, вітчизняні наукові здобутки були широко відомі і отримали заслужене визнання не лише в СРСР, але й за його межами.

Однак на початку 1930-х років соціально-економічна ситуація і політичний клімат у СРСР вже позбавили підстав для очікування подальшого успішного функціонування Демографічного інституту. У лютому 1930 р. припинив існування ЦСУ УРСР і державну статистику повністю підпорядковано органам планування. На катастрофічне погіршення демографічної ситуації в Україні, спричинене голодомором 1932—1933 рр., влада відреагувала засекреченням точної статистики природного руху населення та міграції, введенням заборони на публікації з демографічної проблематики. За таких умов основні зусилля вчених Інституту на початку 1930-х років були спрямовані на розробку теоретичних і практичних аспектів прогнозування чисельності і складу населення (М. Птуха, Ю. Корчак-Чепурківський, А. Хоменко). Через викликану голодомором

демографічну катастрофу у 1932—1933 рр. ці прогностичні розробки не мали практичного значення, цінність їх полягала в іншому — у методологічних і методичних підходах, використаних їх авторами, які суттєво збагатили цей напрям української демографії. Проводились дослідження історії переписів населення у Росії — СРСР та на Заході (П. Пустоход, В. Воблій), а також історії поточної статистики природного та механічного руху населення в СРСР та у світі (Ю. Корчак-Чепурківський).

У період підготовки перепису населення 1937 р. Інститут демографії виступив основним консультантом Бюро перепису населення ЦУНГО Держплану СРСР. З ініціативи заступника начальника ЦУНГО СРСР М.Г. Струмліна Інституту доручили підготувати проект поглибленого вивчення регіональних особливостей відтворення населення в СРСР. Розроблений проект складався з двох частин — загальної та спеціальної. Зміст загальної частини — детальне обґрунтування і конкретизація пропозицій щодо вивчення відтворення народонаселення в таких аспектах: територіальному, національному та за заняттями, галузями народного господарства і соціальними групами. Загальна частина проекту була обговорена і прийнята комісією ЦУНГО СРСР під головуванням С.Г. Струмліна, спеціальна частина — вивчення режиму відтворення населення за допомогою таблиць народжуваності та смертності — залишилась нерозглянутою.

У другій половині 1930-х рр. демографічні дослідження в Україні згортаються. Інститут демографії у 1938 р. було закрито, а більшість провідних демографів репресовано. Безцінний архів Інституту, в якому зберігалися зібрані за 20 років статистичні та літературні матеріали, деякі вже підготовлені до видання результати досліджень, були втрачені на початку війни у 1941 р.

Однак науковий пошук і практична робота у царині демографії тривали. Поновлення демографічних досліджень в Україні припадає на кінець 1950-х — першу половину 1960-х рр., на період «хрущовської «відлиги». Головною причиною «демографічного ренесансу» (Б. Урланіс) була об'єктивна потреба держави та суспільства у результатах демографічних досліджень. Власне тому виконавчі владні структури стали основними ініціаторами розвитку демографічних досліджень (у першу чергу, звичайно, прикладних). У цьому контексті слід зазначити, що у 1960-ті роки темпи зростання витрат на науку та їх питома вага у держбюджеті в СРСР були найвищими

у світі, що давало можливість розвивати нові наукові напрями, створювати наукові колективи. Одним з чинників сприяння активізації демографічних досліджень було проведення у 1959 р. першого за повоєнні роки загального перепису населення і публікація його підсумків у 1962—1963 рр.

У 1960-ті роки естафету поколінь у галузі демографії забезпечували праці вчених колишнього Інституту демографії та їхніх учнів. Спочатку демографічні дослідження були зосереджені переважно у відділі статистики Інституту економіки АН УРСР, з якого невдовзі (у 1966 р.) виокремився відділ демографії під головуванням В. Стещенко. З часом демографічні структурні підрозділи створили в Раді по вивченню продуктивних сил УРСР (відділ проблем народонаселення та використання трудових ресурсів, керівник В. Онікієнко), Інституті геронтології АМН СРСР (лабораторія демографії, керівник Н. Сачук), ГоловНДІОЦ Держплану УРСР і в інших провідних науково-дослідних і проектних інститутах та вищих навчальних закладах.

Ці та інші наукові структури створили потужний масив теоретичних та прикладних демографічних досліджень, багато з яких зберегли актуальність до сьогодні. За майже чотири десятиріччя, що минули з часу створення відділу демографії, українська демографічна наука переживала періоди і швидкого прогресу, і певного застою. Поштовхом для якісного прориву послужили демографічні виклики, які довели необхідність не тільки якісно нових досліджень, а й утворення нових науково-організаційних форм, про що свідчить і світовий досвід кооперації дослідників проблем народонаселення у вигляді потужних фахових наукових інституцій (Національний інститут демографічних досліджень Франції (ІНЕД), Центр демографічних досліджень Принстонського університету в США та ін.).

Вже давно на часі було створення в Україні потужного демографічного інституту, діяльність якого полегшила б координацію комплексних досліджень проблем населення, сприяла б підвищенню загального наукового рівня демографічної роботи, що здійснюється в Україні. Наприкінці минулого століття провідні українські вчені В. Стещенко, С. Пирожков, Е. Лібанова неодноразово виступали з обґрунтованими пропозиціями щодо створення такої інституції, але тільки восени 2002 р. (відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 26.09.2002 № 556-р та постанови

Президії Національної академії наук України від 09.10.2002 № 246) нарешті в системі НАН України був створений Інститут демографії та соціальних досліджень. У 2003 р. в Інституті працювало 42 співробітники, у тому числі 17 науковців. Нині — 131 працівник, у тому числі 102 науковці, з них 14 докторів і 41 кандидат наук.

Фундатори Інституту Е. Лібанова і С. Пирожков збагачують вітчизняну демографічну науку працями першорядного значення і разом зі своїми учнями формують сучасну українську демографічну школу, засади якої закладені академіком М. Птухою ще в стінах Демографічного інституту у міжвоєнний період. Однією з таких засад є постійна творча співпраця з органами державної статистики, іншими державними структурами, інститутами, дослідницькими центрами та університетами, взаємне збагачення методологічними здобутками.

Інститут став загальноновизнаним в Україні і за кордоном центром наукової думки і координації досліджень у галузі демографії та соціальної економіки, значно розширивши наукові горизонти й тематику досліджень. Нині він є єдиною профільною науково-дослідною установою НАН України, яка спеціалізується на системних дослідженнях проблем демографічного і соціального розвитку, проводить фундаментальні та прикладні дослідження, моделює новітні тенденції, розробляє комплексні демографічні прогнози та концептуальні засади державної соціально-демографічної політики.

З перших кроків свого існування Інститут розгорнув наукові дослідження широкого кола демографічних проблем, здійснює підготовку кадрів демографів, координацію науково-дослідних робіт у країні, встановлення наукових контактів із зарубіжними колегами, відомчими органами, здійснює публікацію результатів досліджень та пропаганду наукових знань.

В Інституті працює дев'ять наукових структурних підрозділів: відділи економіки праці, досліджень людського розвитку, соціально-демографічної статистики, досліджень рівня життя населення, міграційних досліджень; проблем якості демографічних процесів, у складі якого два сектори (досліджень генеративної активності населення та розвитку сім'ї, проблем тривалості життя і здоров'я населення), соціальної інфраструктури, проблем формування соціального капіталу.

Дослідження Інституту характеризуються міждисциплінарним підходом і комплексністю, у них беруть участь усі наукові та науково-

допоміжні працівники. Налагоджена співпраця з фахівцями Адміністрації Президента України, Кабінету Міністрів України, центральних та місцевих органів виконавчої та законодавчої влади, Міністерства соціальної політики України, Міністерства економічного розвитку та торгівлі України, Міністерства фінансів України тощо.

Серед найбільш значущих новітніх розробок Інституту слід назвати такі: комплексний демографічний прогноз для країни на період до 2050 року, який набув статусу офіційного; методологія побудови індексу людського розвитку (ІЛР) для оцінки рівня людського розвитку в регіонах України; Концепція демографічного розвитку на 2005—2015 роки; Стратегія демографічного розвитку України на 2006—2015 роки; цикл праць з проблем бідності (у 2011 р. відзначений премією НАН України імені М.І. Туган-Барановського); Концепція загальнодержавної цільової соціальної програми «Здорова нація» на 2009—2013 рр.; Стратегія і комплексна програма подолання бідності; методика комплексної оцінки бідності; Концепція загальнодержавної цільової соціальної програми збереження і розвитку трудового потенціалу України на період до 2017 р.; модель пенсійної реформи; Стратегія розвитку державної статистики на період до 2012 року; методологія та методика реконструкції демографічної динаміки України у ХХ сторіччі; дослідження демографічних наслідків Голодомору 1932—1933 рр.: програма економічних реформ на 2010—2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава».

У 2004 році наказами ВАК України (від 17.01.2004 № 20 та від 06.02.2004 № 65) в Інституті демографії та соціальних досліджень НАН України створено Спеціалізовану раду Д 26.247.01 з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) економічних наук зі спеціальності 08.09.01 — «демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика», відкрито аспірантуру та докторантуру за цією спеціальністю.

З 2004 року Інститут видає український науково-економічний та суспільно-політичний журнал «Демографія та соціальна економіка», який виходить двічі на рік українською мовою, розповсюджується в Україні, країнах СНД, країнах Східної та Центральної Європи. Публікує дослідження з теоретичної, описової та економічної демографії, висвітлює методологічні питання демографіч-

ного аналізу, проблеми теорії та практики демографічного прогнозування, соціальної політики та безпеки, людського розвитку, соціальної стратифікації суспільства, економіки праці.

З метою увічнення пам'яті видатного вченого-демографа, засновника та першого директора Інституту демографії М. Птухи за пропозиції Відділення економіки НАН України Президія НАН України постановила (постанова Президії НАН України від 11 листопада 2009 р. № 298) назвати Інститут ім'ям Михайла Васильовича Птухи і надалі іменувати його — Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи Національної академії наук України.

Результати роботи Інституту є основою для підготовки щорічних монографічних видань: «Населення України» і «Людський розвиток в Україні». Всього за новітній період діяльності Інституту видано понад 130 монографій, підручників, брошур тощо.

*Е.М. ЛІБАНОВА,
В.В. ЧЕРНІЧЕНКО*

ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ НАН УКРАЇНИ»

Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України» (ДУ «ІЕПСР НАН України») створена згідно з постановою Президії НАН України від 03.11.2010 № 309. Підпорядкована Національній академії наук України і входить до складу Відділення економіки НАН України.

Директор-організатор Інституту — академік НААН України, доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України Михайло Артемович Хвесик.

Серед науковців установи — один академік НАН України та один академік НААН України, 18 докторів та 34 кандидати наук, 13 професорів, чотири Заслужені діячі науки і техніки України.

Основні напрями наукової діяльності ДУ «ІЕПСР НАН України»: стратегія сталого розвитку України та її регіонів; економіка природокористування і природно-техногенна безпека; економічна ефективність використання, охорони та відтворення природно-ресурсного потенціалу; економічні проблеми екологічної політики.

У рамках наукових напрямів діяльності Інституту здійснюються науково-дослідні роботи, орієнтовані на використання їхніх результатів органами державної влади і місцевого самоврядування, відомствами України.

Серед найбільш значущих новітніх розробок Інституту:

- Національна парадигма сталого розвитку України (*наукова доповідь*);

- Концепція загальнодержавної програми проведення з відходами в Україні на період до 2020 року;

- Проект Національного класифікатора поводження з відходами.

В Інституті функціонують учена рада, аспірантура і докторантура та Спеціалізована вчена рада Д 26.256.01 із правом захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора та кандидата наук, а також рада молодих учених і науково-видавнича рада, систематично проходять семінари, круглі столи, науково-практичні конференції.

В організаційній структурі ДУ «ІЕПСР НАН України» функціонують сім наукових відділів: комплексної оцінки та управління природними ресурсами (д-р екон. наук, професор І.Г. Бистряков); економічних проблем водокористування (д-р екон. наук Л.В. Левковська); сталого землекористування (д-р екон. наук Ш.І. Ібатуллін); стратегічного потенціалу сталого розвитку (акад. НАН України, професор О.М. Алимов); суспільних проблем сталого розвитку (д-р екон. наук, професор В.І. Куценко); природно-техногенної та екологічної безпеки (д-р географ. наук, професор А.В. Степаненко); економічних проблем екологічної політики та сталого розвитку (д-р екон. наук, професор Є.В. Хлобистов), науково-організаційний відділ та адміністративно-господарський підрозділ (відділ кадрів та аспірантури, бухгалтерія, канцелярія, господарські служби).

У рамках міжнародної наукової і науково-технічної співпраці ДУ «ІЕПСР НАН України» проводить дослідження з установами та вищими навчальними закладами країн СНД і далекого зарубіжжя. Успішно розвивається співпраця з науковими установами академій наук Росії, Білорусії, Болгарії, країн СНД: Державною науково-дослідною установою «Рада по вивченню продуктивних сил» Міністерства економічного розвитку і торгівлі Російської Федерації та Російської академії наук, Технічним університетом управління (Росія), Академією управління при Президентові Республіки Білорусь, Технічним університетом м. Варна (Болгарія) тощо.

Інститут видає два збірники наукових праць «Економіка природокористування і охорони довкілля» і «Національне господарство України: теорія та практика», спільно з Технічним університетом м. Варна (Болгарія) — міжнародний періодичний науковий журнал «Сталий розвиток (*Sustainable development*)».

*М.А. ХВЕСИК,
А.О. КОВАЛЕНКО*

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ НАН УКРАЇНИ

Науково-дослідний центр індустриальних проблем розвитку (НДЦ ІПР) НАН України був заснований відповідно до постанови Президії НАН України від 14.12.2005 № 275. Він є правонаступником Харківського відділення Інституту економіки Національної академії наук України, яке було створено у 1965 р. на виконання постанови Президії Академії наук Української РСР від 22.09.1965 № 224.

На перших етапах формування наукової установи дослідження були спрямовані на розробку проблем економічної ефективності технічного прогресу, наукової організації виробництва, праці й управління, а також впровадження результатів досліджень у практику роботи промислових підприємств. У теперішній час НДЦ ІПР НАН України виконує роль провідної наукової установи НАН України економічного профілю у Північно-Східному регіоні країни. Діяльність центру спрямована на дослідження проблем сталого розвитку соціально-економічних систем на мікро- та мезоекономічному рівнях.

За більш ніж 45 років функціонування установи напрями її науково-дослідної роботи корегувалися відповідно до актуальних завдань соціально-економічного розвитку України, її регіонів та провідних галузей промисловості. Наприклад, у різний час функціонували відділи, що спеціалізувалися на дослідженнях проблем планування і структурної перебудови промисловості, соціально-економічних проблем регіональної економіки, проблем удосконалення управління виробництвом та інших.

Сьогодні головні напрями діяльності Центру, що були визначені розпорядженням Президії НАН України від 08.12.2010 № 766, є такими: соціально-економічний розвиток регіонів та суспільні трансформації; злиття та поглинання в економіці; інноваційний розвиток і конкурентоспроможність держави, її регіонів та суб'єктів господарювання; промислова політика на галузевому, міжгалузевому та регіональному рівнях, проблеми розвитку старопромислових регіонів.

У складі НДЦ ІПР НАН України працює 35 співробітників. Серед них чотири доктори і 13 кандидатів наук. Дослідження з актуальних проблем в НДЦ ІПР НАН України здійснюють три відділи. Фахівці відділу інноваційного розвитку та конкурентоспроможності вивчають інноваційний розвиток і структурну перебудову промислового комплексу; формування стратегій розвитку високотехнологічних галузей промисловості України; оцінювання впливу світової фінансово-економічної кризи на розвиток регіонів України; працюють над розробкою та обґрунтуванням теоретико-методологічних засад управління процесами злиття та поглинання вітчизняних господарсько-виробничих структур. Роботи відділу проблем розвитку регіональної економіки спрямовані на розробку моделі й механізму формування науково-виробничих кластерів; розробку науково-теоретичних засад посилення ролі державного регулювання інноваційної діяльності та створення національної інноваційної системи. Відділ економічних проблем машинобудування здійснює дослідження з розробки стратегії розвитку машинобудівного виробництва; виявлення та розкриття закономірностей формування конкурентоспроможних інтегрованих структур бізнесу; розробки теоретичних та методичних засад енергозбереження у сучасних умовах розвитку промисловості України.

В НДЦ ІПР НАН України функціонує Спеціалізована вчена рада Д 64.251.01 з захисту кандидатських та докторських дисертацій, здійснюється підготовка спеціалістів через аспірантуру й докторантуру.

НДЦ ІПР НАН України тісно співпрацює з органами місцевої влади та самоврядування в Харківській області. Науковці установи брали активну участь у підготовці «Стратегії розвитку Харківської області до 2015 р.», «Проекту Угоди між Кабінетом Міністрів України та Харківською обласною радою», «Стратегії розвитку експортного потенціалу Харківської області», «Стратегії сталого розвитку Харківської області до 2020 р.», «Стратегії розвитку високотехнологічних галузей промисловості Харківської області», «Програми

розвитку інвестиційної діяльності Харківської області на 2011—2015 рр.» та інших програмних документів, що регламентують напрями сталого розвитку регіону. НДЦ ІПР НАН України активно залучений до наукового життя держави. Науковці Центру регулярно виступають на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. На базі наукової установи в 1996 р. у м. Харкові був проведений III Конгрес Міжнародної Української Економічної Асоціації, де були присутні українські економісти з країн СНД, США, Іспанії, Німеччини та інших держав.

Починаючи з 2006 р., на базі НДЦ ІПР НАН України щорічно відбуваються дві міжнародні науково-практичні конференції «Соціально-економічний розвиток України та її регіонів, проблеми науки та практики» і «Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики».

НДЦ ІПР НАН України активно здійснює міжнародне наукове співробітництво. Центром була підписана угода про співробітництво у галузі науки та освіти з Інститутом економіки Уральського відділення Російської академії наук та Уральським державним технічним університетом. Виконується спільний науковий проект з Санкт-Петербурзьким державним університетом економіки і фінансів: «Моделі оцінки нерівномірності та циклічної динаміки соціально-економічного розвитку регіонів України та Росії».

НДЦ ІПР НАН України бере участь у діяльності Робочої групи з розроблення проекту Національної стратегії формування і розвитку транскордонних кластерів, створеної Міністерством регіонального розвитку та будівництва України, координує свою роботу з Конгресом місцевих і регіональних влад Ради Європи.

Співпраця з зарубіжними науковими установами здійснюється у вигляді виконання спільних наукових досліджень, організації та проведення науково-практичних конференцій, підготовки спільних наукових доповідей та видань.

За останні п'ять років НДЦ ІПР НАН України значною мірою активізував свою видавничу діяльність. Так, за 2006—2010 рр. науковці Центру опублікували 92 монографії, 23 підручники й навчальні посібники, понад 400 статей та інших наукових праць. У 2009 р. Центр започаткував науковий журнал «Проблеми економіки», а з 2010 р. став співвидавцем наукового журналу «Бізнес-інформ».

*М.О. КИЗИМ,
І.М. ВОЛИК*

ЗАКАРПАТСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ І ГУМАНІТАРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НАН УКРАЇНИ

Закарпатський регіональний центр соціально-економічних і гуманітарних досліджень НАН України був створений у 1996 році на базі ряду розрізнених науково-дослідних підрозділів НАН України, Закарпатського науково-виробничого центру «Екологія», а також науково-дослідних груп Закарпатської обласної державної адміністрації, яка, разом із НАН України, виступила співзасновником Центру.

Мета наукової діяльності Центру — здійснення та організація прикладних соціально-економічних та гуманітарних досліджень, спрямованих на прискорення реформування соціально-економічного комплексу Закарпаття, осмислення історичних та етнокультурних проблем регіону, забезпечення його більш глибокої інтеграції в загальнонаціональні процеси європейські регіональні структури.

Ініціатором створення Центру та першим його директором був доктор історичних наук, професор Іван Михайлович Гранчак — відомий крайовий історик другої половини ХХ століття, засновник наукової школи з досліджень історії Закарпаття та країн Центральної та Південно-Східної Європи другої половини ХІХ — першої половини ХХ ст., знаний педагог і організатор науки. З лютого 2003 р. Центр очолює канд. екон. наук, доцент Степан Васильович Сембер.

Спочатку Центр входив до складу Відділення історії, філософії та права НАН України, в 1999 році був підпорядкований Західному науковому центру НАН України і МОН України. З огляду на домінуючу роль економічної тематики в дослідженнях Центру, був переданий до Відділення економіки НАН України (постанова Президії НАН України від 06.10.2004 № 250) з метою створення більш сприятливих умов для вивчення проблем соціально-економічного розвитку Закарпаття, транскордонного співробітництва з країнами-

сусідами, які стали членами ЄС, впливу ЄС на регіональний розвиток, а також можливих наслідків, пов'язаних з його розширенням до кордонів України.

Постановою Президії НАН України від 20.10.1999 № 329 на Центр покладено обов'язки з координації діяльності наукових і науково-виробничих підрозділів НАН України, закладів освітянської та відомчої науки в Закарпатті, а постановою Президії НАН України від 6.10.2004 № 250 за Центром, через відповідну науково-координаційну Раду, закріплено представницькі функції Західного наукового центру НАН України і МОН України у Закарпатті.

На сучасному етапі кадровий склад співробітників Центру нараховує загалом 18 працівників, з них 16 наукових співробітників, два доктори наук (один з них — чл.-кор. НАН України), сім кандидатів наук.

У структурі Центру функціонують два наукові відділи. Відділ сталого розвитку Карпатського регіону та міжнародного співробітництва досліджує соціально-економічний розвиток цього регіону (євро регіону), механізми формування зовнішньоекономічної політики прикордонних територій, вивчення місця і ролі субрегіонального транскордонного співробітництва з країнами ЄС; управління територіальним розвитком, міжнародне економічне співробітництво регіону, вплив процесів глобалізації на розвиток регіону, транскордонне співробітництво з країнами ЄС. Відділ гуманітарного розвитку Карпатського регіону досліджує питання соціальних і політичних проблем громадської думки, актуальних питань внутрішньої та зовнішньої політики України; проблем регіонального ринку праці, трудової міграції; соціально-трудова відносин, зайнятості; історії, політології, релігіознавства, гендерних відносин та молодіжної політики регіону; етнокультурного розвитку Закарпаття в його взаємозв'язках з історією України та народів сусідніх країн, етапів формування тут українського етносу.

Невеликий колектив Центру знайшов своє місце у структурі регіональної науки, викристалізувалися головні напрями його роботи та бачення подальших перспектив розвитку. Зокрема, у доробку науковців Центру є важливі дослідження перспектив розвитку швейної промисловості в Закарпатській області, міжетнічних відносин на Закарпатті, ціннісних орієнтирів і соціального самопочуття національних меншин Карпатського регіону, механізмів забезпечення довгостроково життєздатного економічного розвитку на місцевому та регіональному рівнях, впливу структурної трансформації економіки Закарпаття на ефективність використання соціальних ре-

сурсів села, регіональних підходів сприяння входженню України в ЄС. Розроблено інформаційно-аналітичну систему супроводження бюджетного процесу на регіональному рівні (Закарпатська та Івано-Франківська області) за проектом «Інтелектуальна автоматизована інформаційно-аналітична система супроводження бюджетного процесу на базі вітчизняної супер ЕОМ», виконано «Оцінку техніко-економічного стану об'єктів інфраструктури та виробничих фондів (Закарпатська область)», а також дослідницьку роботу «Покращення протипаводкового захисту та оздоровлення навколишнього середовища на прикордонній українсько-румунській ділянці річки Тиса», які мають впровадження в економіці та соціальній сфері області.

Центр також бере участь у розробці більшості програм та проєктів соціально-економічного розвитку Закарпатської області. Так, на замовлення Закарпатської обласної ради та облдержадміністрації у 2004 році Центр брав участь у розробці «Стратегії соціально-економічного розвитку Закарпатської області на період до 2011 року», яка є логічним продовженням Концепції сталого розвитку Закарпаття, прийнятої у 2002 р., у розробці якої науковці Центру також брали активну участь. У 2003 році на науковців Центру було покладено завдання зі створення науково-теоретичного напрямку розроблюваної Головним управлінням економіки ОДА «Стратегії розвитку транскордонного співробітництва у Карпатському регіоні (2003—2011)». У ній синхронізовано регіональні пріоритети розвитку із загальнонаціональними, визначеними «Стратегією інтеграції України до Європейського Союзу».

Центр був одним із організаторів Українсько-угорської зустрічі з підготовки спільних досліджень з питань європейської інтеграції (вересень 2004 р.), низки наукових конференцій та круглих столів міжнародного, регіонального та місцевого рівнів.

На сучасному етапі науковці Центру працюють над реалізацією важливих прикладних проєктів: «Економічна трансформація гірських територій Закарпатської області: оцінка сучасного стану та перспективи розвитку», «Стратегічні пріоритети економічного розвитку регіону до 2020 року (на матеріалах Закарпатської області)» та «Інформаційно-аналітична система супроводження бюджетного процесу на регіональному рівні (Тернопільська, Чернівецька області)», що також мають перспективу впровадження.

*С.В. СЕМБЕР,
Д.Д. ПАПП*

**НАУКОВІ
ПЕРІОДИЧНІ
ВИДАННЯ
ВІДДІЛЕННЯ
ЕКОНОМІКИ
НАН УКРАЇНИ**

Укладач
Н.В. Коваль

БІЗНЕС ІНФОРМ

Рік заснування 1992. Періодичність — дванадцять номерів на рік.
Мови видання — українська, російська, англійська.

ISSN 2222-4459

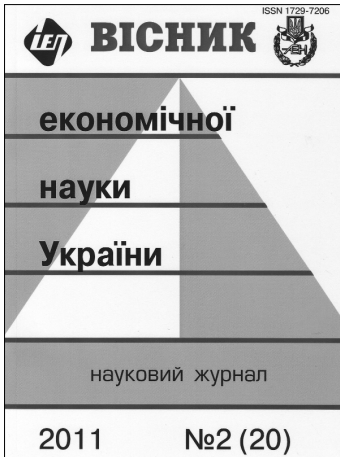
Засновники — Харківський національний економічний університет, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України.

Головний редактор — Пономаренко Володимир Степанович, доктор економічних наук.

Адреса редакції: пров. Інженерний, 1а, бібліотечний корпус, к. 203, Харків, 61001.

Тел./факс: (057) 758-74-31.

Проблематика журналу. Висвітлення результатів наукових досліджень у галузі економічних наук.

ВІСНИК ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ УКРАЇНИ

Рік заснування 2002. Періодичність — два номери на рік. Мови видання — українська, російська, англійська.

ISSN 1729-7206

Засновники — Академія економічних наук України, Інститут економіки промисловості НАН України.

Головний редактор — Амоша Олександр Іванович, академік НАН України.

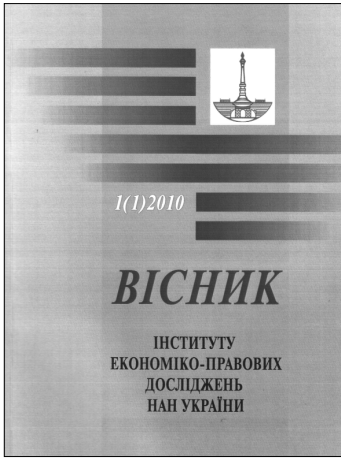
Адреса редакції: вул. Університетська, 77, Донецьк, 83048.

Тел. (062) 311-43-07, 311-43-90.

Тел./факс (062) 311-57-90.

E-mail: Slaval@iep.donetsk.ua

Проблематика журналу. Соціально-економічні проблеми розвитку України та її регіонів, економічна теорія, міжнародна та регіональна економіка, мікроекономіка, маркетинг, менеджмент інновацій, фінанси, оглядові, дискусійні статті.

**ВІСНИК ІНСТИТУТУ
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ
НАН УКРАЇНИ**

Рік заснування 2010. Періодичність — чотири номери на рік. *Мови видання* — українська, російська.

ISSN 2223-6651

Засновники — Інститут економіко-правових досліджень НАН України.

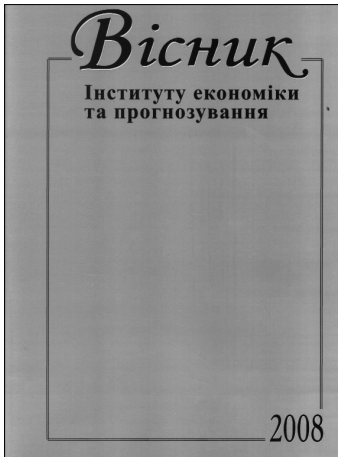
Головний редактор — Мамутов Валентин Карлович, академік НАН України.

Адреса редакції: Інститут економіко-правових досліджень НАН України, вул. Університетська, 77, Донецьк, 83048

Тел.: (062) 311-42-88.

E-mail: office.iepd@ dn.farlep.net

Проблематика збірника. Публікація наукових оглядових і дискусійних статей з теоретичних і прикладних проблем економіки та права.

ВІСНИК ІНСТИТУТУ ЕКОНОМІКИ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ

Рік заснування 2000 (до 2006 р. журнал видавався під назвою «Вісник Інституту економічного прогнозування»). *Періодичність* — один раз на рік. *Мова видання* — українська.

Засновник — Державна установа «Інститут економіки та прогнозування НАН України».

Головний редактор — Даниленко Анатолій Іванович, член-кореспондент НАН України.

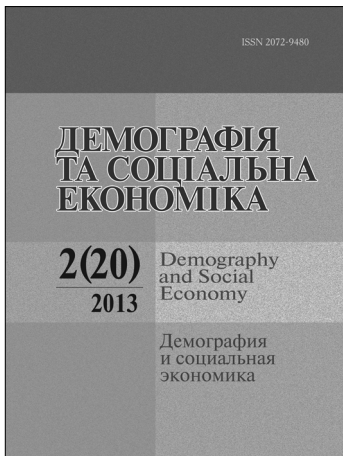
Адреса редакції: вул. Панаса Мирного, 26, Київ, 01011.

Тел. (044) 254-20-36.

Факс (044) 280-88-69.

E-mail: skr@ief.org.ua

Проблематика журналу. Висвітлення наукової інформації, що обговорюється на організованих інститутом симпозіумах, конференціях, круглих столах, міжвідомчих засіданнях, присвячених актуальним проблемам соціально-економічного розвитку України.

ДЕМОГРАФІЯ ТА СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Рік заснування 2004. *Періодичність* — два номери на рік. *Мова видання* — українська, російська, англійська.

ISSN 2072-9480

Засновники — Національна академія наук України, Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України.

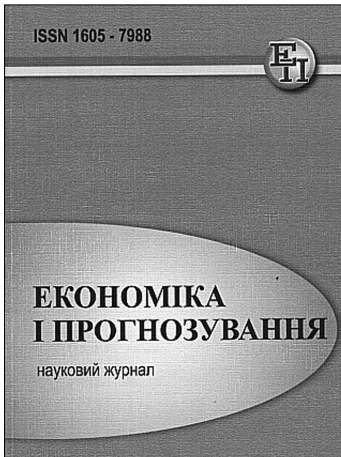
Голова редакційної колегії — Лібанова Елла Марленівна, академік НАН України.

Адреса редакції: б-р Т. Шевченка, 60, м. Київ, 01032.

Тел. (044) 486-62-37.

Факс (044) 486-62-38.

Проблематика журналу. Публікуються дослідження з теоретичної, описової та економічної демографії, висвітлюються методологічні питання демографічного аналізу, проблеми теорії і практики демографічного прогнозування, соціальної політики та безпеки, людського розвитку, соціальної стратифікації суспільства, економіки праці.

ЕКОНОМІКА І ПРОГНОЗУВАННЯ

Рік заснування 2000. Періодичність — чотири номери на рік. Мови видання — українська, російська, англійська.

ISSN 1605-7988

Засновник — Державна установа «Інститут економіки та прогнозування НАН України».

Головний редактор — Геєць Валерій Михайлович, академік НАН України.

Адреса редакції: вул. Панаса Мирного, 26, Київ, 01011.

Тел. (044) 254-20-36.

Факс (044) 280-88-69.

E-mail: skr@ief.org.ua

WWW: <http://eip.org.ua/>

Проблематика журналу. На сторінках журналу друкуються матеріали щодо перспектив розвитку економіки, науки, техніки, технологій, шляхів і методів розв'язання проблем соціально-ринкових перетворень та функціонування нової економічної моделі, подаються огляди кон'юнктури ринків, висвітлюються актуальні питання поєднання економіки та політики, творчі дискусії з проблем суспільних трансформацій, події наукового життя тощо. Журнал розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів і студентів вищих навчальних закладів, працівників державних структур, банків, підприємств, організацій та установ.

ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ І ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ

Рік заснування 1998. *Періодичність* — один номер на рік. *Мова видання* — українська.

ISSN 1818-4170

Засновник — Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України».

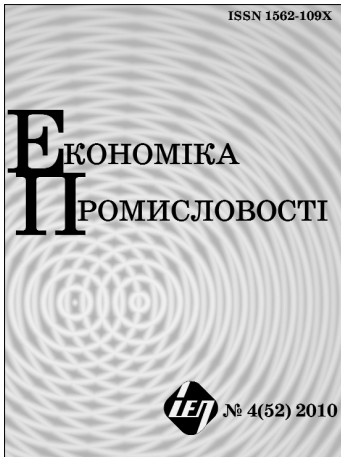
Головний редактор — Хвесик Михайло Артемович, доктор економічних наук, академік НААН України.

Адреса редакції: Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», б-р Т. Шевченка, 60, м. Київ, 01032.

Тел. (044) 486-04-75.

Факс (044) 486-06-79.

Проблематика збірника. Теоретичні, методологічні, методичні та прикладні проблеми раціонального використання, охорони і відтворення природно-ресурсного потенціалу, охорони навколишнього природного середовища, забезпечення екологічної безпеки соціально-економічного розвитку і життєдіяльності людини, сприяння розвитку економічної науки України.

ЕКОНОМІКА ПРОМИСЛОВОСТІ

Рік заснування 1997. Періодичність — чотири номери на рік. Мови видання — українська, російська, англійська.

ISSN 1562-109X

Засновники — Національна академія наук України, Інститут економіки промисловості НАН України, Інститут регіональних досліджень НАН України.

Головний редактор — Амоша Олександр Іванович, академік НАН України.

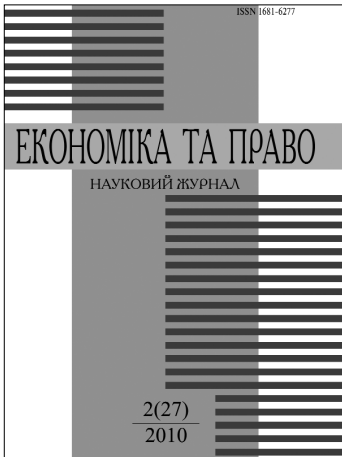
Адреса редакції: Інститут економіки промисловості НАН України, вул. Університетська, 77, м. Донецьк, 83048.

Тел. (062) 311-57-90, 311-57-73, 311-44-00.

Факс (062) 345-06-71.

E-mail: admin@iep.donetsk.ua

Проблематика журналу. В журналі висвітлюється широкий спектр теоретичних і прикладних проблем економіки. Матеріали друкуються мовою оригіналу.

ЕКОНОМІКА ТА ПРАВО

Рік заснування 2001. *Періодичність* — три номери на рік. *Мови видання* — українська, російська.

ISSN 1681-5277

Засновники — Національна академія наук України, Інститут економіко-правових досліджень НАН України, ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Головний редактор — Мамутов Валентин Карлович, академік НАН України.

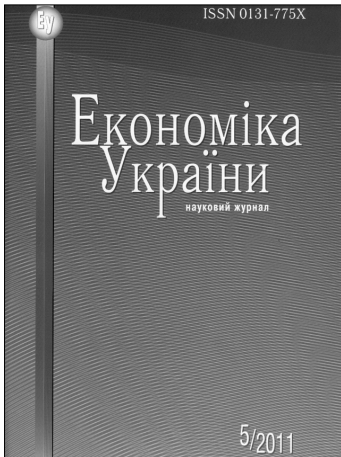
Адреса редакції: Інститут економіко-правових досліджень НАН України, вул. Університетська, 77, Донецьк, 83048.

Тел. (062) 311-42-88.

Факс (062) 345-15-02.

E-mail: office.iepd@dn.farlep.net

Проблематика журналу. Теоретичні та прикладні аспекти економіки та права.

ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ

Рік заснування 1958. *Періодичність* — дванадцять номерів на рік.
Мови видання — українська, російська, англійська

ISSN 0131-775X (укр.)

ISSN 0131-7741 (рос.)

Засновники — Національна академія наук України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Міністерство фінансів України.

Головний редактор — Геєць Валерій Михайлович, академік НАН України.

Адреса редакції: вул. Московська, 37/2, Київ, 01015.

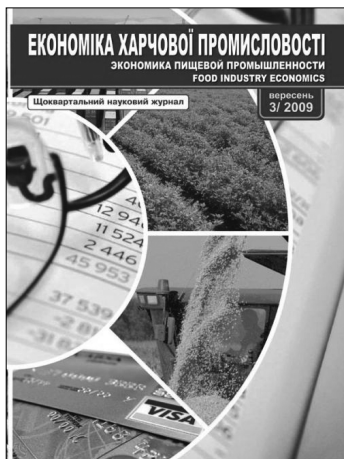
Тел. (044) 280-32-71, 280-52-75.

Факс (044) 280-31-10.

E-mail: econa@mail.ru

WWW: <http://economukraine.com.ua>

Проблематика журналу. Економічна політика, теорія, фінанси, кредит.

ЕКОНОМІКА ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Рік заснування 2008. *Періодичність* — чотири номери на рік. *Мови видання* — українська, російська, англійська.

Засновники — Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, Одеська національна академія харчових технологій.

Головний редактор — Буркинський Борис Володимирович, академік НАН України.

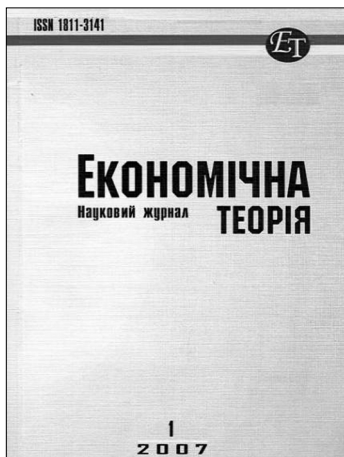
Адреса редакції: Одеська національна академія харчових технологій, вул. Канатна, 112, кімн. А-343, Одеса, 65039.

Тел. (048) 712-41-03, 712-40-14.

E-mail: tarasova2k@yandex.ua

WWW: <http://onaft-fie.com>

Проблематика журналу. У журналі висвітлюють наукові питання трансформації економічних систем і становлення ринкової економіки, економіки підприємств, теоретичних і практичних аспектів менеджменту, інноваційно-інвестиційних проблем, фінансово-кредитних відносин, формування та розвитку ринку продуктів харчування, системи обліку та аудиту, цінового механізму та ціноутворення, інформаційних технологій і математичних методів для вирішення сучасних фінансово-економічних проблем, економіко-екологічних, соціально-економічних аспектів розвитку.

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Рік заснування 2003. *Періодичність* — чотири номери на рік. *Мови видання* — українська, російська, англійська.

ISSN 1811-3141 (укр.)

ISSN 1811-3133 (рос.)

Засновники — Національна академія наук України, Міністерство освіти і науки України, Державна установа «Інститут економіки та прогнозування НАН України», ДНБЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана».

Головний редактор — Гриценко Андрій Андрійович, член-кореспондент НАН України.

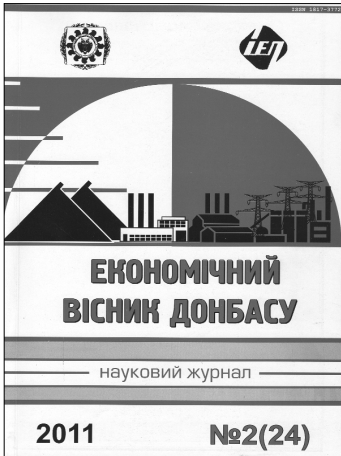
Адреса редакції: вул. Панаса Мирного, 26, кім. 807, Київ, 01011.

Тел. (044) 254-24-17, факс (044) 280-88-69.

E-mail: ec-teor@ief.org.ua

WWW: <http://etet.org.ua>

Проблематика журналу. Започатковано з метою консолідації зусиль науковців Національної академії наук України і вищої школи України та активізації теоретичних досліджень у галузі економічної теорії. Публікація оригінальних і оглядових робіт з основних проблем економічної теорії, консолідації теоретичної економічної думки; висвітлення наукових досліджень у галузі економічної теорії; сприяння роботі з науково-методичного забезпечення підготовки фахівців з економічної теорії.

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСНИК ДОНБАСУ

Рік заснування 2004. *Періодичність* — чотири номери на рік. *Мови видання* — українська, російська, англійська.

ISSN 1817-3772

Засновники — Луганський національний університет імені Тараса Шевченка МОН України, Інститут економіки промисловості НАН України.

Головний редактор — Ляшенко В'ячеслав Іванович, доктор економічних наук.

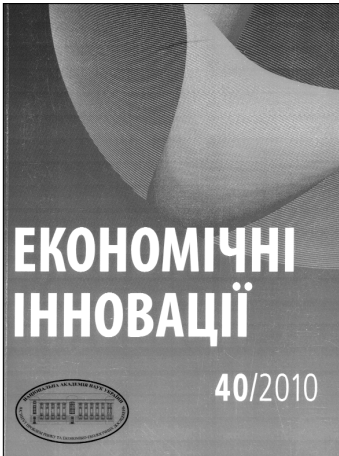
Адреса редакції: вул. Оборонна, 2, Луганськ, 91011.

Тел. (0642) 55-18-93.

Тел./факс (0642) 58-03-20.

E-mail: Slaval@iep.donetsk.ua

Проблематика журналу. Соціально-економічні проблеми Донбасу, економічна теорія, регіональна економіка, мікроекономіка, маркетинг, менеджмент, інновації, фінанси, оглядові та дискусійні статті.

ЕКОНОМІЧНІ ІННОВАЦІЇ

Рік заснування 1998. *Періодичність* — два номери на рік. *Мови видання* — українська, російська.

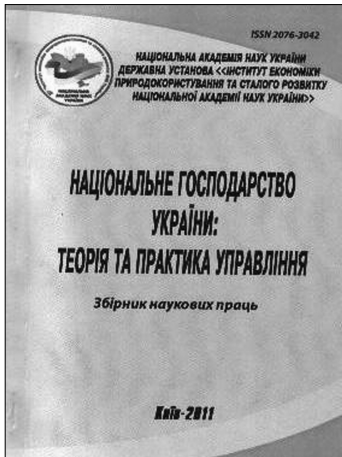
Засновник — Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України.

Головний редактор — Буркинський Борис Володимирович, академік НАН України.

Адреса редакції: Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, Французький б-р, 29, Одеса, 65044.

Тел. (048) 722-29-05, 722-66-74, 724-60-39.

Проблематика журналу. Публікації збірника наукових праць віддзеркалюють багатоманітність авторських досліджень, думок, пропозицій та точок зору щодо теоретичних та прикладних питань трансформації економіки, інноваційно-інвестиційної діяльності, регіонального управління, проблем сталого розвитку, формування та поведінки економічних систем у соціальному, економічному та екологічному просторі.

НАЦІОНАЛЬНЕ ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ

Рік заснування 2008. *Періодичність* — один номер на рік. *Мова видання* — українська.

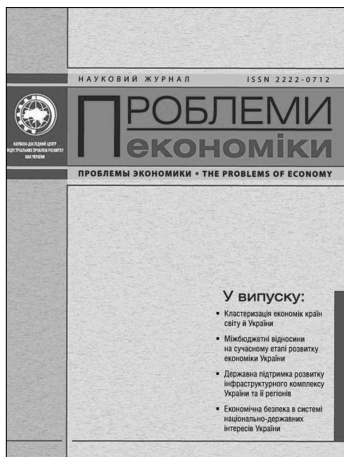
ISSN 2076-3042

Засновник — Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України».

Головний редактор — Алимов Олександр Миколайович, академік НАН України.

Адреса редакції: Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», б-р Т. Шевченка, 60, Київ, 01032.

Проблематика збірника. Теоретичні і практичні проблеми розвитку національного господарства в умовах ринкових перетворень та розвитку світових глобалізаційних процесів.

ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ

Рік заснування 2009. Періодичність — чотири номери на рік. *Мови видання* — українська, російська, англійська.

ISSN 2222-0712

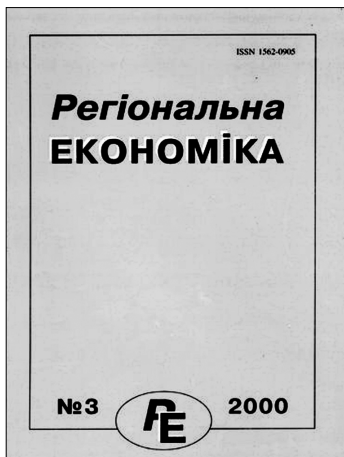
Засновник — Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України.

Головний редактор — Кизим Микола Олександрович, доктор економічних наук.

Адреса редакції: пл. Свободи, 5, Держпром, 7-й під'їзд, Харків, 61002.
Тел./факс (057) 705-02-67.

E-mail: red.POE@mail.ru

Проблематика журналу. Проблеми соціально-економічного розвитку України та її регіонів у контексті економічної глобалізації; організаційно-економічного механізму прискорення розвитку високотехнологічних галузей промислового комплексу України, конкурентоспроможності та активізації інноваційно-спрямованої інвестиційної діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання.

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Рік заснування 1996. *Періодичність* — чотири номери на рік. *Мови видання* — українська, російська, англійська.

ISSN 1562-0905

Засновники — Національна академія наук України, Міністерство економіки України, Інститут регіональних досліджень НАН України, Інститут економіки промисловості НАН України, Українська асоціація регіональних наук.

Головний редактор — Кравців Василь Степанович, доктор економічних наук, професор.

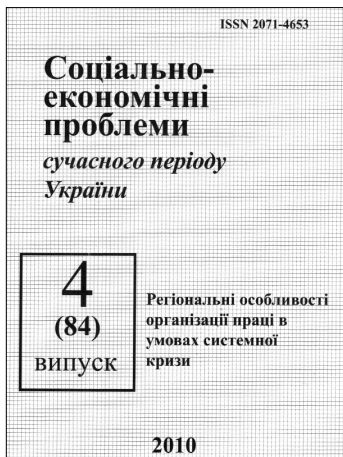
Адреса редакції: вул. Козельницька, 4, Львів, 79026.

Тел.(032) 270-71-68, 270-71-00.

Факс (032) 270-70-58.

E-mail: irr_re@mail.lviv.ua

Проблематика журналу. Висвітлюються теоретичні та прикладні питання, пов'язані з формуванням та реалізацією державної регіональної політики в Україні, проблемами соціально-економічного життя її регіонів. Подаються офіційні матеріали, ділова інформація, повідомлення, рецензії. Журнал орієнтований на науковців, викладачів, управлінців, спеціалістів народного господарства, підприємців, аспірантів.

СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

Рік заснування 2007 (до 2008 р. збірник виходив під назвою «Соціально-економічні дослідження в перехідний період»). *Періодичність* — шість номерів на рік. *Мови видання* — українська, російська, англійська.

ISSN 2071-4653

Засновники — Національна академія наук України, Інститут регіональних досліджень НАН України.

Головний редактор — Кравців Василь Степанович, доктор економічних наук, професор.

Адреса редакції: вул. Козельницька, 4, Львів, 79026.

Тел. (032) 270-71-68.

Факс (032) 270-70-58.

E-mail: irr@mail.lviv.ua

Проблематика збірника. Тематичні випуски збірника присвячені висвітленню результатів наукових досліджень актуальних проблем регіонального розвитку: екологічної безпеки та природокористування, аналізу соціально-демографічних процесів, модернізації промислового потенціалу, розвитку міських та сільських територій, транскордонного співробітництва, моніторингу регіональних процесів, формування фінансового потенціалу регіонів.

СОЦІОЕКОНОМІКА

Рік заснування 2009. Періодичність — один номер на рік. *Мови видання* — українська, російська, англійська.

ISSN 2222-2502

Засновник — Інститут економіки промисловості НАН України.

Головний редактор — Новікова Ольга Федорівна, доктор економічних наук.

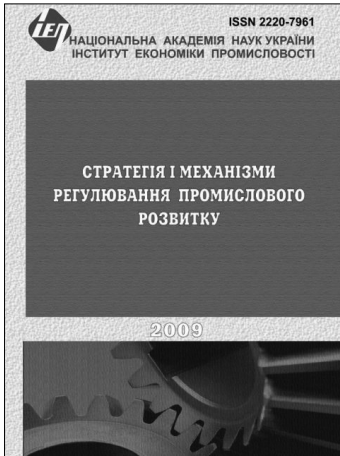
Адреса редакції: Інститут економіки промисловості НАН України, вул. Університетська, 77, Донецьк, 83048.

Тел. (062) 311-44-17, 311-57-90, 311-57-73, 311-44-00.

Факс (062) 345-06-71.

E-mail: novikovaof@mail.ru

Проблематика журналу. Теоретико-методологічні підходи до соціоекономіки як нової парадигми економічної науки, її роль у формуванні соціальної політики та вирішенні різноманітних соціальних проблем. Дослідження проблем сталого розвитку та шляхів його забезпечення. Нові підходи до вирішення соціальних проблем, що сприятимуть удосконаленню соціальної політики України.

СТРАТЕГІЯ І МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОМИСЛОВОГО РОЗВИТКУ

Рік заснування 2009. Періодичність — один номер на рік. *Мови видання* — українська, російська, англійська.

ISSN 2220-7961

Засновники — Інститут економіки промисловості НАН України.

Головний редактор — Булеєв Іван Петрович, доктор економічних наук.

Адреса редакції: Інститут економіки промисловості НАН України, вул. Університетська, 77, Донецьк, 83048.

Тел. (062) 311-43-01, 311-57-90, 311-57-73, 311-44-00.

Факс: (062) 345-06-71.

E-mail: admin@iep.donetsk.ua

Проблематика журналу. Проблеми розвитку промисловості та підприємств України. Актуальні питання промислової політики в умовах поглиблення світових інтеграційних процесів, формування конкурентного середовища, переходу до інноваційної стратегії розвитку, використання інформаційних ресурсів, удосконалення кредитування виробництва. Проблеми управління на підприємствах та регулювання виробництва.

УКРАЇНСЬКИЙ СОЦІУМ

Рік заснування 2002. *Періодичність* — чотири номери на рік. *Мова видання* — українська.

ISSN 1681-116X

Засновники — Громадська організація «Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка», Громадська організація «Центр «Соціальний моніторинг», Державна установа «Інститут економіки та прогнозування НАН України», ПВНЗ «Київський міжнародний університет», Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України.

Головний редактор — Балакірева Ольга Миколаївна, кандидат соціологічних наук.

Адреса редакції: вул. Панаса Мирного, 26, оф. 211, (блок А), Київ, 01011.

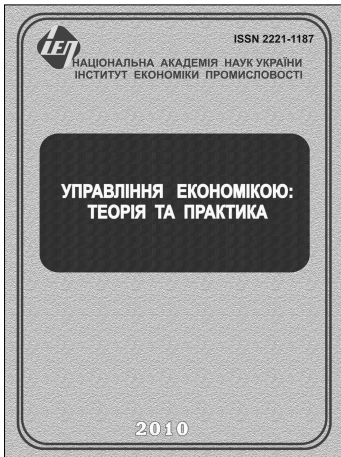
Тел. (044) 280-8305.

Факс (044) 501-5076.

E-mail: ukr_soc@email.ua

WWW: <http://ukr-socium.org.ua>

Проблематика журналу. Висвітлюються питання у галузях соціології, економіки, політики, соціальної політики.

УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Рік заснування 2009. Періодичність — один номер на рік. *Мови видання* — українська, російська, англійська.

ISSN 2221-1187

Засновник — Інститут економіки промисловості НАН України.

Головний редактор — Ляшенко В'ячеслав Іванович, доктор економічних наук.

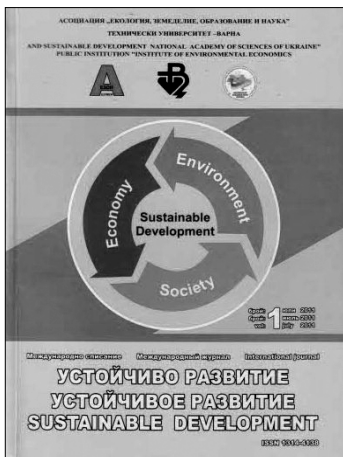
Адреса редакції: Інститут економіки промисловості НАН України, вул. Університетська, 77, Донецьк, 83048.

Тел. (062) 311-43-90, 311-57-90, 311-57-73, 311-44-00.

Факс (062) 345-06-71.

E-mail: slaval@ier.donetsk.ua

Проблематика журналу. Проблеми управління економікою на сучасному етапі. Дослідження макроекономічних змін у національній економіці; проблеми формування передумов і напрямів підвищення ефективності державного управління економікою на макро-, мезо- та макрорівнях. Питання використання сучасних інструментів менеджменту для оптимізації діяльності суб'єктів господарювання у різних галузях економіки.

УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ (Устойчиво развитие/ Sustainable development)

Рік заснування 2011. Періодичність — чотири номери на рік. *Мови видання* — українська, російська, англійська.

ISSN 1314-4138

Засновники — Технічний університет м. Варна (Болгарія), Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України».

Головний редактор — Христо Крачунов (Болгарія), доктор наук.

Адреса редакції: ТУ-Варна, НУК-ЕООС, стая 301, 304, ул. Студентска, 1, Варна- 9010.

Проблематика журналу. Публікує наукові праці з широкого кола фундаментальних і прикладних проблем, зокрема: екологія та охорона навколишнього середовища, конкурентоспроможне індустріальне господарство, охорона здоров'я, безпечні умови праці, гармонійне соціальне середовище.

ВЧЕНІ ВІДДІЛЕННЯ — ЛАУРЕАТИ ДЕРЖАВНИХ ПРЕМІЙ УКРАЇНИ ТА ЛАУРЕАТИ ІМЕННИХ ПРЕМІЙ НАН УКРАЇНИ

Державна премія СРСР у галузі науки і техніки

- 1983 Горстко О.Б., Бронфман О.М., Воловік С.П. — за створення імітаційної моделі екосистеми Азовського моря

Державна премія України в галузі науки і техніки

- 1979 Лукінов І.І. — за монографію «Відтворення і ціни», опубліковану в 1977 році
- 1982 Косолапов В.В. — за цикл робіт «Світоглядні проблеми матеріалістичної діалектики і методологія соціального пізнання»
- 1985 Савченко А.П. — за організацію промислового впровадження технологічних систем та комплексів по ефективному використанню вторинних ресурсів і відходів виробництва у народному господарстві Української РСР
- 1993 Паламарчук М.М. — за цикл монографій «Географічні основи регіонального природокористування в Україні»
- 1998 Бакаєв О.О. — за комплексне дослідження та реалізацію переходу річкового транспорту України на ринкові умови господарювання
- 2002 Геєць В.М., Пирожков С.І., Пахомов Ю.М., Бакаєв Л.О., Власюк О.С., Мунтіян В.І. — за роботу «Науково-методологічні засади системи національної безпеки України»
- 2003 Амоша О.І. — за участь у розробці та впровадженні техніко-технологічних та організаційно-економічних рішень при активній інвестиційній політиці, що забезпечують найвищу продуктивність видобутку вугілля

- 2003 Долішній М.І., Чумаченко М.Г., Мамутов В.К., Дорогунцов С.І., Данилишин Б.М., Буркинський Б.В., Мікловда В.П., Симоненко В.К., Злупко С.М. — за цикл робіт з проблем регіональної соціально-економічної політики
- 2004 Новицький В.Є. — за розробку та впровадження в інституційній системі України інноваційних організаційно-економічних та інформаційних технологій
- 2006 Базилевич В.Д. — за підручник «Історія економічних учень», опублікований у 2004 році
- 2008 Лисенко Ю.Г. — за роботу «Система управління фінансами в галузі освіти і науки»
- 2012 Даниленко А.І., Федулова Л.І. — за роботу «Реалізація стратегії інноваційного розвитку на основі новітніх алгоритмів»

**Премія НАН України імені О.Г. Шліхтера
(присуджували в 1973—1991 рр.)**

- 1973 Багрій П.І. — за працю «Динамика и структура общественного производства при социализме (вопросы методологии и анализа)»
- 1974 Алимов О.М., Федорищева А.М., Савченко А.П. — за колективну працю (у 2-х томах) «Экономика Донбасса» і «Экономика отраслей народного хозяйства Донбасса»
- 1976 Генсірук С.А. — за цикл робіт «Ліси Українських Карпат та їх використання», «Ялинники Східних Карпат», «Комплексное лесное хозяйство в горных условиях», «Лісові ресурси України, їх охорона і використання»
- 1978 Паламарчук М.М. — за цикл праць по дослідженню територіальних комплексів і економічної географії Української РСР
- 1979 Нижній М.І. — за цикл робіт по вдосконаленню системи оплати праці в колгоспах Української РСР
- 1980 Чумаченко М.Г., Заставний Ф.Д., Фінагін В.В. — за цикл праць з питань планування економічного та соціального розвитку територіально-виробничих комплексів і міст
- 1981 Ямпольський С.М. — за цикл праць «Економічні проблеми науково-технічного прогресу»
- 1982 Мамутов В.К., Іванов М.І., Заботіна Р.І. — за цикл робіт «Науково-технічна революція і вдосконалення управління соціалістичним виробництвом»

- 1983 Долішній М.І., Португал В.М., Семенов О.І. — за цикл робіт з проблем використання трудових ресурсів і удосконалення планування виробництва
- 1984 Веденичев П.Ф., Онищенко О.М., Шепотько Л.О. — за цикл робіт «Соціально-економічні проблеми підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва і розвитку аграрно-промислового комплексу»
- 1985 Александрова В.П., Щербицький Б.В., Яцков В.С. — за цикл робіт «Економічні проблеми науково-технічного прогресу і технічного переозброєння виробництва»
- 1986 Бакаєв О.О., Яровицький М.В., Костіна Н.І. — за цикл робіт «Створення і впровадження багатопільових імітаційних систем»
- 1987 Прокопенко М.Д., Амоша О.І., Біренберг Б.М. — за цикл робіт «Вдосконалення управління економікою регіону»
- 1988 Беленький П.Ю., Золотарьов А.М. — за цикл робіт «Економічні та організаційні проблеми підвищення ефективності виробництва і якості продукції»
- 1989 Чухно А.А. — за цикл робіт з актуальних проблем політичної економії соціалізму
- 1990 Білорус О.Г., Єрмошенко М.М., Панченко Є.Г. — за цикл робіт «Формування концепції інтегрованої системи управління народним господарством»
- 1991 Геєць В.М. — за цикл робіт «Прогнозування динаміки і структури суспільного виробництва (на матеріалах Української РСР)»
- 1992 Саблук П.Т., Гайдуцький П.І. — за цикл робіт «Облік, контроль і аналіз у системі економічних відносин і управління сільськогосподарських виробництвом»

**Премія НАН України
імені М.І. Туган-Барановського
(заснована у 1992 р.)**

- 1993 Чумаченко М.Г., Айзенштейн М.Д., Заботіна Р.І. — за цикл праць з економічних проблем автоматизації виробництва
- 1995 Чухно А.А. — за цикл робіт «Проблеми переходу до ринкової економіки»

- 1996 Долішній М.І., Пирожков С.І., Злупко С.М. — за цикл робіт «Теоретичні основи відтворення трудового потенціалу і механізм його реалізації в умовах формування ринкової економічної системи»
- 1997 Борщевський П.П., Пасхавер Б.Й., Трегобчук В.М. — за цикл робіт «Економічні та екологічні проблеми розвитку і функціонування національного агропромислового комплексу»
- 1998 Дорогунцов С.І., Горєв Л.М., Хвесик М.А. — за цикл наукових праць «Основи оптимізації екосередовищ»
- 2000 Пахомов Ю.М., Кримський С.Б., Павленко Ю.В. — за монографію «Пути и перепутья современной цивилизации»
- 2002 Амоша О.І., Новікова О.Ф. — за цикл праць з проблем соціальної орієнтації економіки
- 2003 Єременко В.Г., Горкіна Л.П. — за цикл наукових праць «Соціальна економіка та історія економічної думки»
- 2005 Буркинський Б.В., Степанов В.М., Харічков С.К. — за цикл наукових праць «Екологізація політики регіонального розвитку»
- 2007 Федулова Л.І. — за цикл робіт з управління інноваційним розвитком економіки
- 2009 Даниленко А.І., Шаблиста Л.М., Шелудько Н.М. — за колективну монографію «Фінансово-монетарні важелі економічного розвитку» (у трьох томах)
- 2010 Лібанова Е.М., Макарова О.В., Черенько Л.М. — за цикл наукових праць з проблем бідності
- 2012 Базилевич В.Д., Гайдай Т.В., Гражевська Н.І. — за цикл наукових праць «Славетні постаті історії економічної думки України»

**Премія імені М.В. Птухи
(заснована у 1997 р.)**

- 1999 Лукінов І.І. — за монографію «Економічні трансформації (наприкінці ХХ сторіччя)»
- 2001 Білорус О.Г., Лук'яненко Д.Г., Зернецька О.В. — за цикл наукових праць «Глобалізація і інтеграція світового розвитку»
- 2003 Кредісов А.І. — за серію робіт «Історія вчень менеджменту», «Менеджмент для керівників», «Управління зовнішньоекономічною діяльністю»

- 2004 Чухно А.А. — за роботу «Постіндустріальна економіка: теорія, практика та їх значення для України»
- 2006 Амоша О.І., Новікова О.Ф., Іванов Є.Т. — за цикл наукових праць з проблем економічного забезпечення збереження та розвитку людського потенціалу
- 2011 Шубін О.О. — за монографію «Хімічна промисловість України: економічні трансформації та перспективи»

**Премія НАН України імені В.С. Михалевича
(заснована у 1997 р.)**

- 2006 Геєць В.М., Бакаєв О.О., Скрипниченко М.І. — за цикл наукових праць «Інтегровані системи макромоделей економічного прогнозування»

**Премія НАН України імені Д.З. Мануїльського
(присуджували протягом 1975—1991 рр.)**

- 1982 Шлепаков А.М., Макаренко О.А., Забарко Б.М. — за монографію у двох томах: «Міжнародна солідарність трудящих 1917—1923 рр.» і «Рух міжнародної солідарності трудящих 1924—1932 рр.»
- 1983 Куценко В.І., Прилюк Ю.Д. — за цикл робіт з проблем соціального пізнання і соціального управління

**Премія НАН України імені В.І. Вернадського
(заснована у 1972 р.)**

- 1982 Цемко В.П. — за монографію «Полезные ископаемые Мирового океана»

ВЧЕНІ ВІДДІЛЕННЯ — ЗАСЛУЖЕНІ ДІЯЧІ НАУКИ УКРАЇНИ

Верба П.І.	1980	Паламарчук М.М.	1976
Іванов М.І.	1979	Ямпольський С.М.	1967
Нестеренко О.О.	1974		

ВЧЕНІ ВІДДІЛЕННЯ — ЗАСЛУЖЕНІ ДІЯЧІ НАУКИ І ТЕХНІКИ УКРАЇНИ

Алимов О.М.	1998	Герасимчук М.С.	1993	Макаренко Є.А.	2008
Амоша О.І.	1998	Данилишин Б.М.	2007	Мамутов В.К.	1998
Базилевич В.Д.	2004	Долішній М.І.	1991	Мацейко Ю.М.	1995
Бакаєв О.О.	2001	Єременко В.Г.	2007	Пирожков С.І.	2003
Бершеда Є.Р.	1996	Загорський В.С.	2003	Савчук В.С.	1998
Богиня Д.П.	1993	Звєряков М.І.	2006	Трегобчук В.М.	2004
Боршевський П.П.	1997	Знаменський Г.Л.	2007	Туниця Ю.Ю.	1999
Будкін В.С.	1998	Камінський Є.Є.	2008	Хвесик М.А.	2007
Буркинський Б.В.	1997	Корецький М.Х.	2007	Чумаченко М.Г.	1995
Власюк О.С.	2005	Лисенко Ю.Г.	2004	Шепотько Л.О.	1993
Вовканич С.Й.	2008	Лукінов І.І.	1998	Шлепаков А.М.	1995
Геєць В.М.	2002				

ЗМІСТ

ВСТУП (<i>Е.М. Лібанова, С.І. Князєв</i>)	3
--	---

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ВІДДІЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ ЯК СКЛАДОВОЇ ЧАСТИНИ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

<i>Е.М. Лібанова, С.І. Князєв, Н.В. Коваль</i>	9
--	---

ПЕРСОНАЛЬНИЙ СКЛАД ВІДДІЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ НАН УКРАЇНИ. АКАДЕМІКИ (біографічні дані)

Алимов Олександр Миколайович	17
Амоша Олександр Іванович	20
Багрій Петро Іларіонович	23
Бакаєв Олександр Олександрович	25
Білорус Олег Григорович	28
Буркинський Борис Володимирович	31
Вишневський Валентин Павлович	34
Геєць Валерій Михайлович	37
Данилишин Богдан Михайлович	41
Долішній Мар'ян Іванович	44
Лібанова Елла Марленівна	47
Лукінов Іван Іларіонович	50
Мамутов Валентин Карлович	53
Онищенко Олексій Мусійович	56
Паламарчук Максим Мартинович	59
Пахомов Юрій Миколайович	61
Пирожков Сергій Іванович	64
Туниця Юрій Юрійович	67
Чумаченко Микола Григорович	70
Чухно Анатолій Андрійович	73
Шлепаков Арнольд Миколайович	76
Ямпольський Стефан Михайлович	79

**ПЕРСОНАЛЬНИЙ СКЛАД
ВІДДІЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ НАН УКРАЇНИ.
ЧЛЕНИ-КОРЕСПОНДЕНТИ (біографічні дані)**

Базилевич Віктор Дмитрович	85
Безчасний Леонід Костянтинович	87
Бершеда Євген Романович	89
Бородіна Олена Миколаївна	92
Бородюк Володимир Михайлович	94
Верба Прокіп Іванович	96
Власюк Олександр Степанович	98
Герасимчук Микола Семенович	100
Голіков Володимир Іванович	102
Гриценко Андрій Андрійович	104
Даниленко Анатолій Іванович	106
Дорогунцов Сергій Іванович	108
Ємельянов Олександр Сергійович	110
Єфименко Тетяна Іванівна	112
Загорський Володимир Степанович	114
Зверяков Михайло Іванович	116
Іванов Микола Іванович	118
Кваснюк Борис Євгенович	120
Короїд Олексій Степанович	122
Лисенко Юрій Григорович	124
Манцуров Ігор Германович	126
Мелешкін Михайло Тимофійович	128
Мікловда Василь Петрович	130
Мунтіян Валерій Іванович	132
Нестеренко Олексій Олексійович	134
Новицький Валерій Євгенович	136
Осауленко Олександр Григорович	138
Савченко Анатолій Петрович	140
Савчук Володимир Сафронович	142
Симоненко Валентин Костянтинович	144
Сіденко Володимир Романович	146
Хромов Павло Олексійович	148
Цемко Володимир Павлович	150
Шинкарук Лідія Василівна	152

**НАУКОВІ УСТАНОВИ
ВІДДІЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ НАН УКРАЇНИ**

Державна установа «Інститут економіки та прогнозування НАН України» (<i>В.М. Гець, В.К. Хаустов</i>)	157
Інститут економіки промисловості НАН України (<i>О.І. Амоша, А.І. Землянкін, С.Є. Іванов</i>)	163

Інститут економіко-правових досліджень НАН України (<i>В.К. Мамутов, Н.О. Орлова</i>)	170
Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України (<i>Б.В. Буркинський, Н.І. Хумарова</i>)	176
Інститут регіональних досліджень НАН України (<i>В.С. Кравців, В.В. Демченко, В.І. Жовтанецький</i>)	184
Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України (<i>Е.М. Лібанова, В.В. Черніченко</i>)	190
Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України» (<i>М.А. Хвесик, А.О. Коваленко</i>)	200
Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (<i>М.О. Кизим, І.М. Волик</i>)	202
Закарпатський регіональний центр соціально-економічних і гуманітарних досліджень НАН України (<i>С.В. Сембер, Д.Д. Панич</i>)	205

НАУКОВІ ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ ВІДДІЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ НАН УКРАЇНИ	211
--	-----

ВЧЕНІ ВІДДІЛЕННЯ — ЛАУРЕАТИ ДЕРЖАВНИХ ПРЕМІЙ УКРАЇНИ ТА ЛАУРЕАТИ ІМЕННИХ ПРЕМІЙ НАН УКРАЇНИ	234
--	-----

ВЧЕНІ ВІДДІЛЕННЯ — ЗАСЛУЖЕНІ ДІЯЧІ НАУКИ УКРАЇНИ	239
---	-----

ВЧЕНІ ВІДДІЛЕННЯ — ЗАСЛУЖЕНІ ДІЯЧІ НАУКИ І ТЕХНІКИ УКРАЇНИ	239
---	-----

Довідкове видання

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ВІДДІЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ

**ВІДДІЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ
НАН УКРАЇНИ
Історико-біографічний довідник**

Редактор *А.І. Радченко*

Художнє оформлення *Є.О. Ільницького*

Технічний редактор *Т.М. Шендерович*

Комп'ютерна верстка *С.В. Кубарева*

Підписано до друку 03.03.2014.

Формат 60 × 90/16. Гарн. Ньютон.

Обл.-вид. арк. 15,55. Ум. друк. арк. 15,25.

Тираж 150 прим. Зам. № 3837.

Видавець і виготовлювач
Видавничий дім «Академперіодика» НАН України
01004, Київ-4, вул. Терещенківська, 4
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серії ДК № 544 від 27.07.2001 р.

